

ВІДОМОСТІ
про самооцінювання освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Освітня програма	53445 Середня освіта (Географія. Біологія та здоров`я людини)
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	014 Середня освіта

Відомості про самооцінювання є частиною акредитаційної справи, поданої до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти для акредитації зазначеної вище освітньої програми. Відповідальність за підготовку і зміст відомостей несе заклад вищої освіти, який подає програму на акредитацію.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID	ідентифікатор
ВСП	відокремлений структурний підрозділ
ЄДЕБО	Єдина державна електронна база з питань освіти
ЄКТС	Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система
ЗВО	заклад вищої освіти
ОП	освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про ЗВО (ВСП ЗВО)

Реєстраційний номер ЗВО у ЄДЕБО	33
Повна назва ЗВО	Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Ідентифікаційний код ЗВО	02125510
ПІБ керівника ЗВО	Лянной Юрій Олегович
Посилання на офіційний веб-сайт ЗВО	www.sspu.edu.ua

2. Посилання на інформацію про ЗВО (ВСП ЗВО) у Реєстрі суб'єктів освітньої діяльності ЄДЕБО

<https://registry.edbo.gov.ua/university/33>

3. Загальна інформація про ОП, яка подається на акредитацію

ID освітньої програми в ЄДЕБО	53445
Назва ОП	Середня освіта (Географія. Біологія та здоров`я людини)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Спеціалізація (за наявності)	014.07 Географія
Рівень вищої освіти	Магістр
Тип освітньої програми	Освітньо-професійна
Вступ на освітню програму здійснюється на основі ступеня (рівня)	Бакалавр, Магістр (ОКР «спеціаліст»)
Структурний підрозділ (кафедра або інший підрозділ), відповідальний за реалізацію ОП	Кафедра загальної та регіональної географії
Інші навчальні структурні підрозділи (кафедра або інші підрозділи), залучені до реалізації ОП	кафедра біології та методики навчання біології, кафедра педагогіки, кафедра психології, кафедра іноземних мов, кафедра інформатики
Місце (адреса) провадження освітньої діяльності за ОП	40002, м. Суми, вул. Роменська, 87
Освітня програма передбачає присвоєння професійної кваліфікації	<i>передбачає</i>
Професійна кваліфікація, яка присвоюється за ОП (за наявності)	Вчитель географії, біології та основ здоров'я. Викладач закладу фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти
Мова (мови) викладання	Українська
ID гаранта ОП у ЄДЕБО	135922
ПІБ гаранта ОП	Корнус Анатолій Олександрович
Посада гаранта ОП	Доцент
Корпоративна електронна адреса гаранта ОП	kornus@sspu.edu.ua
Контактний телефон гаранта ОП	+38(066)-141-05-48
Додатковий телефон гаранта ОП	+38(096)-419-33-72

Форми здобуття освіти на ОП	Термін навчання
заочна	1 р. 4 міс.
очна денна	1 р. 4 міс.

4. Загальні відомості про ОП, історію її розроблення та впровадження

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини)» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія) (далі ОПП) розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту», «Про освіту», Постанови КМУ «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей», за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, Національного класифікатора України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010 із змінами та доповненнями, Національної рамки кваліфікацій, положеннями документів «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» (ESG, 2015 р), матеріалів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, професійного стандарту на групу професій «Вчитель закладу загальної середньої освіти».

Впровадження ОПП обумовлено потребами Сумського регіону у вчителів географії та біології старшої школи, які також спроможні ефективно працювати у класах з поглибленим вивченням названих дисциплін. СумДПУ імені А.С.Макаренка має великий досвід підготовки вчителів географії та біології. Кафедра загальної та регіональної географії є випусковою для даної спеціальності, має досвід підготовки вчителів географії (з 1979 року) в рамках подвійної спеціальності вчитель географії та біології. У 2016 р. запроваджена ОПП Середня освіта (Географія) за ОР Магістр, яка реалізовувалася до 2021 р. Протягом усього терміну реалізації ОПП регулярно переглядалася, її зміст коригувався у частині програмних результатів навчання, переліку, змісту та обсягу освітніх компонентів, що зафіксовано у відповідних протоколах засідань кафедри загальної та регіональної географії. Діюча ОПП запроваджена у 2022 році, що пов'язано з необхідністю приведення назви ОПП до її змістовного наповнення освітніми компонентами, імплементації положень Професійного стандарту за професіями «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (затверджений наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.12.2020 р. № 2736). Протягом 2022-2023 навчального року проводився моніторинг реалізації ОПП. Підтримка постійного зв'язку зі стейкхолдерами, співпраця з Сумським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти, робота у якості експертів Державної служби якості освіти (ДСЯО) в Сумській області й залучення фахівців ДСЯО до освітнього процесу, співпраця з Сумським територіальним відділенням МАН України, – забезпечують можливість оперативного реагування на зміни, що відбуваються у системі загальної середньої освіти, оновлення змісту ОПП у відповідності до реформ, зокрема в контексті Нової української школи, забезпечує затребуваність та конкурентоспроможність випускників на ринку праці. ОПП ухвалена рішенням вченої ради Університету (протокол № 6 від 20.12.2021 р.), відповідає другому (магістерському) рівню вищої освіти та 7-му кваліфікаційному рівню за НРК.

5. Інформація про контингент здобувачів вищої освіти на ОП станом на 1 жовтня поточного навчального року у розрізі форм здобуття освіти та набір на ОП (кількість здобувачів, зарахованих на навчання у відповідному навчальному році сумарно за усіма формами здобуття освіти)

Рік навчання	Навчальний рік, у якому відбувся набір здобувачів відповідного року навчання	Обсяг набору на ОП у відповідному навчальному році	Контингент студентів на відповідному році навчання станом на 1 жовтня поточного навчального року		У тому числі іноземців	
			ОД	З	ОД	З
1 курс	2023 - 2024	15	12	3	0	0
2 курс	2022 - 2023	15	8	7	0	0

Умовні позначення: ОД – очна денна; ОВ – очна вечірня; З – заочна; Дс – дистанційна; М – мережева; Дл – дуальна.

6. Інформація про інші ОП ЗВО за відповідною спеціальністю

Рівень вищої освіти	Інформація про освітні програми
початковий рівень (короткий цикл)	програми відсутні
перший (бакалаврський) рівень	1051 Історія 56785 Середня освіта (Українська мова і література. Зарубіжна література) 61207 Середня освіта (Французька та англійська мови) 571 Музичне мистецтво 1158 математика 1159 Інформатика 1289 німецька мова 1501 Географія 22458 Середня освіта (Математика) 22460 Середня освіта (Інформатика)

22942 Середня освіта (Українська мова та література)
22943 Середня освіта (Російська мова і література)
22944 Середня освіта (Англійська мова і література)
22946 Середня освіта (Французька мова і література)
22947 Середня освіта (Біологія)
22948 Середня освіта (Хімія)
22949 Середня освіта (Географія)
22950 Середня освіта (Фізика)
23705 Середня освіта (Хореографія)
28743 Середня освіта (Українська мова і література)
31430 Середня освіта (Історія. Англійська мова)
31433 Середня освіта (Хімія та інформатика)
31435 Середня освіта (Біологія та здоров`я людини).
Психологія
31436 Середня освіта (Біологія та здоров`я людини. Географія)
31438 Середня освіта (Географія. Біологія та здоров`я людини)
31439 Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)
31440 Середня освіта (Російська мова і література. Англійська мова)
31445 Середня освіта (Німецька та англійська мови)
31454 Середня освіта (Математика. Інформатика)
31456 Середня освіта (Математика. Англійська мова)
31458 Середня освіта (Фізика. Математика)
31459 Середня освіта (Інформатика. Математика)
31460 Середня освіта (Інформатика. Англійська мова)
39305 Середня освіта (Англійська та німецька мови)
39306 Середня освіта (Англійська та французька мови)
39850 Середня освіта (Німецька та англійська мови)
39854 Середня освіта (Російська мова і література. Англійська мова)
41978 Середня освіта (Біологія. Хімія)
41979 Середня освіта (Біологія). Психологія
46975 Середня освіта (Фізична культура). Захист України
31441 Середня освіта (Англійська та німецька мови)
46980 Середня освіта (Російська мова і зарубіжна література)
31443 Середня освіта (Англійська та французька мови)
31447 Середня освіта (Французька та англійська мови)
39845 Середня освіта (Англійська та німецька мови)
39848 Середня освіта (Англійська та французька мови)
41986 Середня освіта (Німецька та англійська мови)
41987 Середня освіта (Французька та англійська мови)
42626 Середня освіта (Російська мова і зарубіжна література)
46974 Середня освіта (Фізична культура). Спортивно-масова робота
24344 Середня освіта (Біологія та здоров`я людини)
49284 Середня освіта (Хімія. Біологія та здоров'я людини)
49285 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). Початкова освіта
49286 Середня освіта (Географія. Англійська мова)
49305 Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)
22509 Середня освіта (Історія)
22951 Середня освіта (Фізична культура)
22952 Середня освіта (Образотворче мистецтво)
22953 Середня освіта (Музичне мистецтво)
36001 Середня освіта (Хореографія)
61192 Середня освіта (Англійська та німецька мови)
61193 Середня освіта (Англійська та французька мови)
61206 Середня освіта (Німецька та англійська мови)
39852 Середня освіта (Французька та англійська мови)
41974 Середня освіта (Географія. Біологія)
41988 Середня освіта (Російська мова і література. Англійська мова)
31434 Середня освіта (Біологія та здоров`я людини. Хімія)
273 здоров'я людини
21 Російська мова
141 французька мова
241 Здоров`я людини
506 Фізична культура
507 Хімія
572 Образотворче мистецтво
757 Англійська мова
859 Фізика
934 Біологія
22945 Середня освіта (Німецька мова і література)
1052 Українська мова і література
22954 Середня освіта (Здоров`я людини)
21356 Хореографія
61379 Середня освіта (Фізика. Математика)

другий (магістерський) рівень	22504 Середня освіта (Інформатика) 22510 Середня освіта (Історія) 22617 Середня освіта (Хімія) 22618 Середня освіта (Географія) 22658 Середня освіта (Фізична культура) 40328 Середня освіта (Англійська мова і література) 40329 Середня освіта (Німецька мова і література) 47411 Середня освіта (Російська мова і зарубіжна література. Англійська мова) 53444 Середня освіта(Біологія, природознавство та здоров`я людини) 53445 Середня освіта ( Географія. Біологія та здоров`я людини) 61208 Середня освіта (Англійська мова і література) 300 Біологія 467 Математика 469 Хімія 299 Історія 22 Географія 140 Російська мова 546 Фізика 689 німецька мова 1050 Фізична культура 1120 Інформатика 1290 Українська мова і література 1454 Англійська мова 22459 Середня освіта (Математика) 22530 Середня освіта (Біологія) 22619 Середня освіта (Фізика) 22633 Середня освіта (Українська мова та література) 22634 Середня освіта (Російська мова і література) 22635 Середня освіта (Німецька мова і література) 22636 Середня освіта (Англійська мова і література) 24712 Середня освіта (Біологія та здоров`я людини) 29705 Середня освіта (Українська мова і література) 34242 Середня освіта (Біологія) 35206 Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) 35207 Середня освіта (Російська мова і література. Англійська мова) 35208 Середня освіта (Хімія та інформатика) 35209 Середня освіта (Фізика. Математика) 39274 Середня освіта (Англійська мова і література) 39276 Середня освіта (Німецька мова і література) 39277 Середня освіта (Російська мова і література) 40330 Середня освіта (Російська мова і література. Англійська мова) 41992 Середня освіта (Російська мова і література. Англійська мова) 47412 Середня освіта (Англійська та німецька мови) 47413 Середня освіта (Англійська та французька мови) 47414 Середня освіта (Німецька та англійська мови) 52248 Середня освіта(Математика. Інформатика) 52249 Середня освіта (Фізика. Математика) 61209 Середня освіта (Німецька мова і література) 61386 Середня освіта (Фізика. Математика)
третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень	51176 Середня освіта (Фізика) 51177 Середня освіта (Музичне мистецтво)

7. Інформація про площі приміщень ЗВО станом на момент подання відомостей про самооцінювання, кв. м.

	Загальна площа	Навчальна площа
Усі приміщення ЗВО	53315	19449
Власні приміщення ЗВО (на праві власності, господарського відання або оперативного управління)	53315	19449
Приміщення, які використовуються на іншому праві, аніж право власності, господарського відання або оперативного управління (оренда, безоплатне користування тощо)	0	0
Приміщення, здані в оренду	0	0

Примітка. Для ЗВО із ВСП інформація зазначається:

- щодо ОП, яка реалізується у базовому ЗВО – без урахування приміщень ВСП;
- щодо ОП, яка реалізується у ВСП – лише щодо приміщень даного ВСП.

8. Документи щодо ОП

Документ	Назва файла	Хеш файла
Освітня програма	<i>ОПП_магістр_014_07_2022.pdf</i>	z9PM9a9OodKcy/tOSTLx03c4C7dF2RhITm5042mtw2s=
Навчальний план за ОП	<i>Навчальний план ОПП СО (Географія. Біологія та здоров'я людини) зфн.pdf</i>	b589kUYkmyLcRnWnLODuJ34mp63T+pJ4Gkxf0616++g=
Навчальний план за ОП	<i>Навчальний план ОПП СО (Географія. Біологія та здоров'я людини).pdf</i>	4yvuwoB2apoGeMFT5EB4VgKMvvpvWrmlA3uYzFv4n5a4=
Рецензії та відгуки роботодавців	<i>Відгук Рябухи А.П..pdf</i>	Y6v9nSYJYhNI9GxAIYD76UeJ3HroMNEEnvVDCBCBNWsg=
Рецензії та відгуки роботодавців	<i>recenziya_sp_gorshenina.pdf</i>	nffAi8A5B2Et7zAJro+KNR0o27oS4hBma+ybFC25Yuw=
Рецензії та відгуки роботодавців	<i>Відгук Білоус.pdf</i>	lSVFIAykXcAS39rFrJhJAxBRPh2xn+47xmyWNP7NEgA=
Рецензії та відгуки роботодавців	<i>Відгук Песоцька.pdf</i>	FSGADpJcAOWor5v7hGDDzRyJwCoe4vHjtqJhY4IRDV4=
Рецензії та відгуки роботодавців	<i>Відгук Бондаренко НВ.pdf</i>	SNYGdu2t5hG49bD4zK8ug+r6tJSl+MUSP9bLg+Ti7qw=

1. Проектування та цілі освітньої програми

Якими є цілі ОП? У чому полягають особливості (унікальність) цієї програми?

Цілі ОП: підготовка висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців у сфері середньої освіти, які володіють системою знань у галузі географії, біології та здоров'я людини, педагогіки та методики навчання географії, біології та основ здоров'я, знайомі з сучасними науковими досягненнями в цих галузях, можуть критично оцінювати їх та застосовувати на практиці; професіоналів, здатних брати участь у наукових дослідженнях, вдосконалювати існуючі, розробляти нові інноваційні освітні технології й застосовувати їх, використовувати сучасні методи для керівництва складними педагогічними системами з невизначеними умовами на основі компетентнісного підходу з урахуванням спеціалізації; здатні навчати здобувачів освіти на високому науково-методичному рівні, спираючись на поєднання традиційних та сучасних технологій та методик навчання, набуття магістрантами здатності до навчання і самовдосконалення протягом життя. Унікальність ОПП полягає у відсутності подібних ОП у межах Сумської області та в оригінальному поєднанні ОК, які формують диверсифіковані знання, що оновлюються згідно нових тенденцій в освіті, чому сприяє досвід розробників ОПП. В рамках внутрішньої академічної мобільності заняття здобувачам освіти проводять В.С. Пацюк (Криворізький ДПУ), О.М. Ковальчук (Національний науково-природничий музей НАНУ), Л.В. Ключко (ХНУ імені В.Н. Каразіна), інші представники академічної спільноти; у міжнародному співробітництві були задіяні М.Г. Коновалов (Polarsirkelen High School, Норвегія), К.Б. Уткіна (Технічний університет Лулео, Швеція).

Продемонструйте, із посиланням на конкретні документи ЗВО, що цілі ОП відповідають місії та стратегії ЗВО

Цілі ОПП відповідають Стратегії розвитку СумДПУ імені А.С. Макаренка (<http://surl.li/kkpye>), місією якого є «розвиток галузі освіти в регіоні, Україні та в світі шляхом підготовки конкурентних, висококваліфікованих фахівців, креативних особистостей з високим рівнем загальної та професійної компетентності, інтелектуальної активності, соціальної відповідальності; генерування та поширення нових ідей та знань; проведення та реалізація наукових досліджень у сферах педагогіки, ... природничо-географічному ... напрямі; культурно-просвітницька діяльність, спрямована на утвердження соціальних цінностей: формування інтелектуального, соціального та духовного капіталу суспільства, готового до викликів майбутнього», а в регіональному контексті спрямованістю «на потреби регіону і територіальних громад» (потреба у забезпеченні закладів середньої освіти (ЗЗСО), фахової передвищої (ФПО) і професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О) регіону вчителями та викладачами географії, біології та основ здоров'я). Реалізація даної ОПП відповідає стратегічним цілям розвитку Університету, серед яких «забезпечення студентоцентризованого підходу до освітньої й наукової діяльності, формування відкритого освітнього середовища Open University, розширення зв'язків з працедавцями, розвиток системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності», що корелює з метою самої ОПП. Університет спирається на столітній освітній досвід та просвітницькі традиції, забезпечує максимальне сприяння розвитку здобувачів як відповідальних громадян та професіоналів.

Опишіть, яким чином інтереси та пропозиції таких груп заінтересованих сторін (стейкхолдерів) були враховані під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП:

- здобувачі вищої освіти та випускники програми

Інтереси здобувачів освіти враховувались через забезпечення умов формування і розвитку компетентностей за спеціальністю, що полягають у оволодінні необхідними знаннями, уміннями і навичками, що дають переваги на регіональному ринку праці, з врахуванням галузевого та регіонального контексту. До складу робочої групи входять здобувачі освіти, що навчаються на ОПП, і які також залучаються до перегляду змісту програми та можуть давати свої обгрунтовані пропозиції для покращення освітнього процесу. ОПП обговорена та схвалена на засіданні вченої ради Університету, до складу якої входять члени студентського самоврядування. Магістрантка С.О. Спасьонова є секретарем експертної ради стейкхолдерів за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія). Є можливість врахування думки магістрантів через анонімні онлайн-опитування Центру забезпечення якості вищої освіти СумДПУ (<http://surl.li/ehlsk>) і опитування здобувачів освіти, що проводяться студентським самоврядуванням (<http://surl.li/kkqes>) та впливають на структуру, обсяг та зміст ОК, вдосконалення методів навчання. Здобувачі вищої освіти є вільними у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії; значна увага приділяється формуванню у випускника «soft skills». При розробці даної ОПП, зокрема при формуванні цілей та визначенні ПРН, гарантом та членами робочої групи аналізувалися думки випускників, які навчалися за ОП Середня освіта (Географія) впродовж 2016-2021 рр. (Я.А. Демченко, С.В. Юрченко, О.О. Корнійчук, А.С. Пугач, А.О. Мироненка, Д.О. Чайки та інших) (<http://surl.li/kkqez>).

- роботодавці

Пропозиції роботодавців вивчаються через відповідні опитування ЦЗЯВО (<http://surl.li/kkqxf>), рецензування ОПП (представник роботодавців – директор Конотопської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 10 С.П.Горшеніна), обговорюються на засіданнях експертної ради стейкхолдерів (<http://surl.li/kkqez>) та враховуються в процесі вдосконалення ОПП (в рамках пропозицій, що надійшли за результатами обговорення проєкту ОПП, враховано рекомендації С.П.Горшеніної та директора Кролевецького НВК № 6 В.Г. Сахнюка (<http://surl.li/kkqxx>)), спеціально організовані зустрічі в рамках роботи експертної ради стейкхолдерів і працевлаштувачів з обговорення цілей ОПП, переліку та змісту освітніх компонентів та програмних результатів навчання (до складу експертної ради входять представники роботодавців: Білоус С.М., Горшеніна С.П., Сахнюк В.Г., Щербань Н.М.), проведення тематичної наукової конференції «Сумські наукові географічні читання» (<http://surl.li/kkqxm>), стажування вчителів, зустрічей під час виробничих практик. За результатами моніторингу реалізації ОПП впродовж 2022-2023 р., працевлаштувачами висловлено пропозиції щодо її покращення (<http://surl.li/kkqzv>). Зважаючи на відсутність випускників за даною ОПП, для врахування думок і пропозицій роботодавців використовуються результати опитувань щодо випускників ОПП Середня освіта (Географія) (<http://surl.li/ehlsk>). По мірі виходу на ринок праці випускників ОПП Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини), на них буде поширена вказана практика опитувань.

- академічна спільнота

У процесі розробки проєкту ОПП, його основні положення були представлені внутрішній академічній спільноті. Висловлені пропозиції увійшли як до проєкту, так і затверджені ОПП. Інтереси академічної спільноти СумДПУ враховуються через участь у обговоренні цілей та програмних результатів навчання й прийнятті відповідних рішень на засіданнях кафедри загальної та регіональної географії, робочої (проєктної) групи ОПП, науково-методичної комісії та вченої ради природничо-географічного факультету в контексті академічної свободи у викладанні дисциплін, формулюванні програмних та очікуваних результатів навчання. Інтереси загальної академічної спільноти враховуються через створення умов для співпраці з представниками інших ЗВО, наукових установ, а також комунікації з колегами на наукових конференціях, олімпіадах, укладанні договорів та угод про співпрацю, тощо. ОПП, що акредитується, отримала позитивні відгуки від представників зовнішньої академічної спільноти. Позитивними є рецензії професора, зав. кафедри географії та методики навчання географії Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, д.п.н. О.В. Браславської, професора кафедри екологічної безпеки та екологічної освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, д.г.н. О.М. Крайнюкова, доцента кафедри педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту СОІППО, к.п.н О.В. Гузенко.

- інші стейкхолдери

При укладанні проєкту ОПП, вивченні й враховані пропозиції, що надійшли від інших стейкхолдерів. Низку пропозицій на етапі обговорення проєкту освітньої програми висловила А.П. Рябуха – очільниця Державної служби якості освіти у Сумській області, В.В. Авраменко – методист обласного центру позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю. Пропозиції випускників попередніх років – вчителів географії та біології ЗЗСО, викладачів ЗФПО і ЗП(ПТ)О щодо змісту ОПП та формулювання ПРН, вивчаються через спілкування з гарантом освітньої програми (<https://cutt.ly/6wjz3NZq>), в рамках заходів, які організуються кафедрою загальної та регіональної географії (крутлі столи, семінари, конференції), під час серії вебінарів з авторами програм та підручників для НУШ та роботи відкритого міжуніверситетського лекторію «Професійно-методична підготовка педагога з проблем природничої освіти». До процедур моніторингу якості освітнього процесу, обговорення результатів навчання, залучаються співробітники закладів позашкільної освіти (зав. методичним відділом Сумського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді В.В. Вертель), представники громадських організацій (В.А. Бобиренко), органів місцевого самоврядування (О.В. Медуниця), центрів підвищення кваліфікації педагогічних працівників (Н.В. Голобородько, О.Ю. Піскунова) (<https://cutt.ly/6wjz3NZq>). В ОК 2.4 Теорія фізичної географії і раціональне природокористування та ОК 2.6 Географічні основи регіоналістики враховано досвід співпраці НПП зі слухачами відділення наук про Землю МАН.

Продемонструйте, яким чином цілі та програмні результати навчання ОП відбивають тенденції розвитку спеціальності та ринку праці

В ОПП враховані вимоги Професійного стандарту на групу професій «Вчитель», що відображено в переліку загальних компетентностей ЗК1-ЗК5, визначенні або уточненні спеціальних (фахових) компетентностей, що вплинуло на формулювання відповідних програмних результатів. Враховано й необхідність формування soft skills, зокрема розвиток здатності самоорганізувати професійну діяльність та вдосконалювати майстерність протягом життя (ЗК 2, 4-6), формування вмінь ефективної комунікації з учнями і студентами (СК4, СК7) тощо. Цілі ОПП та ПРН відповідають запитам роботодавців, що відображено в Угоді про співпрацю з ДСЯО в Сумській області від 27.02.2020 р., закладами освіти, де можуть працевлаштовуватися випускники. Тенденції регіонального ринку праці моніторяться шляхом проведення анкетування, зустрічей та інших форм комунікації зі стейкхолдерами. На формування цілей і програмних результатів ОПП впливає реформа освіти «Нова українська школа», оновлення програм з географії, біології та основ здоров'я, відповідних підручників для ЗЗСО, розвиток інформаційних технологій, що враховується при викладанні ОК1.2, ОК2.1, ОК2.3, ОК2.5 для формування СК1-СК7 та ПРН2-ПРН4, ПРН12-ПРН15. Врахування психолого-педагогічних особливостей сучасних здобувачів освіти, місця географічних і біологічних знань у формуванні особистості в сучасних умовах зумовлює потребу використання в освітньому процесі методичних систем, спрямованих на формування творчого освітнього середовища, що забезпечується ОК2.1, ОК2.2, ОК2.3, ОК2.5 через формування ПРН3, ПРН4, ПРН12-ПРН14.

Продемонструйте, яким чином під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП було враховано галузевий та регіональний контекст

Галузевий контекст враховано у формулюванні інтегральної компетентності: «Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в освітній галузі, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук у предметних галузях географії, біології та здоров'я людини, проведення наукового дослідження, готовність до інноваційної діяльності, що характеризується комплексністю та різноманітністю педагогічних умов організації навчального процесу в основній та старшій ланці закладу загальної середньої освіти, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти». Під час формулювання цілей та програмних результатів навчання враховано необхідність заповнення вакансій вчителів географії, біології та основ здоров'я у ЗЗСО, поповнення педагогічних колективів ЗФПО і ЗП(ПТ)О молодими фахівцями, що підтверджується інформацією відділу працевлаштування, професійно-технічної освіти та додаткових платних послуг (<https://ssp.u.edu.ua/pratsevlashtuvannya-vipusknikiv>), неодноразовими зверненнями керівників закладів освіти м. Суми та Сумської області, до деканату природничо-географічного факультету та особисто до гаранта ОПП з приводу працевлаштування випускників. Галузевий контекст також враховано в ОК2.3, ОК2.5, ОК2.6, ОК2.8, ОК2.9 при формуванні ЗК3, ЗК4, ЗК5-7, СК2, СК4-8, ПРН4, ПРН4 ПРН5, ПРН7, ПРН12. Регіональний контекст відображено у формулюваннях СК9-СК11 й реалізовано в ОК2.6, ОК2.7 і ОК2.9. Більшість кваліфікаційних робіт, що виконуються в рамках ПА4.1, мають яскраво виражений регіональний контекст.

Продемонструйте, яким чином під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП було враховано досвід аналогічних вітчизняних та іноземних програм

Цілі та програмні результати навчання ОПП спрямовані на таку підготовку здобувачів, яка відповідає кращим європейським та українським традиціям підготовки педагогічних кадрів. Під час формулювання цілей ОПП, було проаналізовано досвід реалізації ОПП другого (магістерського) рівня освіти в НПУ імені Михайла Драгоманова, ВНУ імені Лесі Українки, ЦДПУ імені Володимира Винниченка, ПНПУ імені Василя Стефаника, що дозволило удосконалити зміст ОК2.4-2.7. При визначенні ПРН10 і ПРН14 враховано досвід подібної ОПП у МДПУ імені Богдана Хмельницького, а при формулюванні ПРН12 і ПРН15 – ОПП, що реалізується в УДПУ імені Павла Тичини. Постійний моніторинг аналогічних програм університетів Східної Європи, зокрема факультету океанографії та географії Гданського університету, дозволив врахувати актуальні тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (СК3) і географічних основ регіонаознавства (ПРН5, ПРН7 ПРН8). За результатами аналізу ОПП підготовки магістра вчителя біології та географії, а також магістра вчителя географії (з дворічним терміном навчання), що реалізуються в Краківському педагогічному університеті (Польща), до переліку освітніх компонент включено ОК2.9. Екологія біологічних систем, визначено ПРН10 та уточнено ПРН5-ПРН8. Досвід підготовки здобувачів освіти, отриманий при аналізі навчального плану з географії Університету Казимира Великого (Польща) та Університету Павла Шафарика (Словаччина) дозволив вдосконалити каталог вибіркових дисциплін (<https://ssp.u.edu.ua/universytet/edusci/kataloh-vybirkovykh-dystsyplin>).

Продемонструйте, яким чином ОП дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти

Стандарт вищої освіти для спеціальності 014 Середня освіта (Географія) за другим (магістерським) рівнем вищої освіти відсутній.

Якщо стандарт вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти відсутній, поясніть, яким чином визначені ОП програмні результати навчання відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня?

Освітня програма відповідає вимогам, які визначені у Національній рамці кваліфікацій України (НРК України) – 7 рівень, Європейській рамці кваліфікацій для навчання впродовж життя QF-LLL – 7 рівень та Рамці кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (FQ-ENEА) – другий цикл. Враховуючи відсутність стандарту вищої освіти за даною спеціальністю, освітня програма розроблялася з урахуванням вимог Національної рамки кваліфікацій для сьомого (магістерського) кваліфікаційного рівня; ПРН за ОПП і вимоги НРК значною мірою суголосні (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>): концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності – ПРН4-ПРН7; спеціалізовані концептуальні знання, що

включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань (ПРН14-ПРН15); спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур (ПРН1, ПРН2, ПРН5-ПРН11); започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу ґрунтового наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності (ЗК4, ПРН4); здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах (ІК, ЗК2, ЗК6, ПРН1-ПРН11, ПРН15); критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей (ПРН5, ПРН7, ПРН10, ПРН11); здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності (ЗК4, ЗК8, ПРН13); зрозумілі і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців (ПРН1-ПРН3, ПРН14); управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів (ПРН3, ПРН4, ПРН12, ПРН14); відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів (ЗК2, ПРН15); здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії (ЗК6, ПРН14).

2. Структура та зміст освітньої програми

Яким є обсяг ОП (у кредитах ЄКТС)?

90

Яким є обсяг освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС), спрямованих на формування компетентностей, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності)?

67

Який обсяг (у кредитах ЄКТС) відводиться на дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти?

23

Продемонструйте, що зміст ОП відповідає предметній області заявленої для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)?

Зміст ОПП відповідає предметній області, що підтверджується такими позиціями: в ОПП зафіксовано предметну область (галузь знань, спеціальність, об'єкт вивчення, теоретичний зміст, методи та інструменти), яка безпосередньо пов'язана зі спеціальністю 014 СО (Географія); ОК, що включені до змісту ОПП, утворюють логічну структуру, яка уможливує досягнення заявлених цілей і результатів навчання, що підтверджують матриці відповідностей; обов'язкова частина освітньої складової містить дисципліни загальної (ОК1.1-ОК1.2) і професійної (ОК2.1-ОК2.9) підготовки, включає виробничу (педагогічну) практику (ППЗ.1-3.2). Блок обов'язкових загальних дисциплін (ОК1.1 «Іноземна мова за професійним спрямуванням», ОК1.2 «Інформаційні технології в освіті»), орієнтований на формування у майбутніх магістрів середньої освіти фахової інформатично-цифрової та іншомовної компетентностей; блок обов'язкових навчальних дисциплін професійної підготовки (ОК2.1. Актуальні питання інноваційного розвитку освіти, ОК2.2. Психологія освіти, ОК2.3. Інноваційні технології навчання біології та основ здоров'я, ОК2.4. Теорія фізичної географії і раціональне природокористування, ОК2.5. Сучасні технології навчання географії, ОК2.6. Географічні основи регіонознавства, ОК.2.7. Туристсько-рекреаційні регіони світу, ОК.2.8. Еволюційне вчення, ОК.2.9. Екологія біологічних систем) передбачає формування фахових знань та умінь з географії, біології та методики навчання географії, біології й основ здоров'я, а також системного наукового світогляду й професійної етики. Практична підготовка (ППЗ.1 «Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої освіти» і ППЗ.2 Виробнича (педагогічна) практика в закладах фахової передвищої освіти / професійної (професійно-технічної) освіти передбачає проходження практики на посаді вчителя географії, біології та основ здоров'я старшої школи, викладача географії та біології закладу фахової передвищої і професійної (професійно-технічної) освіти, що уможливило розвиток практичних умінь, усвідомлення майбутнього місця роботи і рефлексію здобутих результатів навчання.

Яким чином здобувачам вищої освіти забезпечена можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії?

Формування індивідуальної освітньої траєкторії на ОПП забезпечується шляхом студентоцентрованого підходу, що передбачає підготовку здобувачів до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу; створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів магістрантів; побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками. Формування індивідуальної освітньої траєкторії реалізується, перед усім, через вибірковою складовою ОПП, яка регулюється Положенням про організацію освітнього процесу (<https://tinyurl.com/sspu-pro-organizaciju>) та Положенням про вільний вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти (<https://tinyurl.com/sspu-pro-vilny-vibir>). Здобувачі вищої освіти здійснюють цей вибір через особисті електронні кабінети, звідки є доступ до каталогу вибірових дисциплін та їх анотацій (<https://sspu.edu.ua/universitet/edusci/kataloh-vybirkovykh-dystsyplin>). Формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти також реалізується через вибір: місця проходження виробничої (педагогічної)

практики, зокрема, якщо магістрант працює у ЗЗСО, ЗФПО або ЗП(ПТ)О за місцем основної роботи; теми кваліфікаційної роботи та наукового керівника; зарахуванням результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті згідно відповідного Положення (<https://tinyurl.com/pro-perezarahuvannya>), визнання результатів академічної мобільності здобувачів освіти згідно Положення про академічну мобільність (<https://tinyurl.com/akademichna-mobilnist>).

Яким чином здобувачі вищої освіти можуть реалізувати своє право на вибір навчальних дисциплін?

Здобувачі вищої освіти мають право вибору навчальних дисциплін у межах, передбачених освітньою програмою та навчальним планом в обсязі 23 кредити, що становить 25,5% загального обсягу кредитів ЄКТС навчального плану. Дисципліни вільного вибору здобувачів освіти орієнтовані на задоволення їхніх освітніх і культурних потреб, додаткову загальну і спеціальну підготовку. Перед процедурою обрання, магістранти мають можливість ознайомитися з каталогом вибіркових дисциплін та їх анотаціями на сайті Університету в розділі «Освітній процес» (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/kataloh-vybirkovykh-dystsyplin>). У свою чергу, науково-педагогічні працівники пропонують навчальні дисципліни для формування Каталогу вибіркових дисциплін з урахуванням побажань здобувачів освіти; сформований перелік вибіркових дисциплін, розглядається і затверджується на засіданні кафедри та розміщується на сайті Університету. Здобувачі вищої освіти здійснюють вибір навчальних дисциплін із названого Каталогу в особистому електронному кабінеті та мають право обирати як навчальні дисципліни, що пропонуються випусковою кафедрою, так і запропоновані іншими кафедрами ЗВО. Вибіркові дисципліни обираються магістрантами на початку навчального року протягом перших двох тижнів навчання (2 дисципліни для 1-го семестру, 2 дисципліни для 2-го семестру) та у другому семестрі (1 дисципліна для 3-го семестру). Інформація щодо отриманих результатів вибору навчальних дисциплін автоматично обробляється у програмі «Деканат+Університет».

Опишіть, яким чином ОП та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності

Практична підготовка регулюється «Положенням про практичну підготовку здобувачів вищої освіти» (<https://tinyurl.com/sspu-pro-praktychnu>). Види й обсяг практичної підготовки визначаються ОПП та відображаються у навчальному плані й графіку освітнього процесу. Згідно плану, практична підготовка здійснюється у 3-му семестрі після опанування всіх обов'язкових ОК. При проходженні виробничої (педагогічної) практики, здобувачі освіти демонструють уміння виконувати професійно-орієнтовані завдання, як типові, так і підвищеного рівня складності зі шкільного курсу географії, біології та основ здоров'я. Обсяг практичної підготовки становить 9 кредитів ЄКТС, що складає 10% від загального обсягу ОПП. Практична підготовка включає дві виробничі (педагогічні) практики: в закладах загальної середньої освіти (ППЗ.1) та в закладах фахової передвищої чи професійної освіти (ППЗ.2). Практична підготовка забезпечує формування ІК, загальних (ЗК1-5, ЗК8), спеціальних (СК1-7) компетентностей та відповідних програмних результатів навчання (ПРН2-4, ПРН12-15), необхідних для подальшої професійної діяльності. На початку практики відбувається настановча конференція. По закінченню практики магістранту видається характеристика за підписом директора закладу освіти, вчителів-предметників, яка зберігається в особовій справі; практиканти звітують за результатами педагогічної практики на підсумковій конференції. За результатами опитувань (<https://tinyurl.com/sspu-pro-opytyvannia>), здобувачі освіти високо оцінюють якість організації практичної підготовки.

Продемонструйте, що ОП дозволяє забезпечити набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) упродовж періоду навчання, які відповідають цілям та результатам навчання ОП результатам навчання ОП

Формування soft-skills відповідає меті ОПП, ІК, більшості ЗК, СК та ПРН: здатність до міжособистісної взаємодії (ЗК1-ЗК2, ЗК8, СК7, ПРН3); навички усного і письмового спілкування рідною й іноземною мовами (ЗК3, СК1, ПРН1); здатність мотивувати людей до досягнення мети, адаптуватися до різних професійних ситуацій (ЗК4, СК4); ініціативність, творчість, лідерство (ІК, ЗК5, СК14, ПРН12, ПРН15); здатність до наукової комунікації (ЗК8, СК14, ПРН1, ПРН6, ПРН15); вміння критично мислити та працювати у складних умовах (ЗК5, ЗК7, СК2, СК3) та ін. Всі ОК з циклу професійної підготовки формують науковий підхід до розв'язування проблем і здатність навчатися упродовж усього життя. Умінню працювати в команді, вирішувати конфлікти та вихованню особистості з активною громадянською позицією сприяє проходження здобувачами виробничих практик, участі в дослідницьких літніх школах (Г.О. Логвин). Здобувачі освіти за ОПП беруть активну участь у роботі студентського самоврядування, культурно-розважальних, екскурсійних заходах, конкурсах тощо (<https://pgf.sspu.edu.ua/component/sppagebuilder/page/224>). Участь здобувачів у роботі проблемних груп, науково-практичних конференцій та інших наукових заходах (<https://pgf.sspu.edu.ua/naukova-diiialnist-geografia>) формує креативність, вміння вести наукову дискусію, розвивати аргументованість та толерантність висловлення думок, дотримання принципів академічної доброчесності, академічну культуру, здатність до адаптації в нових професійних ситуаціях.

Яким чином зміст ОП ураховує вимоги відповідного професійного стандарту?

В ОПП враховано вимоги Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», що відображено у програмних компетентностях: загальні компетентності ЗК1-ЗК8 (громадянська, соціальна, культурна, лідерська та підприємницька), а також спеціальні СК1-СК7 (мовно-комунікативна, предметно-методична, інформаційно-цифрова, психологічна, здоров'язбережувальна, проєктувально-прогностична, організаційна, оцінювально-аналітична).

Який підхід використовує ЗВО для співвіднесення обсягу окремих освітніх компонентів ОП (у кредитах ЄКТС) із фактичним навантаженням здобувачів вищої освіти (включно із самостійною роботою)?

Норми навантаження здобувачів освіти визначено Положенням про організацію освітнього процесу (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf) – розділ «V. Навчальний час студента». Навчальним планом регламентується кількість годин аудиторного навантаження, самостійної роботи, тижневого навантаження. Загальне навантаження за ОПП становить 2700 год., з них аудиторних годин за обов'язковими і вибірковими навчальними дисциплінами – 698 год. самостійної роботи – 1372 год. (66,3% від загального обсягу годин, відведених на опанування навчальних дисциплін), що відповідає Положенню про самостійну роботу студентів, де зазначено, що частка самостійної роботи може коливатися від 40% до 70% від загального обсягу навчальної дисципліни (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_srs_92846.pdf). Така структура відображає практичне спрямування ОПП та індивідуалізацію освітньої траєкторії. Тижневе аудиторне навантаження становить 15-18 годин, що відповідає п. 5.7. названого вище Положення. ЗВО збирає думку магістрантів щодо співвідношення обсягу ОК з фактичним навантаженням шляхом проведення бесід, спостереження викладачів, керівників практик, проведенням опитувань з подальшим обговоренням на засіданні кафедри (протокол №12 від 27.04.2023 р.). Результати опитувань (<https://tinyurl.com/sspu-opituvan-samovryad>) засвідчують задоволеність здобувачів освіти обсягом освітніх компонентів та кількістю годин, що відводиться на виконання самостійної роботи.

Якщо за ОП здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти, продемонструйте, яким чином структура освітньої програми та навчальний план зумовлюються завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

За ОПП не здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти. Разом з тим, в Університеті створені належні передумови для її запровадження. Зокрема існує відповідна нормативна база (Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/11/pro_dualnu_formu_zdobuttya_vischoyi_osviti_37099.pdf), реалізуються окремі елементи дуальної освіти, зокрема магістранти мають можливість поєднувати навчання з роботою за фахом. Гарант ОПП та робоча група моніторять думку здобувачів освіти та працевластців щодо необхідності запровадження здобуття вищої освіти за дуальною формою.

3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Наведіть посилання на веб-сторінку, яка містить інформацію про правила прийому на навчання та вимоги до вступників ОП

2022 рік: <https://sspu.edu.ua/vstupna-kampaniia-2022> , 2023 рік: <https://sspu.edu.ua/vstupna-kampaniia-2023>

Поясніть, як правила прийому на навчання та вимоги до вступників ураховують особливості ОП?

Згідно Правил прийому, що діяли на момент запровадження ОПП (<https://sspu.edu.ua/pravyly-priyomu-2022>), для вступу на навчання за держзамовленням необхідно було скласти іспит географії та методики навчання географії (коефіцієнт 1,0) та подати мотиваційний лист; для вступу на навчання на комерційній основі – мотиваційний лист. Право вступу на ОПП мають особи, які отримали освітній ступінь бакалавра, освітній ступінь магістра, освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста. Правила прийому у 2023 р. (<https://sspu.edu.ua/pravyly-priyomu-vstup-2023>) передбачають вступ на навчання за державним замовленням на основі тесту загальної навчальної компетентності ЄВІ (коефіцієнт 0,2), тесту з іноземної мови ЄВІ (коефіцієнт 0,2), мотиваційного листа, фахового вступного випробування з географії та методики навчання географії (ваговий коефіцієнт 0,6). Вступ на контракт – на основі мотиваційного листа. Такі вагові коефіцієнти зумовлені важливістю для майбутніх вчителів географії географічних знань та знань з методики навчання географії, а знання іноземної мови робить доступнішим опрацювання закордонних джерел з фаху. Програма фахового вступного випробування є доступною на сайті ЗВО (<https://sspu.edu.ua/prohramy-vstupnykh-vyprobuvan-vstup-2023>) та зорієнтована на встановлення у вступників рівня знань, достатнього для опанування даної ОПП. Програма вступного випробування щорічно переглядаються головами фахових атестаційних комісій, ухвалюється на засіданні кафедри та затверджується головою приймальної комісії.

Яким документом ЗВО регулюється питання визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

Питання визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, регулюються: Положенням про організацію освітнього процесу (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf) – розділ «V. Навчальний час студента», Положенням про академічну мобільність (<https://tinyurl.com/akademichna-mobilnist>) Положенням про перезарахування результатів навчання у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya/polozhennya_pro_perezarahuvannya_rezultativ_navchannya_adbc9.pdf). Перезарахування здійснюється на основі договору про навчання, договору про практику/стажування, академічної довідки, документу про освіту (п. 2.5 названого положення). При перезарахуванні результатів навчання

беруться до уваги: назва навчальної дисципліни, зміст дисципліни згідно робочої програми, загальна кількість годин (кредитів), оцінка, підстава щодо перезарахування (академічна довідка, сертифікат про закінчення навчання). Перезарахування результатів навчання може здійснюватися деканом факультету одноосібно, рішенням декана на підставі висновків предметної комісії відповідної кафедри, за рішенням декана на підставі результатів додаткового оцінювання здобувача вищої освіти, проведеного відповідною кафедрою. Усі нормативні документи, що регулюють питання визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, знаходяться на веб-сайті Університету у відкритому доступі <https://sspu.edu.ua/universitytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>.

Опишіть на конкретних прикладах практику застосування вказаних правил на відповідній ОП (якщо такі були)?

На момент підготовки звіту із самооцінювання за даною ОПП, прикладів визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, не було. Але є позитивний досвід перезарахування результатів навчання, отриманих в рамках внутрішньої академічної мобільності здобувачами освіти спеціальності 014 Середня освіта (Географія) на ОПП, що реалізовувалася до 2022 р. Так, впродовж весняного семестру 2021-2022 навчального року магістрант А.І. Мірошниченко, в рамках внутрішньої академічної мобільності, навчався на географічному факультеті Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка та вивчав дві дисципліни: «Сучасні концепції суспільної географії» і «Проблеми сучасного суспільства: глобальний та регіональний контекст» (<https://pgf.sspu.edu.ua/novyny-fakultetu/1014-vnutrishnya-akademichna-mobilnist-z-tnpu-imeni-volodimira-gnatyuka-za-spetsialnistyu-014-serednya-osvita-geografiya-drugogo-magisterskogo-rivnya-vishchoji-osviti>), про що свідчить академічна довідка №481 від 30.06.2022 р. У СумДПУ імені А.С. Макаренка розвиваються програми академічних обмінів, академічної мобільності здобувачів освіти з вітчизняними та закордонними університетами-партнерами (<https://sspu.edu.ua/akademichna-mobilnist>). Названі програми спрямовані на підтримку здобувачів освіти СумДПУ імені А.С. Макаренка, надання їм можливості проведення нових наукових досліджень й підготовку магістрантів до здійснення професійної діяльності на рівні європейських стандартів (<https://pgf.sspu.edu.ua/fakultet/akademichna-mobilnist>).

Яким документом ЗВО регулюється питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті (https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/pro_perezarahuvannya_baliv_u_neformalnyi_osviti_1fo1f.pdf). Згідно п. 3.3 названого положення, визнання результатів поширюється лише на нормативні дисципліни ОПП. Згідно з п. 3.7 зазначеного положення, здобувач освіти подає декану факультету відповідні документи: заяву, документи про участь здобувача у заходах неформальної освіти, опис цих заходів. Заява про перезарахування подається до закінчення вивчення навчальної дисципліни, з якої відбувається перезарахування. Деканом факультету створюється фахова комісія з 3 осіб: зав. кафедри, гаранта ОПП та НПП, який забезпечує викладання дисципліни, яка ухвалює рішення про перезарахування результатів навчання у неформальній освіті. Результатом розгляду може бути повне перезарахування, часткове перезарахування, відмова у перезарахуванні результатів неформальної освіти. У разі визнання результатів навчання, на здобуття яких у неформальній та/або інформальній освіті витрачено до 6 годин, право для перезарахування результатів надається викладачу відповідної дисципліни. Усі поняття та деталізовані процедури прописані у вказаному вище положенні. Текст Положення доступний учасникам освітнього процесу на веб-сайті Університету в реєстрі основної нормативної бази (https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/pro_perezarahuvannya_baliv_u_neformalnyi_osviti_1fo1f.pdf).

Опишіть на конкретних прикладах практику застосування вказаних правил на відповідній ОП (якщо такі були)

Здобувачі освіти використовують своє право на визнання результатів навчання, отриманих у неформальній/інформальній освіті. Зокрема, на підставі заяв Коваль Ю.А. і Шако І.В., їм перезараховано результати навчання, здобуті в інформальній освіті, а саме участі у Всеукраїнській науковій конференції «Сьомі Сумські географічні читання» та наукову публікацію, як результати навчання за ОК2.5 в обсязі 15 год /0,5 кредиту ЄКТС (протокол № 1 засідання фахової комісії від 27.04.2023 р.) (https://pgf.sspu.edu.ua/images/2023/Geography/protokol_1_5970a.pdf). Здобувачу освіти Яременку В.П. перезараховано результати навчання, здобуті у інформальній освіті, зокрема участі у III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Проблеми та перспективи розвитку природничої науки» та наукову публікацію, як результати навчання за ОК2.5 в обсязі 12 год/0,4 кредиту ЄКТС (протокол № 2 засідання фахової комісії від 01.05.2023 (https://pgf.sspu.edu.ua/images/2023/Geography/protokol_2_57a4a.pdf)). Здобувачці освіти Логвин Г.О. перезараховано результати навчання, здобуті у інформальній освіті, зокрема участі II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Шлях в науку: перші кроки», як результати навчання за ОК2.5 в обсязі 6 год/0,2 кредиту ЄКТС; перезарахування здійснив викладач відповідної дисципліни після обговорення на засіданні кафедри (протокол №12 від 27.04.2023). Події неформальної/інформальної освіти та інформацію про визнання результатів оприлюднено на веб-сторінці кафедри (<https://pgf.sspu.edu.ua/neformalna-ta-informalna-osvita-geografia>).

4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Продемонструйте, яким чином форми та методи навчання і викладання на ОП сприяють досягненню програмних результатів навчання? Наведіть посилання на відповідні документи

Керівним документом у виборі форм і методів навчання є Положення про організацію освітнього процесу (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf). Освітній процес здійснюється за такими формами: навчальні заняття (лекції, практичні (семінарські) заняття, лабораторні роботи), самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи, атестація. В освітньому процесі застосовуються технології дистанційного навчання (100% складових навчального плану мають розроблені дистанційні курси на платформі Moodle). НПП вільні у своєму виборі методів навчання з урахуванням ПРН. Досягненню ПРН сприяє використання як традиційних, так і інноваційних методів: інтерактивних (ОК2.3, ОК2.5), евристичних (ОК2.2, ОК2.3, ОК2.5), проблемно-пошукових і частково-пошукових (ОК1.1, ПК3.1, ПК3.2, ПА4.1), дослідницьких (ОК1.1-ОК2.1, ОК2.3-2.9., ПК3.1, ПК3.2, ПА4.1), абстрактно-дедуктивних (ОК2.5), конкретно-індуктивних (ОК2.5). Методи та прийоми навчання використовуються залежно від мети, завдань, особливостей матеріалу певної теми. Поєднання різних форм і методів навчання сприяють розвитку творчої навчально-пізнавальної діяльності здобувачів, самостійному оволодінню ними знаннями та вміннями, розвитку активності та продуктивного мислення. Магістранти залучаються до участі в наукових конференціях, семінарах, тощо (<https://pgf.sspu.edu.ua/naukova-diialnist-geografia>); робота в наукових проблемних групах сприяє формуванню ПРН4-11, ПРН13-15. Матриця відповідності ПРН обраних методів навчання та форм оцінювання наведена в таблиці 3.

Продемонструйте, яким чином форми і методи навчання і викладання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу? Яким є рівень задоволеності здобувачів вищої освіти методами навчання і викладання відповідно до результатів опитувань?

Студентоцентрований підхід до організації освітнього процесу задекларовано у відповідному Положенні (<https://tinyurl.com/sspu-pro-organizaciyu>) та додатково регулюється Положенням про забезпечення студентоцентрованого підходу до навчання (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/studcentr_navchannya_5a1a0.pdf). ЗВО забезпечує всебічну підтримку здобувачів освіти через дотримання принципів індивідуалізації та диференціації навчання, застосування активних методів навчання, організацію самостійної та аудиторної роботи, використання різномірних завдань, проведення індивідуальних консультацій, можливість проходження практики за місцем проживання, вибору тем кваліфікаційних робіт, навчання у зручний час через використання платформи дистанційного навчання Moodle та інших сервісів. ОПП уможливує формування індивідуальної траєкторії навчання через вагому (25%) варіативну складову ОПП. Для забезпечення відповідності форм і методів навчання щорічно організовується опитування здобувачів (<https://sspu.edu.ua/opytuvalnyky>), що засвідчують високий рівень професійної підготовки НПП, які забезпечують вибір оптимальних форм і методів організації освітнього процесу. Здобувачі освіти задоволені рівнем викладання навчальних дисциплін, відкритістю й доступністю викладачів до спілкування. За результатами опитувань у I півріччі 2022-23 навчального року, доступність викладачів до спілкування здобувачі освіти оцінили на 9,4 (<https://tinyurl.com/sspu-opytuvannia-I>), а у II півріччі на 9,8 (<https://tinyurl.com/sspu-opytuvannia-II>) за 10-бальною шкалою.

Продемонструйте, яким чином забезпечується відповідність методів навчання і викладання на ОП принципам академічної свободи

Освітній процес у ЗВО базується на засадах академічної свободи, яка є одним з принципів діяльності Університету, що закріплено в Статуті Університету (https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/statut_sumdpu_2022_f1e29.pdf). Принципи академічної свободи реалізуються через верховенство принципів гуманізму, демократії, науковості та творчої діяльності, створення умов творчого пошуку всім учасникам освітнього процесу. Методи навчання уможливають самореалізацію магістрантів: через свободу висловлювання (ОК2.1, ОК2.3), свободу творчості (ОК2.4-2.7, ПК3.1, ПК3.2, ПА 4.1), вільну комунікацію (ОК1.1-2.9, ПК3.1, ПК3.2, ПА 4.1), проведення самостійних наукових досліджень (ОК2.4-ОК2.7, ПА 4.1) та оприлюднення їх результатів у наукових публікаціях (<https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/319>); формування індивідуальної освітньої траєкторії. Обговорення питань на практичних (семінарських) заняттях передбачає врахування думок усіх учасників, без «нав'язування» поглядів викладача; магістранти вільно доводять власну позицію. Стосовно НПП, принципи академічної свободи реалізуються через заохочення творчої ініціативи, формування змісту навчальних дисциплін за власним баченням, можливість розробки методичних матеріалів, програм, силабусів, вільний вибір методів і засобів навчання (п. 8.13.5), які дозволяють підвищити ефективність опанування ОПП. Статутом ЗВО (п. 8.13.7) визначено безоплатне користуватися бібліотечними, інформаційними ресурсами, послугами підрозділів Університету; участь в колегіальних органах управління.

Опишіть, яким чином і у які строки учасникам освітнього процесу надається інформація щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів *

Порядок і критерії оцінювання освітніх компонентів унормовані відповідним Положенням про порядок оцінювання (<https://tinyurl.com/sspu-poriadok-otsinuvannia>). У робочих програмах та силабусах міститься докладна інформація щодо цілей, змісту, методів, форм, очікуваних результатів навчання, форм контролю, з порядком і критеріями оцінювання (<https://pgf.sspu.edu.ua/osvitni-komponenty-2022-014-so-heografia-mahistr>); вони доступні для всіх учасників освітнього процесу. Також робочі програми/силабуси навчальних дисциплін розміщено у відповідних курсах на платформі Moodle (<https://dl.sspu.edu.ua>), за допомогою якої реалізовувався освітній процес у 2022-2023 навчальному році. Крім того, на першому занятті з навчальної дисципліни, викладач знайомить здобувачів освіти з метою, змістом, очікуваними результатами навчання та критеріями оцінювання, інформує магістрантів про форму підсумкового контролю, наголошує на дотриманні норм академічної доброчесності. Про форму підсумкової атестації здобувачі дізнаються на початку навчання, також вона визначена в ОПП, яка знаходиться у вільному

доступні (<https://pgf.sspu.edu.ua/osvitno-profesiini-prohramy-geografia>). Інформація щодо виробничих практик надається на настановних конференціях, що анонсуються відповідними оголошеннями. Кращому усвідомленню здобувачів освіти змісту та очікуваних результатів навчання, процедур та критеріїв оцінювання сприяють індивідуальні консультації з викладачами протягом року, що проводяться згідно з графіка (<https://pgf.sspu.edu.ua/navchalnyi-protses-geografia>).

Опишіть, яким чином відбувається поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП

Згідно Положення про організацію освітнього процесу ([/sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf](https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf)), освітня діяльність передбачає інтеграцію освіти і наукових досліджень. У Положенні про науково-дослідну роботу студентів (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya/polozhennya_pro_NDR_studentiv_2020_7a149.pdf) визначено, що метою такої роботи є сприяння глибокому вивченню програмного матеріалу, розвитку наукового мислення і творчого підходу до вирішення теоретичних і практичних завдань майбутньої професійної діяльності, яке забезпечує поєднання навчання і досліджень здобувачів. Підґрунтям для організації і здійснення магістрантами науково-дослідницької діяльності, як важливого напрямку підготовки за ОПП, виступають освітні компоненти, зокрема ОК1.1-2.1, ОК2.3-2.9., ПК3.1, ПК3.2, ПА4.1. НПП наповнюють зміст навчальних дисциплін результатами власних наукових досліджень. Тематика кваліфікаційних робіт відповідає міжкафедральній темі «Методологічні засади формування професійних компетентностей майбутніх вчителів біології, географії та хімії» (ДР № 0121U109984), кафедральної теми «Географія Сумської області: особливості природи, соціально-економічного розвитку і раціонального природокористування» (ДР № 0117U004980) та індивідуальним науково-дослідним темам викладачів кафедри, а саме: «Нозогеографічний моніторинг стану здоров'я населення» (ДР № 0121U100538), «Річки Сумської області: гідроекологічний моніторинг» (ДР № 0121U107526), «Використання географічних інформаційних систем (ГІС) в освітньому процесі підготовки студентів географічних спеціальностей» (ДР № 0120U104914). На формування навичок аргументувати, переконувати, оприлюднювати результати дослідження спрямована робота у проблемних групах, результати діяльності яких представлені на сторінці кафедри (<https://pgf.sspu.edu.ua/naukova-diialnist-geografia>). Поєднання навчання і досліджень відбувається через підготовку та участь у конкурсах студентських наукових робіт (<https://pgf.sspu.edu.ua/naukova-diialnist-geografia>). Здобувачі освіти залучаються до наукових заходів: Всеукраїнська наукова конференція «Сумські наукові географічні читання», студентська наукова конференція «Географічна весна», міжнародна наукова конференція «Актуальні проблеми дослідження довкілля», Всеукраїнська наукова конференція студентів та молодих учених «Теоретичні та прикладні аспекти досліджень з біології, географії та хімії», Всеукраїнська наукова конференція «Освітні та наукові виміри природничих наук». Участь у конференціях забезпечує апробацію результатів наукових досліджень магістрантів, сприяє набуттю досвіду підготовки і захисту наукових праць. Можливості для поєднання навчання і досліджень здобувачі освіти отримують завдяки участі у міжнародних літніх школах (<https://pgf.sspu.edu.ua/akademichna-mobilnist-vykladachiv-ta-studentiv-geografia>), при проходженні виробничих практик. Результати наукової роботи здобувачів освіти представлені в наукових публікаціях (<https://tinyurl.com/sspu-spysok-publ>).

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, яким чином викладачі оновлюють зміст навчальних дисциплін на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Згідно рекомендацій з навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/rekomendaciyi_gr_83065.pdf), робоча програма затверджується на термін до п'яти років та може щорічно оновлюватися з урахуванням перегляду освітніх програм, побажань та зауважень, отриманих від здобувачів освіти та інших стейкхолдерів. Змістовне наповнення робочих програм є авторським і систематично переглядається. Оновлення зумовлюється як зміною кількості годин, так і удосконаленням навчально-методичних матеріалів відповідно до розвитку науки та вимог часу. Так, за результатами участі О.Г. Корнуса у закордонному стажуванні «Розвиток українських прифронтових громад і туристичного бізнесу в умовах війни та їх стратегії на майбутнє» в Талліннському університеті (Естонія, 6.02-28.03.2023 р.) оновлено зміст РП ОК2.7, а саме перероблено тему «Східноєвропейський туристсько-рекреаційний регіон»; О.М. Король за результатами стажування «Методика використання сучасних технологій навчання географії в контексті вимог Нової української школи» в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (8.05-16.06.2023 р.) оновлено зміст РП ОК2.5, зокрема перероблено тему «Сучасні освітні технології Нової української школи»; також за результатами закордонного стажування О.М. Король «The geography programme about use of Geographic Information Systems» (Великобританія, 30.05-14.07.2023 р.) оновлено зміст РП ОК2.5, а саме перероблено тему 4. «Інтерактивні технології». За результатами стажування Ю.В. Буца «Регіональні геоекологічні основи сталого розвитку» у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя (15.05-23.06.2023 р.) оновлено РП ОК 2.6, зокрема оновлено теми «Територіальна організація як наскрізний принцип життєдіяльності суспільства», «Регіоналізація як головна складова територіальної організації суспільства та суспільно-географічні концепції регіонального розвитку», «Регіональні відмінності у рівнях розвитку та якості життя», «Регіональна ідентичність та проблемні території України», «Світовий досвід регіональної політики». За результатами стажування А.О. Корнуса «Загальне землезнавство та регіональна фізична географія: актуальні дослідження, сучасні проблеми та особливості викладання у закладах вищої освіти» у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя (13.12.2021 р. – 28.01.2022 р.), оновлено змістовне наповнення ОК 2.4, а саме теми, що стосуються об'єкта дослідження загальної та регіональної фізичної географії, типів фізико-географічного аналізу. Список рекомендованої літератури та інших джерел інформації у РП постійно оновлюється і доповнюється як сучасними матеріалами провідних науковців так і власними публікаціями НПП. Постійно відбувається оновлення фактологічного матеріалу згідно даних Державної служби статистики України та інших джерел статистичної інформації, що необхідні для виконання практичних робіт за ОК2.4, ОК 2.6, ОК2.7.

Опишіть, яким чином навчання, викладання та наукові дослідження у межах ОП пов'язані із інтернаціоналізацією діяльності ЗВО

Завдяки укладеним угодам про співпрацю із закордонними ЗВО (<https://pgf.sspu.edu.ua/fakultet/akademichna-mobilnist/>) у ЗВО є можливість проведення міжнародних наукових заходів, стажувань, реалізації програм академічної мобільності, де беруть участь НПП, задіяні на даній ОПП. Так, О.Г. Корнус 23-27.05.2022 р. взяла участь у програмі Erasmus+ KA131 "Staff mobility for teaching" в університеті Яна Кохановського в Кельце (Польща), 29.12.2022-28.03.2023 працювала над проектом «The development of Ukrainian frontline communities and tourism business under war conditions and strategies for the future» у Талліннському університеті за підтримки Естонського дослідницького агентства. А.О. Корнус взяв участь у воркшопі "Active participation of students in the Internal Quality Assurance" (25-26.11.2019 р.) в рамках україно-чеського проекту "Support of young university capacity in education and research and science activities in Ukraine". О.С. Данильченко і В.М. Торяник – учасниці I українсько-словацької міжнародної літньої школи "Natural Science Research School" (30.06-8.07.2023 р.), О.М. Король пройшла стажування «The geography programme about use of Geographic Information Systems» у Шотландському сільськогосподарському коледжі (30.05.-14.07.2023). До реалізації ОПП в рамках міжнародного співробітництва залучений викладач Polarsirkelen High School (Норвегія) М.Г. Коновалов, науковий співробітник Департаменту будівництва, інженерної екології та управління природними ресурсами Технічного університету Лулео (Швеція) – К.Б. Уткіна.

5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Опишіть, яким чином форми контрольних заходів у межах навчальних дисциплін ОП дозволяють перевірити досягнення програмних результатів навчання?

Досягнення ПРН відслідковується різними формами поточного та підсумкового контролю, що здійснюється згідно графіка освітнього процесу і регламентується положеннями: Про організацію освітнього процесу (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf), Про порядок оцінювання знань студентів (<https://tinyurl.com/sspu-poriadok-otsinuvannia>), Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_neformalnu_osvitu_azsoz.pdf), Порядком організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти із використанням дистанційних технологій (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/por_org_kontrolyu_z_vik_distanc_tehn_75d2b.pdf). Поточний контроль враховує результати виконання практичних, лабораторних робіт, самостійної роботи та індивідуальних навчально-дослідних завдань, контрольних робіт, тестування (у т.ч. з використанням можливостей платформи дистанційного навчання Moodle), інших завдань, передбачених РП навчальних дисциплін. Підсумковий контроль включає залік (сумарне поточне оцінювання) та іспит, на який відводиться 25 балів. Питання до іспиту охоплюють усі теми курсу, а при застосуванні тестової технології – завдання різних типів (визначення термінів, вибір альтернативи, встановлення відповідності, визначення правильності твердження та ін.). Екзаменаційні білети затверджуються на засіданні кафедр, що забезпечують викладання відповідних дисциплін, а програма кваліфікаційного іспиту – вченою радою факультету. Можливість самооцінювання здобувачами власних досягнень реалізоване на платформі Moodle, де передбачені відповідні тести з можливістю відслідковування правильних відповідей, що спонукає магістрантів до рефлексії й самоконтролю. Результати контрольних заходів фіксуються в електронному журналі. Контроль і оцінювання ППЗ.1 і ППЗ.2 є комплексним: перевірка звітів з виробничої практики, оцінки вчителями (викладачами) географії / біології, методистами з географії / біології, керівником практики. Підсумкова атестація передбачає комплексний кваліфікаційний іспит з біології, методики навчання біології та основ здоров'я; підготовку і захист кваліфікаційної роботи з географії та МНГ. Поєднання цих двох форм контролю не тільки дозволяє надійно оцінити рівень сформованості знань та вмінь, а й додатково розвиває соціальні навички (критичне мислення, здатність до стратегічного планування, оперативної оцінки ситуації, продуктивного міжособистісного спілкування, сумлінного виконання професійних обов'язків тощо). Різноманітність форм контрольних заходів, їх змістове наповнення, періодичність застосування, збалансованість розподілу балів дозволяють об'єктивно оцінити рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти за ОПП. Викладачі на основі досвіду та зворотного зв'язку зі здобувачами коригують форми й методи оцінювання під час щорічного оновлення робочих програм і силабусів.

Яким чином забезпечуються чіткість та зрозумілість форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти?

Оцінювання результатів навчання є інструментом визнання успішного завершення здобувачем освіти обов'язкових видів навчальної діяльності і досягнення визначених результатів навчання. Форми контрольних заходів і критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів регламентовано положеннями: Про організацію освітнього процесу (<https://tinyurl.com/sspu-pro-organizaciyu>), Про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (<https://tinyurl.com/sspu-pro-systemy>). У Положенні про порядок оцінювання знань студентів (<https://tinyurl.com/sspu-poriadok-otsinuvannia>) є перелік форм контрольних заходів і критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів. Конкретні форми проведення поточного контролю та розподіл балів за кожен вид роботи також прописані в робочих програмах та силабусах навчальних дисциплін, які оприлюднюються на веб-сторінці випускової кафедри (<https://pgf.sspu.edu.ua/osvitni-komponenty-2022-014-so-heorafia-mahistr>) і доводяться до відома магістрантів на початку кожного семестру. У процесі оцінювання дисциплін, формою контролю для яких є залік, здобувач максимально може набрати 100 балів за результатами поточного контролю. При оцінюванні дисциплін, формою контролю яких є іспит, за результатами поточного контролю здобувач освіти має можливість набрати до 75 балів і 25 балів за сам іспит. Зрозумілість критеріїв оцінювання контрольних заходів підтверджується результатами опитувань здобувачів освіти (<https://pgf.sspu.edu.ua/monitoring-iakosti-osvity-za-opp-geografia>).

Яким чином і у які строки інформація про форми контрольних заходів та критерії оцінювання доводяться до здобувачів вищої освіти?

На початку семестру, під час першого заняття з дисципліни, викладач інформує здобувачів освіти про розподіл балів, які можна отримати за результатами виконання різних видів контролю (оцінювання лабораторних (практичних) робіт, контрольні роботи, реферати, презентації тощо), форми підсумкового контролю та подає вимоги до них. Кожен магістрант має персоналізований доступ до сайту дистанційного навчання, де у робочих програмах/силабусах зазначено інформацію про форми контрольних заходів та критерії оцінювання знань. Графік поточного контролю відповідає розкладу занять, який знаходиться у відкритому доступі на сайті Університету (<http://rozklad.sspu.sumy.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>). Крім того, про форму та час проведення поточних та модульних контролів, які передбачені системою оцінювання певної дисципліни, викладачі додатково повідомляють здобувачам освіти, зазвичай, напередодні завершення відповідного розділу (теми). У графіку проведення атестаційних тижнів (сесій), що також відображається у електронному розкладі, вказані форми підсумкового контролю. Паперовий варіант розкладу сесії розміщується на дошці оголошень природничо-географічного факультету за місяць до її початку.

Яким чином форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)?

Стандарт другого рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія) відсутній. У ОПП Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини) підсумкову атестацію визначено у формі захисту кваліфікаційної роботи та методики навчання географії і комплексного кваліфікаційного іспиту з біології, методики навчання біології та основ здоров'я. Кафедрою загальної та регіональної географії розроблені методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи, програма кваліфікаційного іспиту затверджується вченою радою природничо-географічного факультету. До підсумкової атестації допускаються здобувачі освіти, які повністю опанували освітню програму й отримали позитивні оцінки з усіх навчальних дисциплін (як обов'язкових, так і вибіркових) та виробничих практик. Атестація здобувачів освіти здійснюється екзаменаційною комісією, на підставі рішення якої присуджується відповідний рівень вищої освіти та присвоюється кваліфікація.

Яким документом ЗВО регулюється процедура проведення контрольних заходів? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

Процедура проведення контрольних заходів регулюється Положенням про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС організації освітнього процесу (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_poryadok_ocinyuvannya_ekts_9c538.pdf), Положенням про організацію освітнього процесу (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_bb7d2.pdf), Положенням про практичну підготовку здобувачів вищої освіти (https://sspu.edu.ua/images/2023/docs/polozhennia/polozhennya_pro_praktichnu_pidgotovku_zdobuvachiv__b59ec.pdf), робочими програмами навчальних дисциплін і програмами практик. Зазначені документи є у вільному доступі для всіх учасників освітнього процесу на сайті Університету (<https://sspu.edu.ua/university/edusci/normatyvno-pravova-baza>) та сторінці природничо-географічного факультету. У них викладено чіткі й зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема стосуються процедур запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів, їх повторного проходження. Цей комплекс інформаційних заходів забезпечує обізнаність здобувачів вищої освіти з процедурами проведення контролю знань. В умовах карантинних обмежень та військового стану, контрольні заходи проводилися не тільки на платформі дистанційного навчання Moodle, а й з використанням відеоконференцій Zoom, GoogleMeet, комунікацію через електронну пошту, Viber та ін.

Яким чином ці процедури забезпечують об'єктивність екзаменаторів? Якими є процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів? Наведіть приклади застосування відповідних процедур на ОП

Об'єктивність екзаменаторів забезпечується нормативною базою щодо організації і проведення контрольних заходів, зокрема Положенням про порядок оцінювання знань студентів (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_poryadok_ocinyuvannya_ekts_9c538.pdf), відкритістю РП навчальних дисциплін, єдиними критеріями оцінювання, доступністю до їх змісту, часу проведення. В Університеті передбачено: вчасне занесення результатів поточного контролю до електронних журналів обліку роботи академічної групи, контроль за своєчасним і повним його здійсненням, публічний характер оцінювання за результатами навчання і проходження практик, колегіальність комісії при перескладанні заборгованостей, при виникненні конфлікту інтересів. Результати оцінювання здобувачів освіти обговорюються на засіданнях кафедр та вченої ради факультету за участю представників студентського самоврядування. За час існування програми не було випадків, які б потребували врегулювання конфлікту інтересів. Об'єктивність результатів підсумкової атестації забезпечується відкритим характером захисту кваліфікаційних робіт, залученням стейкхолдерів до процедур підсумкової атестації. Результати опитувань свідчать про високу оцінку здобувачами освіти об'єктивності екзаменаторів. У I півріччі 2022-2023 навчального року, об'єктивність, чесність та прозорість оцінювання знань, здобувачі освіти оцінили на 9,5 (<https://tinyurl.com/sspu-opytuvannia-I>), а у II півріччі – на 9,6 (<https://tinyurl.com/sspu-opytuvannia-II>) за 10-бальною шкалою.

Яким чином процедури ЗВО урегулюють порядок повторного проходження контрольних заходів? Наведіть приклади застосування відповідних правил на ОП

Порядок повторного проходження контрольних заходів визначено в пп. 4.7.2. і 4.7.3. Положення про організацію освітнього процесу (<https://tinyurl.com/sspu-pro-organizaciyu>), п.6.7. Положення про розгляд скарг та звернень (<https://tinyurl.com/sspu-pro-skargy>). Повторне проведення семестрових контрольних заходів за ОПП відбувається після кожної сесії шляхом складання графіка ліквідації заборгованості та оформлення викладачем відповідної відомості в електронному журналі. Повторне складання іспитів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни, один раз – викладачеві, другий – комісії, що створюється розпорядженням декана факультету. У випадку перескладання комісії, її рішення вноситься викладачем до електронного журналу зі створенням відповідної відомості. Якщо здобувач освіти був допущений до перескладання семестрового контролю, але не робив спроб з ліквідації академічної заборгованості без поважної причини, то вважається, що він використав першу спробу і має академзаборгованість. У разі, якщо магістрант не пройшов семестрову атестацію з поважної причини, строки перескладання можуть бути продовжені, але не більше, ніж на один місяць. Коли незадовільним визнається результат кваліфікаційного іспиту, здобувач освіти має право перескласти його в наступний термін роботи ЕК впродовж трьох років за умови неперевищення ліцензованого обсягу. Якщо незадовільним визнається захист кваліфікаційної роботи, екзаменаційна комісія встановлює, чи може здобувач освіти захищати цю ж роботу з доопрацюванням, чи зобов'язаний опрацювати нову.

Яким чином процедури ЗВО урегулюють порядок оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів? Наведіть приклади застосування відповідних правил на ОП

У випадку несправедливого оцінювання здобувачі мають право подавати апеляцію на будь-яку оцінку поточного та семестрового контролю згідно Положення про апеляцію результатів навчання здобувачами освіти СумДПУ імені А.С.Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/apelyaciyi_68f4b.pdf). Порядок оскарження процедури та результатів проведення підсумкової атестації відбувається згідно Положення про екзаменаційну комісію та атестацію здобувачів вищої освіти СумДПУ (https://sspu.edu.ua/images/2021/pro_ek_add31.pdf). У випадку апеляції результатів поточного та семестрового контролю, магістрант подає заяву про апеляцію декану факультету, яка розглядається у триденний термін. У випадку незгоди з оцінкою з підсумкової атестації, здобувач освіти має право подати апеляцію ректору або першому проректору у день проведення кваліфікаційного екзамену або захисту кваліфікаційної роботи з обов'язковим повідомленням декана факультету. Розпорядженням ректора створюється комісія для розгляду апеляції, який відбувається протягом трьох календарних днів після звернення. У випадку встановлення несправедливості чи порушення процедури проведення атестації, яке вплинуло на результати оцінювання, апеляційна комісія пропонує ректору скасувати відповідне рішення екзаменаційної комісії і провести повторне її засідання в присутності представників комісії з розгляду апеляції. Для даної ОПП відповідних прикладів не було.

Які документи ЗВО містять політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності?

Нормативні документи, інформація про заходи та інші корисні посилання щодо академічної доброчесності розташовуються у вкладці «Якість освіти та академічна доброчесність» на веб-сайті Університету (<https://sspu.edu.ua/akademichna-dobrochesnist>). Зокрема це: Кодекс академічної доброчесності (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_6c82c.pdf), Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf), Положення про комісію з питань етики та академічної доброчесності (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_komisiyu_z_pitan_etiki_ta_akadem_dobrochesnosti_f788c.pdf), Положення про кваліфікаційну роботу (https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/polozhennya_pro_kvalifikaciynu_robotu_z_pidpisami_97a83.pdf), що визначають правила і норми академічної доброчесності науково-педагогічних працівників і здобувачів вищої освіти. Перелічені документи є складовими внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти і наукової діяльності СумДПУ імені А. С. Макаренка. Кодекс і Положення спрямовані на дотримання високих професійних стандартів у всіх сферах діяльності Університету, зокрема освітній, науковій, виховній, управлінській, а також на підтримку сприятливого морально-психологічного клімату в колективі.

Які технологічні рішення використовуються на ОП як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності?

Кодексом академічної доброчесності (п. 5.1) визначено перелік об'єктів, щодо яких здійснюється антиплагіатна перевірка. Університетом укладено договір із ТОВ «Плагіат» про використання ліцензійного програмного забезпечення для виявлення текстових запозичень (www.plagiat.pl та StrikePlagiarism.com). Згідно Положення про кваліфікаційну роботу (https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/polozhennya_pro_kvalifikaciynu_robotu_z_pidpisami_97a83.pdf), усі роботи проходять антиплагіатну перевірку, що здійснюється через уповноважену особу Наукової бібліотеки Університету. Діє Комісія з питань етики та академічної доброчесності (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_komisiyu_z_pitan_etiki_ta_akadem_dobrochesnosti_f788c.pdf), НПП і здобувачі освіти підписують декларації про академічну доброчесність (<https://tinyurl.com/sspu-dobrochesnit-npp> і <https://tinyurl.com/sspu-dobrochesnit-zo>). З метою протидії порушенням академічної доброчесності на сайті Наукової бібліотеки (<https://library.sspu.edu.ua/akademichna-dobrochesnist-antiplagiat/>) є покликання на законодавчі й нормативні документи з питань академічної доброчесності. Відповідна підбірка створена і на веб-сторінці факультету (<https://pgf.sspu.edu.ua/fakultet/akademichna-dobrochesnist>). Проводяться опитування, результати яких

(https://sspu.edu.ua/images/2023/docs/opytuvannia/riven_dotrimannya_principiv_akademichnoyi_dobroche_b8cdd.pdf) засвідчують належний рівень дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти.

Яким чином ЗВО популяризує академічну доброчесність серед здобувачів вищої освіти ОП?

Університет популяризує академічну доброчесність через розробку і доведення до здобувачів освіти відповідних директивних і методичних документів. Зокрема у Плані роботи університету на 2022/23 н.р. (https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/presents/plan_roboti_universitetu_2022-2023_nr_19c64.pdf) передбачено цикл заходів із імплементації Кодексу академічної доброчесності. Щорічно проводиться декада академічної доброчесності (https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/dekada_2022_26624.pdf). Видається збірник студентських робіт «Цінності академічної доброчесності та етики», проводиться конкурс есе «Доброчесність у навчанні: дотримуватись не можна порушувати». Вимогу дотримання академічної доброчесності включено до робочих програм ОК. Здобувачі освіти даної ОПП взяли участь у тематичних заходах, зокрема декаді академічної доброчесності, організованій Центром забезпечення якості вищої освіти та Комісією з питань етики та академічної доброчесності. Зокрема гарант освітньої програми на початку 2022/23 навчального року провів онлайн-зустріч, де ознайомив здобувачів з принципами і нормами професійної етики в освітній і науковій діяльності, як невід'ємними складовими академічної доброчесності (<https://tinyurl.com/sspu-dekada-dobrochesnit>), за результатами якої відбулося підписання магістрантами Декларацій про академічну доброчесність. 23 травня 2023 р. для здобувачів освіти було проведено методичний семінар (<https://tinyurl.com/sspu-seminar-dobrochesnit>), метою якого було формування культури академічної доброчесності, дотримання її принципів.

Яким чином ЗВО реагує на порушення академічної доброчесності? Наведіть приклади відповідних ситуацій щодо здобувачів вищої освіти відповідної ОП

В Університеті діє Комісія з питань етики та академічної доброчесності, яка наділяється правом розглядати заяви, факти чи обставини щодо порушень академічної доброчесності. Комісія впродовж 2-х робочих днів готує висновок про наявність чи відсутність порушення Кодексу академічної доброчесності (п. 4.9). Висновок містить рекомендації щодо остаточного рішення ректора Університету. Відповідальність за порушення академічної доброчесності працівниками Університету: відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання; позбавлення присвоєного вченого звання, позбавлення права обіймати певні посади та інші види відповідальності, про що зазначено у п. 3.3 Положення про систему забезпечення академічної доброчесності (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf). Згідно названого вище положення, формами відповідальності за порушення академічної доброчесності для здобувачів освіти є попередження, повторне проходження відповідного освітнього компонента ОПП, повторне проходження оцінювання та інші види відповідальності, про що зазначено у п. 3.4. Положенням про кваліфікаційну роботу (https://pgf.sspu.edu.ua/images/2020/nova_redakciya_polozhennya_pro_kvalifikacijnu_robotu_od98b.pdf) регламентовано допустимі значення коефіцієнтів подібності тексту та алгоритм подальших кроків у випадку незадовільних показників унікальності кваліфікаційної роботи щодо доопрацювання здобувачем освіти та повторної перевірки на плагіат.

6. Людські ресурси

Яким чином під час конкурсного добору викладачів ОП забезпечується необхідний рівень їх професіоналізму?

Добір викладачів регулюється відповідним Положенням (<https://tinyurl.com/sspu-pro-konkurs>). Укладання трудових договорів (контрактів) здійснюється також з урахуванням Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності (<https://tinyurl.com/sspu-pro-systemu>). Процедура передбачає розміщення оголошень про відкритий конкурс на сайті Університету і у друкованих ЗМІ (газета «Ваш шанс»). Основними критеріями, що враховуються при відборі викладачів для реалізації даної ОПП, є: базова освіта, чинні вимоги до професійної активності викладачів (зокрема, публікаційна активність), вчасне проходження стажувань/підвищення кваліфікації, виконання вимог за термін попереднього контракту, відповідність ліцензійним вимогам (не менше 4 пунктів), володіння державною мовою. Результатом конкурсного добору є залучення до викладання дисциплін даної ОПП кращих викладачів-спеціалістів у своїй галузі, які мають науковий ступінь доктора/кандидата наук та вчене звання професора/доцента, є активними дослідниками (публікуються у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України категорії «Б» (<https://pgf.sspu.edu.ua/naukova-diialnist-geografia>) та наукометричних баз Scopus / Web of Science (<https://pgf.sspu.edu.ua/nauka/publikatsii-vykladachiv-u-scopus-ta-wos>), є організаторами науки (входять до складу оргкомітетів конференцій, редакційних колегій наукових видань), підвищують свою кваліфікацію за профілем навчальних дисциплін (<https://pgf.sspu.edu.ua/pidvyshchennia-kvalifikatsii-vykladachiv-kafedry-geografia>)

Опишіть, із посиланням на конкретні приклади, яким чином ЗВО залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

Залучення роботодавців здійснюється на всіх етапах, від створення проєкту ОПП до моніторингу її реалізації. До складу групи, що працювала на укладанні проєкту, входила Н.М. Щербань – директор Сумської загальноосвітньої школи I-III ступенів №8, експертизу ОПП проводила С.П. Горшеніна – директор Конотопської загальноосвітньої школи I-III ступенів №10. Представники працедавців входять до складу експертної ради стейкхолдерів за

спеціальністю 014 Середня освіта (Географія): С.М. Білоус – директор Боромлянського НВК В.Г. Сахнюк – директор Кролевецького НВК №6, А.П. Рябуха – начальник управління Державної служби якості освіти у Сумській області, Н.В. Голобородько – консультант з географії Центру професійного розвитку педагогічних працівників Сумської міської ради. Залучення потенційних та діючих роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу базується на відповідних угодах щодо проходження практики здобувачами ОПП (<https://sspu.edu.ua/praktychna-pidhotovka>), участі роботодавців у роботі Ресурсного центру природничої освіти СумДПУ імені А.С. Макаренка (<https://pgf.sspu.edu.ua/fakultet/resursnyi-tsentr-rozvytku-pryrodneychoi-osvity-m>). Думки роботодавців збираються в рамках відповідного опитування, яке проводить ЦЗЯВО Університету (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdvJwizyanGp7KM4e8-PRcgtFuqvItR3nF4J8waW9kqjnL1aQ/viewform>). Існує практика залучення роботодавців до процедур підсумкової атестації (<https://tinyurl.com/sspu-pidsumkova-atest-pracedav>).

Опишіть, із посиланням на конкретні приклади, яким чином ЗВО залучає до аудиторних занять на ОП професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

До аудиторних занять на ОПП активно залучаються професіонали-практики, експерти галузі та інші стейкхолдери. Так, впродовж 2022/23 навчального року, у рамках вивчення ОК 2.5 була організована бінарна гостьова лекція «Сучасний стан та перспективи використання технологій ГІС та ДЗЗ в освітньому процесі», яку провели співробітниця лабораторії «ГІС та ДЗЗ» НЦ Мала академія наук України С.М. Бабійчук і Н.С. Коблюк. В межах вивчення цієї ж ОК для магістрантів було організовано майстер-клас «Формування еколого-географічних компетентностей під час дослідницької діяльності здобувачів освіти в умовах сільської школи», який провів вчитель-методист Ручківської гімназії Петрівсько-Роменської сільської ради Миргородського району Полтавської області В.В. Мовчан. В рамках вивчення ОК 2.7 для здобувачів освіти даної ОПП денної та заочної форми навчання гостьову лекцію прочитала доцентка кафедри туризму та економіки Криворізького державного педагогічного університету В.С. Пацюк. У рамках вивчення ОК 2.6. лекцію провела науковий співробітник Департаменту будівництва, інженерної екології та управління природними ресурсами Технічного університету Лулео (Швеція) – К.Б. Уткіна. Для магістрантів заочної форми навчання було організоване практичне заняття з ВБ 2.4 «Палеогеографія антропогену», яке провів кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент М.І. Удовиченко (Луганський національний університет імені Тараса Шевченка) та ін. (<https://pgf.sspu.edu.ua/akademichna-mobilnist-vykladachiv-ta-studentiv-geografia>).

Опишіть, яким чином ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів ОП? Наведіть конкретні приклади такого сприяння

Професійне зростання НПП, задіяних на даній ОПП відбувається завдяки широкому впровадженню різноманітних форм розвитку кадрового потенціалу, визначених Порядком підвищення кваліфікації в СумДПУ імені А.С. Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/poryadok_pidvishchennya_kvalifikaciyi_v_sumdpu2_6a064.pdf). Найбільш масовою формою забезпечення професійного розвитку є участь у програмах підвищення кваліфікації і стажування (<https://pgf.sspu.edu.ua/pidvishchennia-kvalifikatsii-vykladachiv-kafedry-geografia>). Іншою формою професійного зростання НПП є участь у програмах міжнародної академічної мобільності: Корнус О.Г.: Таллінський університет, Естонія; університет Яна Кохановського, Польща; Данильченко О.С. і Торяник В.М. – університет Св. Кирила і Мефодія в Трнаві, Словаччина; Король О.М. – Шотландський сільськогосподарський коледж, Великобританія та ін. НПП беруть активну участь у різноманітних семінарах, вебінарах, тренінгових курсах, короткострокових програмах онлайн навчання. Підтримка ЗВО у професійному розвитку викладачів полягає у збереженні заробітної плати під час відрадянства на час стажування, повній чи частковій компенсації проїзду до місця стажування, укладанні угод, що дають можливість пройти стажування на безоплатній (партнерській) основі, доступі до провідних наукометричних баз. До послуг НПП постійні безкоштовні курси підвищення кваліфікації для з англійської мови, впровадження ІТ в освітній процес, культури наукової української мови (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/pidvishchennia-kvalifikatsii>).

Продемонструйте, що ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності

В Університеті існує система заохочень, що стимулюють розвиток викладацької майстерності. Діє система рейтингового оцінювання: особисте, завідувачів кафедр, кафедр, структурних підрозділів (<https://sspu.edu.ua/universytet/zahalna-informatsiia/reitynhy-systema-zaokhochen>) з фінансовим відзначенням за високі показники у рейтингу; преміювання за здобуття наукового ступеня доктора наук і кандидата наук/доктора філософії, високі показники публікаційної активності. Також діє система нематеріального заохочення на рівні Університету, міста, області, галузевому та державному, у вигляді подяк, грамот, відзнак, нагрудних знаків, почесних звань, орденів. За останні роки НПП, що задіяні на даній ОПП, удостоєні наступних відзнак: О.С. Данильченко – Грамота Департаменту освіти і науки Сумської ОДА (2021); А.О. Корнус – нагрудний знав «Відмінник освіти України» (2019), Подяка НАПНУ (2022); О.Г. Корнус – Подяка Голови Сумської ОДА (2021), Грамота і Подяка Департаменту освіти і науки Сумської ОДА (2019, 2022); О.М. Король – Грамота Департаменту освіти і науки Сумської ОДА (2021). С.Е. Генкал відзначена занесенням на Дошку пошани «Кращі імена» СумДПУ імені А.С. Макаренка; В.М. Торяник – Подяка Інституту обдарованої дитини НАПНУ (2020, 2021), Грамота Міністерства освіти і науки України (2022). З метою стимулювання викладацької майстерності в Університеті проводиться конкурс наукових праць викладачів, до числа переможців якого входять НПП, задіяні на даній ОПП: О.С. Данильченко – Диплом I ступеня (2020), А.О. Корнус – Диплом III ступеня (2022).

Продемонструйте, яким чином фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення ОП забезпечують досягнення визначених ОП цілей та програмних результатів навчання?

Для реалізації ОП є достатня матеріально-технічна база: лекційні ауд. 202, 212, 246, (обладнані стаціонарними мультимедійними проекторами/ТВ панелями), навчальні лабораторії (ауд. 206-208, 306-308, 311, 320, 323) та кабінети (ауд. 319, 322, 501, 504) забезпечені необхідним обладнанням; діє геологічний музей, комп'ютерний клас з інтерактивною дошкою (ауд. 271). На всій території ЗВО надається вільний безлімітний доступ до Інтернету за технологією wi-fi. На платформі дистанційного навчання Moodle (<https://dl.sspu.edu.ua>) для всіх навчальних дисциплін є навчально-методичне забезпечення (тексти лекцій, для завдання практичних/лабораторних робіт, ІНДЗ, презентації, та ін.). Кожен НПП має можливість використовувати безлімітний ліцензований Zoom. Фонд Наукової бібліотеки налічує близько 1 млн. примірників, інституційний репозитарій нараховує близько 13 тис. документів; є читальний зал із безоплатним доступом до мережі Інтернет. Крім наукової бібліотеки, у лаборантській кафедрі загальної та регіональної географії (ауд. 313), кабінеті методики навчання біології (ауд. 322), методичних кабінетах (ауд. 213, 324) наявна навчально-методична література для опанування кожної дисципліни. Соціальна інфраструктура ЗВО включає з гуртожитки, їдальню, актову залу, стадіон, спортивний комплекс з басейном, медпункт. За необхідності здобувачам освіти надається місце в гуртожитку. Матеріально-технічна база та навчально-методичне забезпечення регулярно оновлюється (<https://pgf.sspu.edu.ua/navchalno-metodychne-ta-materialne-zabezpechennia-geografia>).

Продемонструйте, яким чином освітнє середовище, створене у ЗВО, дозволяє задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти ОП? Які заходи вживаються ЗВО задля виявлення і врахування цих потреб та інтересів?

Освітнє середовище відповідає потребам та інтересам здобувачів завдяки кваліфікованому професорсько-викладацькому складу, співпраці ЗВО з органами студентського самоврядування, наданні допомоги у працевлаштуванні. Функціонують студентські наукові проблемні групи (<https://pgf.sspu.edu.ua/nauka/naukova-diialnist-studentiv>); здобувачі освіти залучаються до роботи НДЛ регіональних природничо- та суспільно-географічних досліджень (<https://pgf.sspu.edu.ua/naukovo-dosl-lab-geo>). Магістранти мають вільний доступ до всіх номерів періодичних наукових видань «Наукові записки Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Географічні науки» і «Слобожанський науковий вісник. Серія природничі науки», що видаються на природничо-географічному факультеті (<https://pgf.sspu.edu.ua/nauka/periodychni-vydannia>). В університеті діє студентський клуб з вокальною, хореографічною та театральною студіями, спортивний клуб «Прометей» (<https://sspu.edu.ua/sportyvnyi-klub-prometei>), працюють спортивні секції, відділ соціальної та культурно-масової роботи (<https://sspu.edu.ua/viddil-sotsialnoi-ta-kulturno-masovoi-roboty>). Творчі потреби молоді реалізуються через участь у різноманітних позанавчальних заходах: квартирники, толоки, волонтерські місії, спортивних змаганнях і соціальних проєктах (<https://pgf.sspu.edu.ua/pozanavchalna-robota-ta-dozvillia-geografia>), Задля виявлення і врахування потреб здобувачів освіти в Університеті періодично проводяться опитування (<https://sspu.edu.ua/monitorynh-iakosti-osvity>).

Опишіть, яким чином ЗВО забезпечує безпечність освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти (включаючи психічне здоров'я)?

Освітнє середовище Університету є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти; належний рівень безпеки контролюється відділом охорони праці (<https://sspu.edu.ua/viddil-okhorony-pratsi>). Навчальні приміщення та гуртожитки забезпечені вогнегасниками згідно вимог пожежної безпеки. Стан приміщень відповідає вимогам чинних норм і правил експлуатації, під час повітряних тривог для учасників освітнього процесу доступні облаштовані укриття. Усі здобувачі освіти проходять необхідні інструктажі з техніки безпеки. Заходи з психологічної просвіти, супроводу, психопрофілактичної роботи проводить Психологічна служба (<https://sspu.edu.ua/psy-service>). На рівні Університету заблоковано доступ до сайтів порнографічного змісту. З метою запобігання булінгу, харасменту, сексуальним домаганням діє анонімний телефон довіри психологічної служби 68-59-81 (<https://sspu.edu.ua/psykholohichna-sluzhba>), працює електронна скринька довіри (<https://pgf.sspu.edu.ua/elektronna-skrinka-doviri>). На вирішення психологічних проблем здобувачів вищої освіти спрямовано заходи «Все в твоїх руках: розвиток стресостійкості», «Запитай у Психологічної служби. Питання-відповіді!», «Психологія стосунків між чоловіком і жінкою: як вирішити проблеми», «Тривожні думки: рекомендації щодо самопомоги» ([https://sspu.edu.ua/novyny?types\[0\]=1](https://sspu.edu.ua/novyny?types[0]=1)) та ін. Популяризуються протидія й запобігання корупції (<https://sspu.edu.ua/zapobihannia-ta-protydiia-koruptsii>), діють антикорупційна телефонна "гаряча лінія" 68-59-87 і електронна пошта anticorruption@sspu.edu.ua

Опишіть механізми освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки здобувачів вищої освіти? Яким є рівень задоволеності здобувачів вищої освіти цією підтримкою відповідно до результатів опитувань?

У пп. 8.16-8.18 Статуту Університету (https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/statut_sumdpu_2022_f1e29.pdf) є інформація про права та обов'язки здобувача вищої освіти, зокрема передбачене право на різні види підтримки. Підтримка здобувачів освіти має наступні види:

- освітня – через доступ до інформаційних ресурсів і матеріалів наукової бібліотеки, інституційного репозитарію та платформи дистанційного навчання Moodle, можливість спілкування з викладачами, як в рамках освітнього процесу

за розкладом, у т.ч. на навчальних консультаціях, так і в ході неформальних освітніх заходів (<https://pgf.sspu.edu.ua/neformalna-ta-informalna-osvita-geografia>); участі у вебінарах міжнародного освітнього проєкту Ukraine Global Faculty, роботі Відкритого міжуніверситетського лекторію «Професійно-методична підготовка педагога з проблем природничої освіти»;

- інформаційно-консультативна, що відбувається через деканат факультету, викладачів кафедр, гаранта ОПП, студентське самоврядування, відділ працевлаштування, професійно-технічної освіти та додаткових платних послуг. Діють веб-сервісу розкладу, електронний кабінет студента; оприлюднюються анонси та інформації про важливі події на веб-сайті Університету, факультету, веб-сторінці кафедри (<https://pgf.sspu.edu.ua/potochna-informatsiia-dlia-studentiv-geografia>) та через кафедральні соціальні мережі Facebook (<https://www.facebook.com/kzrgeography>) та Instagram (<https://www.instagram.com/kzrgeography>);

- соціальну підтримку надає відділ соціальної та культурно-масової роботи та відповідні служби Університету: юридична клініка (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/pro_yuridichnu_kliniku_sumdpu_184f9.pdf), психологічна служба (<https://sspu.edu.ua/psykholohichna-sluzhba>), яка продовжувала надавати психологічну допомогу здобувачам освіти в умовах воєнного стану, відділ міжнародних зв'язків – (<https://sspu.edu.ua/viddil-mizhnarodnykh-zviazkiv>), органи студентського самоврядування Університету (<https://sspu.edu.ua/universytet/pro-universytet/studentske-samovriaduvannia>) та факультету (<https://pgf.sspu.edu.ua/studentske-samovriaduvannia/struktura>). Соціальна підтримка магістрантів здійснюється через надання матеріальної допомоги та стипендій, у тому числі соціальних. На сайті ЗВО опубліковано перелік категорій здобувачів освіти, які мають право на отримання соціальної стипендії (<https://sspu.edu.ua/psykholohichna-sluzhba>).

Відбувається заохочення магістрантів – переможців та призерів наукових та творчих конкурсів. За результатами опитування (https://sspu.edu.ua/images/2023/docs/yakist-osvity/zagalniy_zvit_6foez.pdf), здобувачі вищої освіти задоволені рівнем організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки.

Яким чином ЗВО створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами? Наведіть посилання на конкретні приклади створення таких умов на ОП (якщо такі були)

У ЗВО розроблено і затверджено Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з особливими освітніми потребами та інших маломобільних груп населення (https://sspu.edu.ua/images/2020/11/poryadok_suprovodu_osib_z_osoblivimi_potrebami_ta_inshih_malomobilnih_grup_naselennya_e2224.pdf) та Порядок навчання та супровід осіб з особливими потребами (https://sspu.edu.ua/images/2020/11/poryadok_navchannya_ta_suprovod_osib_z_osoblivimi_osvitnimi_potrebami_57baa.pdf). Правилами прийому регламентовано спеціальні умови участі в конкурсному відборі на здобуття вищої освіти осіб з особливими освітніми потребами (https://sspu.edu.ua/images/2023/vstup/nakazy/pravila_priyomu_na_navchannya_dlya_zdobuttya_visch_cf9bd.pdf). На сайті Університету є окрема сторінка для осіб з особливими потребами (<https://sspu.edu.ua/vilnyi-dostup-do-universytetu-1>), де передбачено інформування цієї категорії здобувачів освіти з різних питань. На вході в Університет облаштовано пандус; таблички з номерами аудиторій виконані випуклим шрифтом. На сайті ЗВО наведено алгоритм отримання інформаційної підтримки фахівців Університету для маломобільних груп населення (<https://sspu.edu.ua/alhorytm-otrymannia-informatsiinoi-pidtrymky-fakhivtsiv>). У ЗВО виконується План заходів з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року (https://sspu.edu.ua/media/attachments/2023/06/22/plan_zahodiv.pdf). Наразі на ОПП не навчаються особи з особливими освітніми потребами.

Яким чином у ЗВО визначено політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій (включаючи пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією)? Яким чином забезпечується їх доступність політики та процедур врегулювання для учасників освітнього процесу? Якою є практика їх застосування під час реалізації ОП?

Політика врегулювання конфліктних ситуацій в Університеті регламентується Законами України «Про звернення громадян», «Про освіту», «Про вищу освіту», Статутом (https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/statut_sumdpu_2022_f1e29.pdf) та покликана врегульовувати конфліктні ситуації, що виникають в Університеті, за винятком тих, для яких законодавством встановлено спеціальний порядок розгляду. Статут передбачає дотримання в освітньому процесі норм педагогічної етики і моралі, захист здобувачів вищої освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм фізичного або психічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою. Ректор, структурні підрозділи й органи студентського самоврядування, у межах своїх повноважень, забезпечують створення в Університеті безпечного освітнього середовища, вільного від насильства, булінгу та корупції. Врегулювання конфліктів, до яких залучені здобувачі освіти за даною ОПП, здійснюється згідно Положення про розгляд скарг та звернень громадян у СумДПУ (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_rozglyad_skart_ta_zvernen_gromadyan_4495d.pdf). Діловодство, пов'язане зі зверненням громадян, покладене на загальний відділ. Звернення реєструються в журналі реєстрації заяв, скарг та пропозицій. Посадові особи ЗВО при розгляді звернень вивчають їх, у разі потреби витребують додаткові матеріали, пов'язані з розглядом звернень, направляють членів комісії для перевірки викладених фактів, вживають заходи для об'єктивного вирішення поставлених питань, з'ясовують і усувають причини. У ЗВО функціонує психологічна служба, що надає психологічну допомогу здобувачам у разі виникнення конфліктних ситуацій, діє "гаряча" телефонна лінія психологічної підтримки. Робота з питань запобігання та виявлення корупції у СумДПУ імені А.С. Макаренка проводиться відповідно до Закону України «Про запобігання корупції». У ЗВО працює уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції (<https://sspu.edu.ua/universytet/zahalna-informatsiia/zapobihannia-ta-vyavlennia-koruptsii>), реалізується програма антикорупційних заходів (https://sspu.edu.ua/images/2023/docs/plan_roboti_22-23_bac04.pdf). Повідомити про

корупцію можна за телефоном “гарячої” лінії 68-59-86, на електронну адресу: anticorruption@sspu.edu.ua, через «Скриньку довіри», яка розміщена в холі центрального корпусу СумДПУ імені А.С. Макаренка, шляхом прямого звернення до уповноваженої особи з питань запобігання та виявлення корупції. Нею ж узагальнюються результати опитування здобувачів вищої освіти щодо моніторингу та оцінки рівня корупції у ЗВО (https://sspu.edu.ua/images/2023/docs/rezultati_opituvannya_2023_6926b.pdf). Про роботу цих служб магістрантів інформує деканат, також інформацію про них можна знайти у відкритому доступі на сайті університету. За час реалізації даної ОПП, конфліктних ситуацій, пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією, корупцією та ін., виявлено не було.

8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Яким документом ЗВО регулюються процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП? Наведіть посилання на цей документ, оприлюднений у відкритому доступі в мережі Інтернет

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОПП регулюються:

- Положенням про освітні програми в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка»

(https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_op_ff69e.pdf);

- Положенням про організацію освітнього процесу в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка

(https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_bb7d2.pdf);

- Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в

Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка

(https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_vnutrishnogo_zabezpechennya_yakosti_osvitnoyi_diyalnosti_ta_yakosti_vischoyi_osviti_620e3.pdf);

Положенням про комісію із забезпечення якості вищої освіти

(https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_komisiyu_iz_zabezpechennya_yakosti_vischoyi_osviti_5d370.pdf).

Опишіть, яким чином та з якою періодичністю відбувається перегляд ОП? Які зміни були внесені до ОП за результатами останнього перегляду, чим вони були обґрунтовані?

ОПП запроваджена з 01.09.2022 року. Кафедра загальної та регіональної географії, експертна рада стейкхолдерів і працевдавців, гарант ОПП регулярно моніторять реалізацію ОПП, результати моніторингу обговорюються на зустрічах зі стейкхолдерами, розширених засіданнях кафедри загальної та регіональної географії, у спілкуванні зі здобувачами вищої освіти. Пропозиції рецензентів та інших стейкхолдерів, що надійшли за результатами громадського обговорення проєкту ОПП враховані на етапі укладання остаточного варіанту програми (https://pgf.sspu.edu.ua/images/2021/geografia/OPP/protokol_4_vid_15122021_014_68424.pdf). Дані поточного моніторингу реалізації ОПП узагальнюються двічі на рік, після кожного семестру. За результатами обговорення звітів з моніторингу формується відповідна таблиця пропозицій, яка передається до кафедри загальної та регіональної географії для впровадження при подальшому перегляді ОПП. Згідно Положення про освітні програми в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка»

(https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_op_ff69e.pdf), не рідше раз на рік результати моніторингу ОПП обговорюються на науково-методичній комісії та вченій раді природничо-географічного факультету. Регулярно відбувається спілкування гаранта ОПП із вчителями географії, біології та основ здоров'я закладів середньої освіти, викладачами цих дисциплін у закладах фахової передвищої та професійно-технічної освіти, працівниками Сумського територіального відділення МАН, представниками студентського самоврядування, іншими стейкхолдерами (<https://pgf.sspu.edu.ua/spivpratsya-zi-stejkholderami-i-vipusknikami-geografia>).

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, як здобувачі вищої освіти залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості, а їх позиція береться до уваги під час перегляду ОП

Здобувачі освіти мають можливість усно висловити свої пропозиції шляхом звернення до гаранта ОПП, НПП, завідувачів кафедр, або зробити це через систему анонімних опитувань, які проводить ЦЗЯВО за затвердженими формами анкет

(https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/metod_rekomend_do_provedennya_anket_z_pitan_ocinyuvannya_osv_proc_c391e.pdf). Результати цих опитувань аналізуються й в узагальненому вигляді передаються для ознайомлення керівництву Університету, факультету, кафедрам, НМК, робочим (проєктним) групам для реагування. Додатково пропозиції здобувачів освіти збираються в ході опитувань, які проводить студентське самоврядування. Здобувачі освіти залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості ОПП шляхом їх включення до складу експертної ради стейкхолдерів та працевдавців за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія), робочої (проєктної) групи за даною ОПП. Також в Університеті діє проєкт «Агенти якості» (<https://sspu.edu.ua/studentska-fokus-hrupa-ahenty-iakosti>), куди залучені здобувачі освіти даної ОПП. Метою проєкту є сприяння впровадженню заходів, що стосуються якості освіти в Університеті, удосконаленні та підвищенні рівня якості освіти у СумДПУ імені А.С. Макаренка, посиленні ролі здобувачів освіти у забезпеченні якості освітнього процесу. На веб-сторінці кафедри (<https://pgf.sspu.edu.ua/monitoring-iakosti-osvity-za-opp-geografia>) є нормативні документи щодо забезпечення моніторингу якості освіти, електронна адреса для пропозицій: zavgeogr@sspu.edu.ua.

Яким чином студентське самоврядування бере участь у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП

Відповідно до п. 6.3 Статуту Університету (https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/statut_sumdpu_2022_f1e29.pdf), органи студентського самоврядування беруть участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу та в заходах щодо забезпечення якості вищої освіти, є членами стипендіальних комісій, беруть участь в організації дозвілля та побуту. Частка здобувачів освіти у складі вчених рад Університету та факультету, Комісії з якості та академічної доброчесності становить не менше 10%, що дає можливість здобувачам ВО через публічні виступи та відкриті дискусії висловлювати власні думки й пропозиції з питань перегляду ОПП та процедур забезпечення її якості, розробленні та затвердженні відповідних анкет. Інтереси здобувачів представляє студентське самоврядування, представники якого входять до складу Вченої ради факультету (з даної ОПП С.О. Спасьонова). Здобувачі освіти 761 групи Г.О. Логвин і І.В. Шако є членами робочої групи за даною ОПП, а С.О. Спасьонова – секретарем експертної ради стейкхолдерів за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія). Студентське самоврядування ПГФ розробило анкету для систематичного опитування здобувачів після завершення вивчення навчальних дисциплін (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe9CtwJzEZZR9nKC8d_sAbc7GGyR_qlQJnkHA7O8I56snpOTw/viewform), яка дозволяє фіксувати показники якості навчання та вчасно виявляти проблеми. Результати онлайн-опитувань розглядаються на засіданнях кафедри загальної та регіональної географії (протокол №12 від 27 квітня 2023 року).

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, як роботодавці безпосередньо або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості

Університет залучає до періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості роботодавців та інших зовнішніх стейкхолдерів. Діють Рада роботодавців (<https://sspu.edu.ua/rada-robotodavtsiv>), Експертна рада стейкхолдерів (<https://pgf.sspu.edu.ua/spivpratsya-zi-stejkkholderami-i-vipusknikami-geografia>), Асоціація випускників, студентів та друзів (<https://sspu.edu.ua/universytet/zahalna-informatsiia/asotsiatsiya-vipusknikiv>). Працедавці залучаються до процесу періодичного перегляду ОПП на всіх етапах: головою експертної ради стейкхолдерів є Рябуха А.П. – очільниця Державної служби якості у Сумській області, а її членами є С.М Білоус директор Боромлянського НВК, С.П. Горшеніна – директор Конотопської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 10, О.В. Медуніца – Голова постійної комісії Сумської обласної ради з питань бюджету, В.Г. Сахнюк – директор Кролевецького НВК № 6, Н.М. Щербань – директор Сумської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 8. До складу робочої групи, яка працювала над укладанням проекту ОПП, входила Н.М. Щербань, рецензування ОПП проводила С.П. Горшеніна. За результатами моніторингу ОПП, пропозиції щодо її поліпшення висловлювали представники роботодавців: уже згадані С.М. Білоус, В.Г. Сахнюк, а також Є.С. Котькало – директор Центру позашкільної освіти Миколаївської сільської ради, Н.В. Голобородько – консультант з географії Центру професійного розвитку педагогічних працівників Сумської міської ради, Т.В. Нагулова – директор Центру дитячої та юнацької творчості Миропільської сільської ради та ін.

Опишіть практику збирання та врахування інформації щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників ОП

Інформація щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників збирається відділом працевлаштування, професійної освіти та додаткових платних послуг (<https://sspu.edu.ua/viddilpratsvevlashtuvannia-profesiino-tekhnichnoi-ostvity-ta-dodatkovykh-platnykh-poslugh>). Дана ОПП Середня освіта (Географія) акредитується вперше, випускників за цією програмою ще немає. Але досвід кафедри, яка з 1979 року здійснює підготовку вчителів за спеціальністю «географія та біологія», дозволяє мати надійний зворотний зв'язок з випускниками споріднених освітніх програм попередніх років. Аналіз інформації щодо кар'єрного шляху випускників проводиться через різні форми підтримки ними зв'язків із факультетом, Університетом: запрошення випускників на щорічні Дні факультету, круглі столи, конференції; для проведення майстер-класів, гостьових занять. Наприклад, 4.01.2023 р. гарант ОПП зустрівся з випускниками кафедри різних років, які працюють викладачами у закладах фахової передвищої та професійної освіти. З цією метою також використовуються соцмережі (кафедра має свої сторінки у Instagram та Facebook, підтримується telegram-канал «Сумські географи»). Спілкування з випускниками здійснюється під час проходження виробничої практики, профорієнтаційної роботи в закладах освіти, діяльності Асоціації випускників. Гарант ОПП проводить регулярні зустрічі з випускникам попередніх років (<https://pgf.sspu.edu.ua/spivpratsya-zi-stejkkholderami-i-vipusknikami-geografia>), в подальшому ця практика буде поширена і на випускників даної освітньої програми.

Які недоліки в ОП та/або освітній діяльності з реалізації ОП були виявлені у ході здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості за час її реалізації? Яким чином система забезпечення якості ЗВО відреагувала на ці недоліки?

Дана ОПП акредитується вперше. Однак при її розробці й реалізації враховані пропозиції, що були висловлені при акредитації попередньої ОПП Середня освіта (Географія) зі спеціальності 014 Середня освіта (Географія), яка проходила у 2018 р.: 1) активізувати роботу професорсько-викладацького складу щодо публікацій результатів наукових досліджень у міжнародних виданнях, які внесені до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science (враховано – всі НПП, задіяні на ОПП, мають публікації у зазначених наукометричних базах); 2) розширити науково-практичні зв'язки кафедри із закордонними науковими організаціями та закладами вищої освіти з метою забезпечення стажування й підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників (враховано – НПП, задіяні на ОПП, активно залучаються до закордонних стажувань та інших форм підвищення кваліфікації); 3) постійно

поповнювати бібліотечний фонд сучасними підручниками та посібниками з географії, методики її навчання, зокрема й електронними та періодичними виданнями, підготовленими викладачами кафедри (враховано – НПП, задіяні на ОПП, активно працюють над створенням навчально-методичного забезпечення; факультетські періодичні видання надходять до Наукової бібліотеки Університету в повному обсязі). ОПП забезпечує формування загальних та фахових компетентностей, що відповідають сучасним вимогам до підготовки фахівців з географії та біології, а також тенденціям розвитку спеціальності й ринку праці. Мета, завдання, компетентності, освітні компоненти ОПП уточнюються і поглиблюються відповідно до основних засад розвитку освіти і науки в світі та Україні, рішень навчального відділу і науково-методичної ради Університету, а також запитів здобувачів вищої освіти, органів студентського самоврядування, стейкхолдерів, академічної спільноти. В Університеті діє Центр забезпечення якості вищої освіти, який відслідковує розробку, затвердження і періодичний перегляд ОПП відповідно до опитувань, наявні необхідні ресурси для організації освітнього процесу та підтримки здобувачів освіти. Одержані Центром результати моніторингу ОПП, комунікація гаранта із внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами є предметом постійного обговорення на кафедрі та у робочій групі. За їх підсумками приймаються рішення щодо оптимізації змісту ОПП та особливостей її реалізації. За результатами особистого спілкування НПП зі здобувачами освіти було з'ясовано, що в умовах карантинних обмежень, воєнного стану доцільно працювати не тільки на платформі дистанційного навчання Moodle чи в рамках відеоконференцій Zoom або GoogleMeet, а й також комунікувати через електронну пошту та соціальні мережі. Протягом першого року існування ОПП, було проведено два моніторингові зрізи за підсумками кожного з піврічч. Інформація про результати моніторингу та реакцію робочої групи і випускової кафедри на них відображено у протоколах відповідних засідань. Висловлені за результатами моніторингу пропозиції будуть імплементовані при черговому перегляді ОПП.

Продемонструйте, що результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти беруться до уваги під час удосконалення ОП. Яким чином зауваження та пропозиції з останньої акредитації та акредитацій інших ОП були ураховані під час удосконалення цієї ОП?

Дана освітньо-професійна програма проходить акредитацію вперше. При її розробці враховано досвід удосконалення інших ОПП, реалізацію яких забезпечує кафедра загальної та регіональної географії. За наявності результатів і побажань, що містяться у рецензіях чи відгуках, вони беруться до уваги робочою групою за ОПП. Та саме стосується і пропозицій, висловлених зовнішніми стейкхолдерами під час моніторингу реалізації ОПП, які оформляються у вигляді таблиць пропозицій, для збільшення оперативності зворотного зв'язку гаранта ОПП, випускової кафедри із стейкхолдерами і здобувачами освіти, та оприлюднюються на веб-сторінці кафедри (<https://pgf.sspu.edu.ua/spivpratsya-zi-stejkholderami-i-vipusknikami-geografia#Таблиці%20пропозицій>). Активізовано роботу щодо забезпечення міжнародної академічної мобільності НПП та здобувачів освіти (<https://pgf.sspu.edu.ua/akademichna-mobilnist-vykladachiv-ta-studentiv-geografia>), що дозволяє безпосередньо вивчати досвід реалізації подібних програм у закордонних університетах.

Опишіть, яким чином учасники академічної спільноти змістовно залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП?

Представники академічної спільноти Університету залучаються до процедур внутрішнього забезпечення якості ОПП через їх включення до складу робочої групи, обговорень результатів моніторингу ОПП, опитувань, інших видів процедур внутрішнього забезпечення якості освіти. Залучення академічної спільноти також реалізується через дотримання вимог щодо робочих програм їх обговорень на засіданнях кафедри, належне оформлення силабусів, організацію відкритих занять та їх обговорень на засіданнях кафедри, що дозволяє виявити сильні і слабкі сторони окремих курсів, форм та методів навчання, системи оцінювання здобутих знань, засобів комунікації з магістрантами, що спонукає до вдосконалення ОПП. Гарант ОПП також слідкує за якістю реалізації освітньої програми, проводить робочі зустрічі з роботодавцями, випускниками та іншими стейкхолдерами, комунікує зі здобувачами освіти та представниками студентського самоврядування. НПП залучаються до заходів, які проводить Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (<https://tinyurl.com/sspu-zakhodu-nats-agentstv>), засідань науково-методичної комісії природничо-географічного факультету (<https://tinyurl.com/sspu-nmk-pgf>), обговорень проекту Державного стандарту за спеціальністю 014 Середня освіта (<https://tinyurl.com/sspu-obgovor-standart>). Питання якості освітнього процесу за ОПП розглядаються на засіданнях вченої ради Університету. Представники зовнішньої академічної спільноти долучені через рецензування проекту ОПП, навчальних та методичних видань, якими забезпечується освітній процес.

Опишіть розподіл відповідальності між різними структурними підрозділами ЗВО у контексті здійснення процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освіти

Визначає систему внутрішнього забезпечення якості освіти й затверджує відповідні процедури вчена рада Університету. Згідно Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності (<https://tinyurl.com/sspu-pro-systemu>), основна відповідальність щодо забезпечення якості освіти лежить на ректорові, першому проректорі та керівниках структурних підрозділів. До повноважень ректора входить забезпечення якості кадрового складу працівників Університету. До повноважень першого проректора відноситься організація освітнього процесу, проведення процедури ліцензування та акредитації, співпраця з науково-методичною комісією, Комісією з етики та академічної доброчесності, Комісією із забезпечення якості вищої освіти, формування на підставі моніторингових досліджень рекомендацій щодо управлінських рішень з підвищення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти. Центр забезпечення якості освіти здійснює опитування здобувачів освіти, випускників, роботодавців, займається моніторингом якості освітньої діяльності та вищої освіти в Університеті, оцінкою дотримання норм академічної доброчесності. Навчальний відділ здійснює регулярний аналіз робочих програм дисциплін та стан впровадження в освітній процес технологій дистанційного навчання. До повноважень декана природничо-географічного факультету, зав. кафедри входять: організація освітнього процесу НПП

відповідних структурних підрозділів, управління матеріально-технічним забезпеченням; локальний моніторинг та перегляд ОПП.

9. Прозорість і публічність

Якими документами ЗВО регулюється права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу? Яким чином забезпечується їх доступність для учасників освітнього процесу?

Права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу ОП регулюються нормативно-правовими документами, які є у вільному доступі на офіційному сайті ЗВО (<https://sspu.edu.ua/universitytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>). Основними документами є: Статут Університету (https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/statut_sumdpu_2022_f1e29.pdf), Колективний договір (https://sspu.edu.ua/images/2023/docs/kol-dogovir/zmini_do_kd_za_2023_db83e.pdf), Правила внутрішнього трудового розпорядку (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/pravila_vnutrishnogo_trudovogo_rozporядku_771fe.pdf), Кодекс академічної доброчесності (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_6c82c.pdf), низка інших Положень: «Про організацію освітнього процесу», «Про самостійну роботу студентів», «Про студентське самоврядування», «Про наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених», «Про академічну мобільність», «Про вільний вибір навчальних дисциплін студентами», «Про проведення практик студентів», «Про порядок оцінювання знань студентів», «Про кваліфікаційну роботу», «Про наукову раду», «Про раду роботодавців», «Про розгляд скарг та звернень громадян», «Про комісію з питань етики та академічної доброчесності» та ін. Ці документи оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗВО в реєстрі основної нормативно-правової бази (<https://sspu.edu.ua/reiestr-osnovnoi-normatyvnoi-bazy>) і перебувають у відкритому доступі. В Університеті запроваджено документообіг з використанням електронних кабінетів викладачів та здобувачів освіти.

Наведіть посилання на веб-сторінку, яка містить інформацію про оприлюднення на офіційному веб-сайті ЗВО відповідного проекту з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін (стейкхолдерів). Адреса веб-сторінки

Проект даної ОПП було оприлюднено для громадського обговорення за місяць до її розгляду й затвердження вченою радою. Освітні програми та проекти розміщуються у вільному доступі на сайті Університету у розділі Освітній процес/Освітні програми (<https://sspu.edu.ua/universitytet/edusci/osvitni-prohramy>) та дублюються на сторінці кафедри загальної та регіональної географії природничо-географічного факультету <https://pgf.sspu.edu.ua/osvitno-profesiini-prohramy-geografia>.

Наведіть посилання на оприлюднену у відкритому доступі в мережі Інтернет інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти)

Затверджена ОПП Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини) знаходиться у вільному доступі на сайті Університету у розділі Освітній процес/Освітні програми/Освітні програми (2022 рік) (<https://sspu.edu.ua/osvitni-prohramy-2022-rik>) та продубльована на сторінці кафедри загальної та регіональної географії природничо-географічного факультету <https://pgf.sspu.edu.ua/osvitno-profesiini-prohramy-geografia>.

11. Перспективи подальшого розвитку ОП

Якими загалом є сильні та слабкі сторони ОП?

До сильних сторін даної ПОП відносимо:

- чітко сформульовані цілі, що відповідають місії та стратегії ЗВО, потребам зацікавлених сторін, тенденціям розвитку географічної й біологічної науки та освіти, потребам регіонального ринку праці, що робить ОПП перспективною для працевлаштування випускників;
- багатоглибкість і збалансоване поєднання навчальних дисциплін, що забезпечують належний рівень теоретичної та практичної підготовки, які відповідають цілям ОПП щодо підготовки фахівців, здатних до професійної діяльності;
- новизна та чітка логіка реалізації навчальних дисциплін, що підпорядковані досягненню освітніх завдань, вагома практична підготовка здобувачів освіти (виробничі практики), що дає змогу сформувати професійні компетентності;
- набуття в межах ОПП здатності до створення творчого освітнього середовища в умовах компетентнісного та студентоцентрованого підходів;
- можливість реалізації індивідуальної освітньої траєкторії та розширення кваліфікаційних можливостей через набуття додаткових компетентностей завдяки обранню вибіркових дисциплін, створення умов для неформальної/інформальної освіти;
- реалізацію ОПП забезпечують висококваліфіковані науково-педагогічні кадри з відповідною базовою освітою, які мають наукові ступені/вчені звання, що відповідають заявленій спеціальності; активна співпраця із стейкхолдерами, залучення до реалізації ОП професіоналів-практиків, представників академічної спільноти;
- формування Soft Skills для оперативної адаптації до умов, що змінюються, у системі освіти та на ринку праці, відповідно до соціальних запитів;

- потужна інформаційна підтримка освітнього процесу засобами інформаційно-цифрових технологій (платформа дистанційного навчання Moodle, електронний розклад, електронний журнал, електронні ресурси Наукової бібліотеки СумДПУ імені А.С. Макаренка);
- можливість продовження навчання на третьому освітньо-науковому рівні.

Потребують удосконалення такі аспекти ОПП:

- академічна мобільність (труднощі через воєнний стан, карантинні обмеження, фінансові та психологічні чинники, роботу окремих магістрантів вчителями географії/біології у ЗЗСО);
- активізація участі магістрантів у науково-методичних заходах міжнародного рівня на базі вітчизняних та закордонних освітніх установ;
- активізація залучення магістрантів до неформальної та дуальної освіти.

Якими є перспективи розвитку ОП упродовж найближчих 3 років? Які конкретні заходи ЗВО планує здійснити задля реалізації цих перспектив?

Перспективи ОПП визначаються стратегією розвитку Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка до 2032 року. Стосовно даної ОПП упродовж найближчих 3 років планується:

- удосконалення ОПП через урахування сучасних тенденцій розвитку географії, біології, а також методик навчання географії, біології та основ здоров'я, шляхом оновлення змісту навчальних дисциплін на основі моніторингу тенденцій розвитку середньої освіти та запитів стейкхолдерів; розширення переліку та вдосконалення змісту вибіркових дисциплін;
- залучення до вдосконалення ОПП закордонних партнерів, а до освітнього процесу закордонних науковців в галузі географії, біології, дидактики, методики навчання географії, біології та основ здоров'я відповідно до підписаних угод про співпрацю (гостьові лекції, вебінари, майстер-класи);
- налагодження тісної співпраці з випускниками, відстеження їхнього кар'єрного шляху і траєкторій працевлаштування, використання успішних історій для мотивації здобувачів;
- участь НПП і здобувачів вищої освіти у міжнародних проєктах у царині педагогічних, географічних та біологічних наук з метою інтеграції світового досвіду в освітній процес; інтернаціоналізація освітнього простору ЗВО, активізація академічної мобільності науково-педагогічних працівників, інтенсифікація публікацій у фахових виданнях України, у закордонних, що індексуються в наукометричних базах Scopus, Web of Science та ін., заохочення здобувачів освіти до участі у програмах академічної мобільності та в неформальній освіті;
- забезпечення дієвості системи виявлення порушень академічної доброчесності з метою унеможливлення фактів приховування таких випадків, залучення здобувачів освіти до роботи у складі студентської фокус-групи “Агенти якості”;
- розвиток студентського простору з метою адаптації освітнього середовища до потреб та інтересів здобувачів вищої освіти за ОПП, посилення ролі студентського самоврядування;
- поліпшення матеріально-технічного забезпечення науково-дослідної лабораторії регіональних природничо- та суспільно-географічних досліджень, розширення застосування інтернет-ресурсів та ІТ-технологій в освітньому процесі, удосконалення системи дистанційного навчання;
- розроблення та забезпечення механізмів впровадження при реалізації ОПП дуальної освіти.

Запевнення

Запевняємо, що уся інформація, наведена у відомостях та доданих до них матеріалах, є достовірною.

Гарантуємо, що ЗВО за запитом експертної групи надасть будь-які документи та додаткову інформацію, яка стосується освітньої програми та/або освітньої діяльності за цією освітньою програмою.

Надаємо згоду на опрацювання та оприлюднення цих відомостей про самооцінювання та усіх доданих до них матеріалів у повному обсязі у відкритому доступі.

Додатки:

Таблиця 1. Інформація про обов'язкові освітні компоненти ОП

Таблиця 2. Зведена інформація про викладачів ОП

Таблиця 3. Матриця відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання

***

Шляхом підписання цього документа запевняю, що я належним чином уповноважений на здійснення такої дії від імені закладу вищої освіти та за потреби надам документ, який посвідчує ці повноваження.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом/кваліфікованою електронною печаткою.

Інформація про КЕП

ПІБ: Лянной Юрій Олегович

Дата: 07.09.2023 р.

Таблиця 1. Інформація про обов'язкові освітні компоненти ОП

Назва освітнього компонента	Вид компонента	Силабус або інші навчально-методичні матеріали		Якщо освітній компонент потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, наведіть відомості щодо нього*
		Назва файла	Хеш файла	
Виробнича (педагогічна) практика в закладах фахової передвищої освіти / професійної (професійно-технічної) освіти	практика	<i>РП ПП 3.2. Виробнича (педагогічна) практика в ЗФПО і ЗПТО.pdf</i>	OsNA5oTSW1W5w+ZUD6gqI1eUiZ5KqMJ4UKdjCfLOHy8=	Матеріально-технічне забезпечення бази практики
Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої освіти	практика	<i>РП ПП 3.1. Виробнича (педагогічна) практика в ЗЗСО.pdf</i>	oWRQyZ6CP6sog57TZHYPOQ5vRCgkVtp9VxegvCwY4Kzg=	Матеріально-технічне забезпечення бази практики
Кваліфікаційний іспит з біології, методики навчання біології та основ здоров'я	підсумкова атестація	<i>ПА 4.2. ККЕ з біології та МНБ 2022.pdf</i>	t6BBsYNxPsgb1Gs2EzNULxgCSxJaAYDq4bFQWaBPNZE=	Аудиторія з мультимедійним забезпеченням. Комплект шкільних підручників з біології. Програми шкільних біології, основ здоров'я.
Підготовка і захист кваліфікаційної роботи з географії та методики навчання географії	підсумкова атестація	<i>ПА 4.1. Підготовка і захист кваліфікаційної роботи.pdf</i>	nutHjM41pyYUQjX6L2arEAumhPew4xDwoHzl9cEERg=	ноутбук ACER Aspire ES 11; проектор TECRO PJ-4070; проєкційний екран Datalux LTD Suite 212 Schermo junior 155x155.
Актуальні питання інноваційного розвитку освіти	навчальна дисципліна	<i>РП ОК 2.1. Актуальні питання освіти 2022.pdf</i>	BfiyEY1lNR6WbIb3kr/hzvgRyzhhBFnGe9TqEq9zyvw=	ноутбук ACER Aspire ES 11; проектор TECRO PJ-4070; проєкційний екран Datalux LTD Suite 212 Schermo junior 155x155.
Інноваційні технології навчання біології та основ здоров'я	навчальна дисципліна	<i>РП ОК 2.3. Інноваційні технології навчання біології 014 2022.pdf</i>	UaMykV46K9wAr8iqJK5+zsCakM4YkhNJRNR70kqUyx0=	Усі заняття проводяться в аудиторіях з мультимедійним забезпеченням. ноутбук ACER Aspire ES 11; проектор EPSON EMP-X5e; проєкційний екран Datalux LTD Suite 212 Schermo junior 155x155.
Екологія біологічних систем	навчальна дисципліна	<i>РП ОК 2.9. Екологія біологічних систем 014 Сердня освіта (Географія) 2022.pdf</i>	mHr7kXkJtDuf7+kN7ZOGX9u34QxnPnV e6lPEULLkXks=	Усі заняття проводяться в аудиторіях з мультимедійним забезпеченням. ноутбук ACER Aspire ES 11; проектор TECRO PJ-4070; проєкційний екран Datalux LTD Suite 212 Schermo junior 155x155. Усі заняття проводяться в аудиторіях з мультимедійним забезпеченням. ноутбук ACER Aspire ES 11; проектор TECRO PJ-4070; проєкційний екран Datalux LTD Suite 212 Schermo junior 155x155. Мікроскопи та інші збільшувальні оптичні пристрої, набір ґрунтових сит, терези, важки, тигель, муфельна піч, переносні портативні дозиметричні прилади, водяна баня, термометри, хімічний посуд, колекції комах, опудала птахів і ссавців, гербарні екземпляри рослин. Електронні ресурси наукової бібліотеки СумДПУ імені А.С.Макаренка, повнотекстові бази статей, Інституційний

				репозитарій eSSPUIR).
Еволюційне вчення	навчальна дисципліна	<i>РП ОК 2.8. Еволюційне вчення_014_07_2022.pdf</i>	sOIV5enyQyEdahTY XbjMmQe0CevC+pu KgUVQfWW4lxI=	Усі заняття проводяться в аудиторіях з мультимедійним забезпеченням. ноутбук ACER Aspire ES 11; проектор TECRO PJ-4070; проекційний екран Datalux LTD Suite 212 Scherто junior 155x155. Колекції музею зоології та геологічного музею СумДПУ імені А.С. Макаренка. Оптичні збільшувальні пристрої. Електронні ресурси наукової бібліотеки СумДПУ імені А.С. Макаренка, повнотекстові бази статей, Інституційний репозитарій eSSPUIR).
Туристсько-рекреаційні регіони світу	навчальна дисципліна	<i>РП ОК 2.7. ТРРС 2022 014.pdf</i>	2Wj3vLX/J+QZp3pK 3zjEmsGXfo8Tc2h06 RL+wBZBYos=	Усі заняття проводяться в аудиторіях з мультимедійним забезпеченням. ноутбук ACER Aspire ES 11; проектор TECRO PJ-4070; проекційний екран Datalux LTD Suite 212 Scherто junior 155x155. Електронні ресурси наукової бібліотеки СумДПУ імені А.С. Макаренка, повнотекстові бази статей, Інституційний репозитарій eSSPUIR).
Теорія фізичної географії і раціональне природокористування	навчальна дисципліна	<i>РП ОК 2.4. Теорія фізичної географії і раціональне природокористування 2022.pdf</i>	B49qoGz+NDUh3br PqRoVxnK7oJrKizIL DEx4BSHhVEM=	Усі заняття проводяться в аудиторіях з мультимедійним забезпеченням. ноутбук ACER Aspire ES 11; проектор TECRO PJ-4070; проекційний екран Datalux LTD Suite 212 Scherто junior 155x155. Електронні ресурси наукової бібліотеки СумДПУ імені А.С. Макаренка, повнотекстові бази статей, Інституційний репозитарій eSSPUIR).
Географічні основи регіонаознавства	навчальна дисципліна	<i>РП ОК 2.6. Географічні основи регіонаознавства 2022.pdf</i>	yNNvmCrr6nhPB52 KrUTpPkjYMISLmvO OSp8ex1NFs10=	Усі заняття проводяться в аудиторіях з мультимедійним забезпеченням. ноутбук ACER Aspire ES 11; проектор TECRO PJ-4070; проекційний екран Datalux LTD Suite 212 Scherто junior 155x155. Загальногеографічний атлас України / Гол. ред. І.Руденко. Київ : ДНВП "Картографія", 2004. 112 с. (5 шт.) Національний атлас України / Нац. академія наук України ; [голова редкол. Б. Є. Патон]. Київ : Держ. науково-виробниче підприємство "Картографія", 2009. 435 с. (2 шт.) Атлас вчителя / В.В. Молочко, Ж.Є. Бонк, І.Л. Дрогушевська та ін. Київ : ДНВП "Картографія", 2010. 328 с. (10 шт.) Комплексний атлас України. К.: ДНВП "Картографія", 2005. 96 с. (15 шт.) Комплект стінних географічних карт України та світу.
Сучасні технології навчання географії	навчальна дисципліна	<i>РП ОК 2.5. СТНГ_2022.pdf</i>	LQQsgUKqfHgnp6 Opr2P/UcXe2GJaIxx DWY3aSi2Fyc=	Усі заняття проводяться в аудиторіях з мультимедійним забезпеченням. ноутбук ACER Aspire ES 11; проектор TECRO PJ-4070; проекційний екран Datalux LTD Suite 212 Scherто junior 155x155.
Психологія освіти	навчальна	<i>РП ОК 2.2.</i>	hozZh/uTF8OS95tY	Усі заняття проводяться в

	дисципліна	<i>Психологія освіти 2022.pdf</i>	/TXgodmI1hrF7H/X ihjd6GryUU=	<i>аудиторія з мультимедійним забезпеченням. ноутбук ACER Aspire ES 11; проектор TECRO PJ-4070; проекційний екран Datalux LTD Suite 212 Schermo junior 155x155.</i>
Інформаційні технології в освіті	навчальна дисципліна	<i>РП ОК 1.2. ІТвО(маг_Географія)_2022.pdf</i>	3qNrHm2an1QfsRIA tF5iUhDpONFRmMI pu/iXZtWT1IA=	<i>Комп'ютерний клас з підключенням до мережі Інтернет та встановленим спеціалізованим програмним забезпеченням (пакет офісних програм, браузер, програми перегляду відео, графічні редактори тощо). Комп'ютерні сервери, онлайн-сервіси. ноутбук ACER Aspire ES 11; проектор EPSON EMP-X5e; проекційний екран Datalux LTD Suite 212 Schermo junior 155x155; 11 комп'ютерів (рік введення в експлуатацію – 2016); AMD A10-5800K X4; DDR 4,00 GB / 1600MHz Монітор 19"; Ubuntu 18.04 Bionic Beaver (free); LibreOffice 6.3.2 (free), Google Chrome (free), Foxit Reader (free); VLC media player (free).</i>
Іноземна мова за професійним спрямуванням	навчальна дисципліна	<i>РП ОК 1.1. Іноземна мова 2022.pdf</i>	p6ItxbHoG2f8O9G2c MNwvLxzWhoiak6N BjuYb6kiPjo=	<i>лінгафонне обладнання, ноутбук ACER Aspire ES 11; проектор TECRO PJ-4070; проекційний екран Datalux LTD Suite 212 Schermo junior 155x155</i>

* наводяться відомості, як мінімум, щодо наявності відповідного матеріально-технічного забезпечення, його достатності для реалізації ОП; для обладнання/устаткування – також кількість, рік введення в експлуатацію, рік останнього ремонту; для програмного забезпечення – також кількість ліцензій та версія програмного забезпечення

Таблиця 2. Зведена інформація про викладачів ОП

ID викладача	ПІБ	Посада	Структурний підрозділ	Кваліфікація викладача	Стаж	Навчальні дисципліни, що їх викладає викладач на ОП	Обґрунтування
41512	Теренко Олена Олексіївна	Доцент, доктор педагогічних наук, Основне місце роботи	Факультет іноземної та слов'янської філології	Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 2009, спеціальність: 010103 Педагогіка і методика середньої освіти. Мова та література (англійська), Диплом доктора наук ДД 010817, виданий 09.02.2021, Диплом кандидата наук ДК 021728, виданий 16.05.2014,	9	Іноземна мова за професійним спрямуванням	Спеціальність за дипломом про вищу освіту «Педагогіка і методика середньої освіти: мова та література (англійська)», кваліфікація «Вчитель англійської, німецької мов та зарубіжної літератури» Спеціальність за дипломом про вищу освіту «Педагогіка вищої школи», кваліфікація «Викладач університетів та вищих навчальних закладів», Доктор педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки». Профіль в Google Академії:

Атестат
доцента АД
001115,
виданий
05.07.2018

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=NPCixVgAAAAJ&hl=ua>
Профіль у Web of Science:
<https://www.webofscience.com/wos/author/record/29742361>

Виконуються пункти
1, 2, 5, 12, 19
ліцензійних умов

П. 1:
8 статей у виданнях,
що індексуються
наукометричними
базами Scopus/WoS:
1. Sadovyi, M, Terenko,
O., Filimonova, T.,
Malanchuk, S.,
Vovkochyn, L.,
Paslawska, A., Oros I.
The Use of Information
and Communication
Technologies in
Education of Students'
Civic Responsibility.
IJCSNS International
Journal of Computer
Science and Network
Security. 2022 22(7),
213-219.
2. Yakymenko, S.
Drobin, A., Fatyh, M.,
Dra, N., Terenko, O.,
Zakharevych, M.,
Chychuk, A. Formation
of a Person's Value
Attitude to the
Worldwide Using
Information
Technologies.
International Journal of
Computer Science and
Network Security.
2022. 22(10), 183-190.
DOI: 10/22937 /
IJCSNS.
2022/22/10/24
http://ijcsns.org/07_book/2022_10.htm
4. Kubitskyi S., Domina
V., Mychalchenko N.,
Terenko O., Mironets
L., Marszalek L.
Modern Paradigm of
Organization of the
Management
Mechanism by
Innovation
Development in Higher
Education Institutions.
International Journal of
Computer Science and
Network Security. 2022
22(11), 141-148. DOI:
10.22937|IJCSNS.
2022.22.11.20.
5. Mulyk K., Mochan T.,
Nikonenko T.,
Aleksieva O., Terenko
O., Berbets V., Bida O.
New Technologies for
Training Future
specialists in the
Context of Competence
oriented Mentoring.
International Journal of
Computer Science and

Network Security.
2022. 22(11), 616-622.
DOI: 10.22937/IJSNS.
2022.22.11.87
6. Teslenko V.,
Cherepania N., Prima
R., Terenko O.,
Yefymenko L., Vlasenko
K., Priadko O.
Principles of Organizing
Independent Work of
Students in the Context
of Distance Learning.
International Journal of
Computer Science and
Network Security,
2022. 22(11). 532-542.
DOI: 10.22937/IJSNS.
2022.22.11.75
[http://paper.ijcsns.org/
07_book/20221175.pdf](http://paper.ijcsns.org/07_book/20221175.pdf)
7. Popovych O., Motsyk
R., Mozul I., Fedchenko
K., Zhbanchyk A.,
Terenko O. The Role of
Smart Technologies in
Training Future
Specialists.
International Journal of
Computer Science and
Network Security.
2022. 22 (12), 153-159.
DOI:
10.22937//IJCSNS.202
2.22.12.20
8. Vytrykhovska O.,
Dmytrenko A., Terenko
O., Zabiaka I.,
Stepanov M., Koycheva
T., Priadko O. (2022).
Innovative Approaches
to Training Specialists
in Higher Education
Institutions in the
Conditions of Distance
Learning. International
Journal of Computer
Science and Network
Security, 22(12),116-
124.
DOI.22937//IJCSNS.20
22.22.12.15
9. Terenko, O., &
Ogienko, O. (2020).
How to Teach Pedagogy
Courses Online at
University in COVID-19
Pandemic: Search for
Answers. Revista
Romaneasca pentru
Educatie
Multidimensionala,
XII(1Sup2), 173–179.

П. 2:
Навчальний посібник
Klochko, L. I. Academic
Writing: the Basics :
manual / L. I. Klochko,
O. O. Terenko ; Ministry
of Education and
Science of Ukraine,
Sumy State Teacher's
Training University
named after A. S.
Makarenko. – Sumy :
[Sumy State Teacher's
Training University
named after A. S.
Makarenko], 2019. 88
p.

П. 5: Захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук “Тенденції розвитку освіти дорослих у США і Канаді (друга половина XX – початок XXI століття)” зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки (2021 р).

П. 12:

1. Теренко О.О. Модель компаративного дослідження освіти дорослих у США і Канаді // Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів: X Міжнародний науково-методологічний семінар (Хмельницький, 14 травня). Київ-Хмельницький: Термінова поліграфія, 2020. С. 63–65.
2. Теренко О.О. Реалізація андрагогічного підходу в системі освіти дорослих у США і Канаді // Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін: VI Міжнародна науково-практична конференція (Суми, 23–24 квітня). Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2020. С. 41-43.
3. Теренко О. Принцип варіативності у проектуванні змісту освіти дорослих у США і Канаді // Dynamics of the Development of World Science: 5th International scientific and practical conference, Vancouver, 18–20 March, 2020. Vancouver: Perfect Publishing, 2020. pp. 882–886
4. Теренко О.О. Потенціал освіти дорослих у полікультурному освітньому просторі США і Канади // Наукова школа академіка Івана Зязюна у працях його

соротників та учнів: VI Міжнародна науково-практична конференція (Харків, 28 травня 2020 р.). Харків: НТУ «ХПІ». С. 488-489.

5. Terenko O., Klochko L. Extrapolation of the Northern American Experience of Adult Education Development in National Educational Space. Порівняльна професійна педагогіка. 2021. 11, 51-56.

6. Terenko O. O. Education of the Third Age People as Important Component of Adult Education in the USA and Canada. Порівняльна професійна педагогіка. 2020. 10(1), 56-62.

7. Terenko O. O. Adult Education in Ukraine: Problems and Perspectives. Порівняльно-педагогічні студії. 2019. 1(27), 26-35.

Terenko O. O. Diversification of Structural and Content Peculiarities of Non-formal Adult Education in the USA and Canada. Порівняльна професійна педагогіка. 2019. 9(2), 13-18.

8. Terenko O. Some Peculiarities of the First Women's Colleges Functioning in the USA. Порівняльна професійна педагогіка. 2019. 9, 30-34.

9. Terenko O. Diversification of Structural and Content Peculiarities of NonFormal Adult Education in the USA and Canada. Порівняльна професійна педагогіка. 2019. 9, 50-56.

П. 19:

1. Член Української асоціації освіти дорослих

Підвищення кваліфікації:

1. Стажування за програмою «Основи грантрайтингу та управління науковим проектами» (12.04.-24.05.2022 р., Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка) (6

						кредитів ECTS). 2. Стажування на кафедрі іноземних мов (11.11.-27.12.2019 р., Сумський національний аграрний університет) (5 кредитів ECTS).	
451113	Ковальчук Олександр Миколайович	Доцент, Сумісництво	Природничо-географічний факультет	Диплом магістра, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 2012, спеціальність: 070402 Біологія, Диплом доктора наук ДД 010687, виданий 09.02.2021, Диплом кандидата наук ДК 029111, виданий 30.06.2015, Аттестат старшого наукового співробітника (старшого дослідника) АС 000694, виданий 22.12.2021	2	Еволюційне вчення	<p>Спеціальність за дипломом про вищу освіту «Біологія»; Кваліфікація за дипломом про вищу освіту «Біолог, викладач біології, вчитель хімії та екології»; Доктор біологічних наук за спеціальністю 03.00.08 – зоологія; Тема дисертації на здобуття наукового ступеня доктора біологічних наук «Прісноводна іхтіофауна пізнього кайнозою південно-західної частини Східної Європи»; Старший дослідник за спеціальністю 091 Біологія.</p> <p>Профіль в Google Академії: https://scholar.google.com.ua/citations?user=wq5prxwkAAAAJ&hl=uk</p> <p>Профіль у Scopus: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=7006076635</p> <p>Профіль у Web of Science: https://www.webofscience.com/wos/author/record/1936105</p> <p>Виконуються пункти 1, 5, 8, 10, 12, 13, 15, 19 ліцензійних умов</p> <p>П. 1: 45 статей у виданнях, що індексуються наукометричними базами Scopus/WoS: 1. Stewart, K.M., Kovalchuk, O.M., Guskova, O.A., Pogodina, N.V. (2019). Late Pleistocene fish remains from the Rurubu River, Tanzania. Journal of Vertebrate Paleontology, 39 (3), https://doi.org/10.1080/02724634.2019.1639055 2. Gol'din, P., Kovalchuk, O.M., Krakhmalnaya, T. (2019). The first record of Sirenia (Mammalia) from the early Oligocene of the Paratethys. Historical Biology, 31 (10), 1373–</p>

1378, DOI:
10.1080/08912963.2018
.1454444
3. Kovalchuk, O.M.,
Swidnicka, E.,
Stefaniak, K. (2019). A
new record of *Gobius
jarosi* (Teleostei,
Gobiidae) from the
Early Miocene of
Poland with inference
to palaeogeography and
palaeoecology of the
Carpathian Basin.
Historical Biology, 31
(10), 1394–1401, DOI:
10.1080/08912963.2018
.1457032
4. Kyselevych, L.,
Kovalchuk, O. (2019).
The first record of
Scheenstia
(Actinopterygii,
Holostei) from the Late
Cretaceous of Ukraine
in the context of
European occurrence of
Mesozoic lepisosteids.
Geo&Bio, 17, 17–25,
DOI:
10.15407/gb.2019.17.01
7 (категорія Б)
5. Rekovets, L.I.,
Kovalchuk, O.M.,
Demeshkant, V.I.,
Shevchenko, L.S.
(2019). Enamel
ultrastructure of lower
molars of the Eurasian
red squirrel *Sciurus
vulgaris* (Mammalia,
Rodentia) from
different populations in
Ukraine. *Theriologia
Ukrainica*, 17, 55–63
(категорія Б)
6. Vasile, Ș., Kovalchuk,
O., Petculescu, A.,
Venczel, M. (2020).
Early Pleistocene
freshwater fishes of
Copăceni (Dacian
Basin, southern
Romania).
*Palaeontologia
Electronica*, 23.2, 1–14,
DOI: 10.26879/1014
7. Kovalchuk, O.M.,
Anfimova, G.V. (2020).
Lepisosteiform fish
(Holostei) ganoid scales
from the Middle
Jurassic deposits of
Ukraine. *Zoodiversity*,
54 (1), 35–42, DOI:
10.15407/zoo2020.01.0
35 (категорія А,
Scopus)
8. Kovalchuk, O.,
Tajkova, S., Gavris, G.,
Barkaszi, B. (2020).
Animal remains from
the Late Medieval
Chornobyl hillfort (12-
13th cent. AD) in
Ukraine. *Journal of
Archaeological Science:
Reports*, 31, 102317,
DOI:
10.1016/j.jasrep.2020.10
2317

9. Kovalchuk, O., Nadachowski, A., Świdnicka, E., Stefaniak, K. (2020). Fishes from the Miocene lacustrine sequence of Bełchatów (Poland). *Historical Biology*, 32 (8), 1011–1018, DOI: 10.1080/08912963.2018.1561671
10. Gol'din, P., Haiduc, B.-S., Kovalchuk, O., Górká, M., Otryazhyi, P., Brânzilă, M., Păun, E.-I., Barkaszi, Z., Țibuleac, P., Rățoi, B.G. (2020). The Volhynian (late Middle Miocene) marine fishes and mammals as proxies for the onset of the Eastern Paratethys re-colonisation by vertebrate fauna. *Palaeontologia Electronica*, 23 (3), a43, DOI: 10.26879/1091
11. Kovalchuk, O., Baykina, E., Stefaniak, K., Świdnicka, E., Nadachowski, A. (2020). A systematic revision of herrings (Teleostei, Clupeidae, Clupeinae) from the Oligocene and early Miocene of the Eastern Paratethys and the Carpathian Basin. *Journal of Vertebrate Paleontology*, 40 (2), DOI: 10.1080/02724634.2020.1778710
12. Niedziałkowska, M., Doan, K., Sykut, M., Górny, M., Stefaniak, K., Piotrowska, N., Jędrzejewska, B., Ridush, B., Pawełczyk, S., Mackiewicz, P., Schmölcke, U., Kosintsev, P., Makowiecki, D., Charniauski, M., Krasnodębski, D., Rannamäe, E., Saarma, U., Arakelyan, M., Manaseryan, N., Titov, V.V., Hulva, P., Bălășescu, A., Fyfe, R., Woodbridge, J., Trantalidou, K., Dimitrijevic, V., Kovalchuk, O., Wilczyński, J., Obadă, T., Lipecki, G., Arabey, A., Stanković, A. (2021). Winter temperature and forest cover have shaped red deer distribution in Europe and the Ural Mountains since the Late Pleistocene. *Journal of Biogeography*, 48, 147–159, DOI: 10.1111/jbi.13989
13. Stefaniak, K.,

Lipecki, G.,
Nadachowski, A.,
Semba, A., Ratajczak,
U., Kotowski, A.,
Robličková, M., Wojtal,
P., Shpansky, A.V.,
Malikov, D.G.,
Krakhmalnaya, T.V.,
Kovalchuk, O.M.,
Boeskorov, G.G.,
Nikolskiy, P.A.,
Baryshnikov, G.F.,
Ridush, B., Jakubowski,
G., Pawłowska, K.,
Cyrek, K., Sudoł, M.,
Czyżewski, Ł., Krajcarz,
M., Krajcarz, M.T.
Żeromska, A., Gagat, P.,
Mackiewicz, P. (2021).
Diversity of muskox
Ovibos moschatus
Zimmerman, 1780
(Bovidae, Mammalia)
in time and space based
on cranial
morphometry.
Historical Biology, 33
(1), 62–77, DOI:
10.1080/08912963.2019
.1666374

14. Stefaniak, K.,
Kovalchuk, O., Kotusz,
J., Stachowicz-Rybka,
R., Mirosław-
Grabowska, J., Winter,
H., Niska, M., Sobczyk,
A., Barkaszi, Z.,
Kotowski, A.,
Malkiewicz, M.,
Alexandrowicz, W.P.,
Raczyński, P., Badura,
J., Przybylski, B.,
Ciszek, D., Urbański, K.
(2021). Pleistocene
freshwater
environments of
Poland: a
comprehensive study of
fish assemblages based
on multi-proxy
approach. *Boreas*, 50
(2), 457–476, DOI:
10.1111/bor.12489

15. Krokmal', O.,
Rekovets, L.,
Kovalchuk, O. (2021).
An updated
biochronology of
Ukrainian small
mammal faunas of the
past 1.8 million years
based on voles
(Rodentia, Arvicolidae):
a review. *Boreas*, 50,
619–630, DOI:
10.1111/bor.12511

16. Zastrozhnov, A.,
Danukalova, G.,
Golovachev, M.,
Osipova, E., Kurmanov,
R., Zenina, M.,
Zastrozhnov, D.,
Kovalchuk, O.,
Yakovlev, A., Titov, V.,
Yakovleva, T.,
Gimranov, D. (2021).
Pleistocene
palaeoenvironments in
the Lower Volga region
(Russia): insights from
a comprehensive

biostratigraphical study of the Seroglazovka locality. *Quaternary International*, 590, 85–121, DOI: 10.1016/j.quaint.2020.12.039

17. Kovalchuk, O., Świdnicka, E., Stefaniak, K. (2021). Early Miocene ponyfishes (Acanthuriformes, Leiognathidae) of the Carpathian Basin. *Palaeontological Journal*, 55 (4), 421–428, DOI: 10.1134/S0031030121040092

18. Kovalchuk, O.M., Barkaszi, Z. (2021). Oligocene basking sharks (Lamniformes, Cetorhinidae) of the Carpathian Basin with a reconsideration of the role of gill rakers in species diagnostics. *Journal of Vertebrate Paleontology*, 41 (2), e1929269, DOI: 10.1080/02724634.2021.1929269

19. Barkaszi, Z., Kovalchuk, O. (2021). New records of Oligocene selachians (Elasmobranchii) from the Outer Carpathian Basin. *Neues Jahrbuch für Geologie und Paläontologie Abhandlungen*, 301/2, 171–181, DOI: 10.1127/njgpa/2021/1006

20. Nesin, V., Kovalchuk, O. (2021). A new late Miocene *Anomalomys* species from western Ukraine with implications for the diversity and evolution of anomalomyid rodents in Eastern Europe. *Historical Biology*, 33 (9), 1809–1816, DOI: 10.1080/08912963.2020.1742711

21. Stefaniak, K., Borówka, R.K., Stachowicz-Rybka, R., Hrynowiecka, A., Sobczyk, A., Moskal-del Hoyo, M., Kotowski, A., Nowakowski, D., Krajcarz, M.T., Billia, E.M.E., Persico, D., Burkanova, E.M., Leschinsky, S.V., van Asperen, E., Ratajczak, U., Shpansky, A.V., Lempart, M., Wach, B., Niska, M., Mirosław-Grabowska, J., Gąsiorowski, M., van der Made, J., Kovalchuk, O. (2021). Browsers, grazers or

mix-feeders? Case study of the diet of extinct Eurasian rhinos of the genus *Stephanorhinus* (Kretzoi, 1942) and the woolly rhinoceros *Coelodonta antiquitatis* (Blumenbach, 1799). *Quaternary International*, 605-605, 192–212, DOI: 10.1016/j.quaint.2020.08.039

22. Ridush, B., Stefaniak, K., Ratajczak-Skrzatek, U., Kovalchuk, O., Kotowski, A., Marciszak, A., Polishko, O. (2021). Quaternary megafauna from the Dnieper alluvium near Kaniv (central Ukraine): Implications for biostratigraphy. *Quaternary International*, 605-606, 241–253, DOI: 10.1016/j.quaint.2020.11.010

23. Kovalchuk, O., Rekovets, L., Tsvelykh, A., Yanenko, V., Manko, V., Tajkova, S. (2021). Living in a time of change: Late Pleistocene/Holocene transitional vertebrate fauna of Grot Skeliastyi (Crimea, Ukraine). *Historical Biology*, 33 (10), 2074–2084, DOI: 10.1080/08912963.2020.1769094

24. Hilton, E.J., Kovalchuk, O., Podoplelova, N. (2021). Sturgeons (Acipenseridae) from the Late Miocene of Ukraine, with a discussion of materials associated with Widhalm's (1886) *nomen nudum*, †*Acipenser euhuso*. *Zootaxa*, 5057 (3), 385–401, DOI: 10.11646/zootaxa.5057.3.4

25. Баркасі, З., Ковальчук, О., Малюк, А. (2021). Інтерпретація еволюції в рамках популяризації науки у природознавчих музеях. *Geo&Bio*, 21, 13–24, DOI: 10.15407/gb2104 (категорія Б)

26. Kyselevych, L.S., Kovalchuk, O.M. (2021). Biostratigraphy and conditions of formation of Albian and Cenomanian deposits on the south-western slope of the Ukrainian Shield (Middle Dniester

region). *Geo&Bio*, 21, 95–114, DOI: 10.15407/gb2110 (категорія Б)

27. Doan, K., Niedziałkowska, M., Stefaniak, K., Sykut, M., Jędrzejewska, B., Ratajczak-Skrzatek, U., Piotrowska, N., Ridush, B., Zachos, F.E., Popović, D., Baca, M., Mackiewicz, P., Kosintsev, P., Makowiecki, D., Charniauski, D., Boeskorov, G., Bondarev, A.A., Danila, G., Kusak, J., Rannamäe, E., Saarma, U., Arakelyan, M., Manaseryan, N., Krasnodębski, D., Titov, V., Hulva, P., Bălăşescu, A., Trantalidou, K., Dimitrijević, V., Shpansky, A., Kovalchuk, O., Klementiev, A.M., Foronova, I., Malikov, D.G., Juras, A., Nikolskiy, P., Grigoriev, S.E., Cheprasov, M.Y., Novgorodov, G.P., Sorokin, A.D., Wilczyński, J., Protopopov, A.V., Lipecki, G., Stanković, A. (2022). Phylogenetics and phylogeography of red deer mtDNA lineages during the last 50 000 years in Eurasia. *Zoological Journal of the Linnean Society*, 194 (2), 431–456, DOI: 10.1093/zoolinnean/zla b025

28. Kovalchuk, O., Barkaszi, Z., Anfimova, G. (2022). Records of Enchodus (Teleostei, Aulopiformes) from the Cenomanian of Ukraine in the light of European distribution of enchodontid fishes. *Neues Jahrbuch für Geologie und Paläontologie Abhandlungen*, 303 (3), 295–307, DOI: 10.1127/njgpa/2022/10 49

29. Schwarzhans, W., Kovalchuk, O. (2022). New data on fish otoliths from the late Badenian (Langhian, Middle Miocene) back reef environment in the Carpathian Foredeep (Horodok, western Ukraine). *Neues Jahrbuch für Geologie und Paläontologie Abhandlungen*, 303 (3), 317–326, DOI: 10.1127/njgpa/2022/10 51

30. Stefaniak, K., Kovalchuk, O., Marciszak, A., Stepanchuk, V., Rekovets, L., van der Made, J., Yanenko, V., Tsvelykh, A., Ratajczak-Skrzatek, U., Kotowski, A., Gornig, W., Barkaszi, Z. (2022). Middle Pleistocene faunal and palaeoenvironmental changes in the south of Eastern Europe: A case study of the Medzhybizh 1 locality (MIS 11, Ukraine). *Quaternary International*, 633, 103–117, DOI: 10.1016/j.quaint.2021.07.013
31. Ratajczak-Skrzatek, U., Shpansky, A.V., Stefaniak, K., Orlińska, D., Cyrek, K., Sudol-Procyk, M., Kovalchuk, O. (2022). Upper Pleistocene remains of *Bison priscus* Bojanus, 1827 from Biśnik Cave (Middle Palaeolithic) and their significance for stratigraphy and palaeoecology. *Quaternary International*, 633, 170–182, DOI: 10.1016/j.quaint.2022.01.001
32. Hyžný, M., Kovalchuk, O., Šwidnicka, E., Berezovsky, A., Dumitriu, S., Grădianu, I., Stefaniak, K., Barkaszi, Z. (2022). Revisiting brachyuran crabs (Malacostraca: Decapoda) from Oligocene and Miocene fish beds of Europe. *Geologica Carpathica*, 73 (6), 579–597, DOI: 10.31577/GeolCarp.73.6.3
33. Kovalchuk, O., Hyžný, M., Šwidnicka, E., Barkaszi, Z., Berezovsky, A., Dumitriu, S., Grădianu, I., Gašparič, R., Prikryl, T., Stefaniak, K. (2022). Taphonomy and palaeoecology of decapod crustaceans from Oligocene and Early Miocene fish beds of the Central and Eastern Paratethys. *Historical Biology*, DOI: 10.1080/08912963.2022.2127097
34. Schwarzhans, W., Klots, O., Ryabokon, T., Kovalchuk, O. (2022). A rare window into a back-reef fish community from the Middle Miocene (late

Badenian) Medobory Hills barrier reef in western Ukraine, reconstructed by means of otoliths. *Swiss Journal of Palaeontology*, 141, 18, DOI: 10.1186/s13358-022-00261-3

35. Kovalchuk, O., Divay, J.D., Barkaszi, Z., Sinitza, M.V., Vasilyan, D., Stefaniak, K. (2022). New data on the Miocene vertebrate assemblage of the Zaysan Basin (Central Asia) with implications for biostratigraphy, palaeoecology, and palaeobiogeography. *Journal of Vertebrate Paleontology*, 42 (2), e2139183, DOI: 10.1080/02724634.2022.2139183

36. Prikryl, T., Kovalchuk, O., Carnevale, G., Barkaszi, Z. (2022). New material of the puffer fish *Archaeotetraodon winterbottomi* Tyler et Bannikov, 1994 from the Oligocene of the Eastern Paratethys. *Fossil Imprint*, 79 (2), 513–518, DOI: 10.37520/fi.2022.022 (Scopus)

37. Rabiniak, E., Rekovets, L., Stewart, J.R., Dalén, L., Barton, N., Strzala, T., Barkaszi, Z., Kovalchuk, O. (2023). Late Pleistocene and Holocene pikas (Mammalia, Lagomorpha) from Europe and the validity of *Ochotona spelaea*: new insights based on mtDNA analysis. *Palaeontologia Electronica*, 26 (1), a3, DOI: 10.26879/1241

38. Marciszak, A., Ivanoff, D.V., Semenov, Y.A., Talamo, S., Ridush, B., Stupak, A., Yanish, Ye., Kovalchuk, O. (2023). The Quaternary lions of Ukraine and a trend of decreasing size in *Panthera spelaea*. *Journal of Mammalian Evolution*, 30, 109–135, DOI: 10.1007/s10914-022-09635-3

39. Krokhmal', O., Rekovets, L., Kovalchuk, O. (2023). Biochronological scheme of the Quaternary of the south of Eastern Europe and its substantiation based on arvicoline teeth morphometrics.

Quaternary International, DOI: 10.1016/j.quaint.2022.12.003

40. Stefaniak, K., Kovalchuk, O., Ratajczak-Skrzatek, U., Kropczyk, A., Mackiewicz, P., Kłys, G., Krajcarz, M., Krajcarz, M.T., Nadachowski, A., Lipecki, G., Karbowski, K., Ridush, B., Sabol, M., Płonka, T. (2023). Chronology and distribution of Central and Eastern European Pleistocene rhinoceroses (Perissodactyla, Rhinocerotidae) – A review. Quaternary International, DOI: 10.1016/j.quaint.2023.02.004

41. Gorobets, L., Kovalchuk, O., Ridush, B. (2023). One or two: how many species of the genus *Pyrrhocorax Tunstall, 1771* (Passeriformes, Corvidae) inhabited the Crimea during the Late Pleistocene? *Zoodiversity*, 57 (2), 151–170, DOI: 10.15407/zoo2023.02.151 (категорія А)

42. Amadori, M., Kovalchuk, O., Barkaszi, Z., Giusberti, L., Kindlimann, R., Kriwet, J. (2023). A diverse assemblage of *Ptychodus* species (Elasmobranchii: Ptychodontidae) from the Upper Cretaceous of Ukraine, with comments on possible diversification drivers during the Cenomanian. *Cretaceous Research*, 151, 105659, DOI: 10.1016/j.cretres.2023.105659 (Scopus)

43. Kovalchuk, O., Kriwet, J., Shimada, K., Ryabokon, T., Barkaszi, Z., Dubikovska, A., Anfimova, G., Davydenko, S. (2023). Middle Eocene cartilaginous fishes (Vertebrata: Chondrichthyes) of the Dnieper–Donets Basin, northern Ukraine. *Palaeontologia Electronica*, 26 (2), a31, DOI: 10.26879/1283

44. Rabiniak, E., Rekovets, L., Kovalchuk, O., Baca, M., Popović, D., Strzała, T., Barkaszi, Z. (2023). Hares from the Late Pleistocene of Ukraine:

a phylogenetic analysis and the status of *Lepus tanaiticus* (Mammalia, Lagomorpha). *Biologia*, DOI: 10.1007/s11756-023-01499-z
45. Yanenko, V., Kovalchuk, O. (2023). Late Miocene turtles of Grytsiv (western Ukraine) with rodent gnaw marks on the carapace surface. *Zoodiversity*, 57 (4), 311–322, DOI: 10.15407/zoo2023.04.311

П. 5:
Захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора біологічних наук, спеціальність 03.00.08 – зоологія.
Тема дисертації: «Прісноводна іхтіофауна пізнього кайнозою південно-західної частини Східної Європи», Інститут зоології імені І.І. Шмальгаузена НАН України, диплом ДД № 010687 від 09.02.2021 р.

П. 8:
1. Керівник наукового проекту «Реконструкція морських екосистем кайнозою Центрального та Східного Паратетису» за грантом НАН України дослідницьким лабораторіям/групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки (2021–2022), № ДР – 0121U110402.
2. Керівник індивідуального наукового проекту «Роль окремих груп риб у функціонуванні екосистем пізнього мезозою і кайнозою Східної Європи» для молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки (з 2023 р.), № державної реєстрації – 0123U102984.
3. Відповідальний виконавець розділу «Еволюція угруповань прісноводної та морської іхтіофауни у

межах території України протягом пізнього кайнозою» у рамках планової наукової теми Національного науково-природничого музею НАН України «Розвиток біоти в пізньому кайнозої України» (з 2020 р.), № державної реєстрації – 0120U100451.

4. Відповідальний виконавець розділу «Музейні фондові колекції як джерело дослідження та інтерпретації еволюції хребетних і змін фауністичних комплексів у часі і просторі» у рамках планової наукової теми Національного науково-природничого музею НАН України «Методологічні та практичні аспекти інтерпретації природи та наукової спадщини в музейній діяльності» (2020–2021), № державної реєстрації – 0120U000167.

5. Виконавчий редактор (Executive Editor) журналу *Palaeontologia Electronica* (з 2023 р.). Видання включено до міжнародних реферативних баз Scopus та Web of Science.

6. Редактор обробки (Handling Editor) журналу *Palaeontologia Electronica* (2020–2022).

7. Редактор (Subject Editor) журналу *Zoodiversity/Vestnik Zoologii* (з 2015 р.). Видання включено до переліку фахових видань (категорія А), наказ МОН України від 15.03.2019 р. та індексується міжнародною реферативною базою Scopus.

7. Член редакційної колегії журналів “Слобожанський науковий вісник. Природничі науки” (з 2023 р.), *Animal Science and Food Technology* (з 2019 р.), *GEO&BIO* (з 2018 р.).

8. Рецензування наукових статей наукових журналів, включених до

міжнародних реферативних баз: “Archives of Polish Fisheries”, “Cybium”, “Geološki anali Balkanskoga poluostrva”, “Historical Biology”, “Journal of Vertebrate Paleontology”, “Quaternary International”; фахових наукових виданнях України категорії «Б» у галузі біологічних наук “Proceedings of the National Museum of Natural History”; “Theriologia Ukrainica”.

П. 10:

1. Участь у міжнародному освітньому проєкті Erasmus+ (проведення лекційних занять з курсу «Basic palaeontology» для студентів Вроцлавського університету, Польща) у 2020–2021, 2021–2022 та 2022–2023 н.р. Сумарне навантаження – 180 годин. Мова викладання – англійська.

П. 12:

1. Ковальчук О., Червоненко О. (2019). Співпраця з краєзнавцями у контексті формування палеонтологічних колекцій ННПМ НАН України, 56–59. Природнича музеологія, 5: Природничі музеї в Україні: становлення та перспективи розвитку. ННПМ НАНУ, Київ.

2. Ковальчук О., Тайкова С., Гавриць Г. (2019). Іхтіологічні та орнітологічні матеріали з розкопок Чорнобильського городища (XII–XIII століть н.е.), 174–177. Природнича музеологія, 5: Природничі музеї в Україні: становлення та перспективи розвитку. Національний науково-природничий музей НАН України, Київ.

3. Ковальчук О.М. (2021). Прісноводна іхтіофауна пізнього кайнозою півдня Східної Європи, 73–78. Актуальні

проблеми дослідження доквілля: зб. наук. праць (мат-ли ІХ Міжнародн. наук. конф., 25-27 травня 2021 р.). ФОР Цьома С.П., Суми.

4. Ковальчук О. (2021). Питання видової діагностики палеоіхтіологічного матеріалу, 281–288. Вид у біології: теорія та практика. Українське теріологічне товариство та Національний науково-природничий музей НАН України, Київ (Novitates Theriologicae, 12).

5. Дубіковська А.В., Ковальчук, О.М. (2022). Історія вивчення палеогенової фауни місцезнаходження Бовтишка, 92–95. Освітні та наукові виміри природничих наук: мат-ли ІІІ Всеукр. заочн. наук. конфер. (9 листопада 2022 року). СумДПУ ім. А.С.Макаренка, Суми.

6. Ковальчук О.М. (2023). Палеонтологічні дослідження в Україні в умовах воєнного стану: реалії, здобутки, виклики, перспективи, 42–50. Актуальні проблеми дослідження доквілля: зб. наук. праць (мат-ли Х Міжнародн. наук. конф., 25-27 травня 2023 р.). Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Суми.

П. 13:

1. Проведення лекційних занять з курсу «Basic palaeontology» для студентів Вроцлавського університету, Польща) у 2020–2021, 2021–2022 та 2022–2023 н.р. Сумарне навантаження – 180 годин. Мова викладання – англійська.

2. Проведення практичних занять з курсів «Палеонтологія», «Археозоологія», «Історія четвертинної фауни» для студентів Вроцлавського

						<p>університету, Польща) у 2020–2021, 2021–2022 та 2022–2023 н.р. Сумарне навантаження – 150 годин. Мова викладання – польська.</p> <p>П. 15: Участь у роботі журі II та III етапів Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Національного центру «Мала академія наук».</p> <p>П. 19: 1. Член Міжнародного товариства зоологічних наук (International Society of Zoological Sciences), 2. Член Українського палеонтологічного товариства. 3. Член Українського теріологічного товариства.</p> <p>Підвищення кваліфікації: 1. Індивідуальне стажування “The study of late Cenozoic fish remains from the territory of Eastern Europe in terms of palaeoecology” (01.02-30.03.2020 р., Wrocław University of Environmental and Life Sciences, Польща) (6 кредитів ECTS); 2. Індивідуальне стажування “Analysis of the fossil remains of fishes and crabs from the Oligocene of Poland” (06.09–28.09.2020 р., 22.09–16.10.2021 р., University of Wrocław, Польща) (6 кредитів ECTS).</p>	
56882	Вакал Анатолій Петрович	Доцент, Основне місце роботи	Природничо- географічний факультет	<p>Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний інститут ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 1984, спеціальність: біологія і хімія, Диплом кандидата наук КН 000133, виданий 21.10.1992, Атестат доцента ДЦ 001458, виданий 28.02.2001</p>	29	Екологія біологічних систем	<p>Спеціальність за дипломом про вищу освіту «Біологія та хімія». Кандидат біологічних наук за спеціальністю 03.00.16 – екологія; Тема дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук «Оцінка трансформації наземних біогеоценозів у зоні впливу заводів по виробництву фосфатних добрив».</p> <p>Профіль в Google Академії: https://scholar.google.c</p>

om.ua/citations?
user=6AiE3w8AAAAJ&
hl=uk

Виконуються пункти
1, 4, 8, 9, 11, 14, 15, 19
ліцензійних умов.

П. 1:

1. Вакал А.П.,
Міронєць Л.П.,
Будник С.А.,
Литвиненко Ю.І. Роль
навчально-наукового
центру «Ботанічний
сад СумДПУ імені А.
С.Макаренка» в
екологічному
вихованні учнівської
молоді // Актуальні
питання природничо-
математичної освіти.
2021. 1(17), 5-12.

2. Вакал А.П.,
Москаленко М.П.,
Торяник В.М.
Особливості
проведення польової
практики з біології на
природничо-
географічному
факультеті Сумського
державного
педагогічного
університету імені А.С.
Макаренка. Актуальні
питання природничо-
математичної освіти.
2021. 2(16), 121-129.

3. Литвиненко Ю.І.,
Вакал А.П., Хандюк
Т.В., Величко Н.В.
Попередні дані про
видовий склад
аскоміцетів
регіонального
ландшафтного парку
«Сеймський».
Біорізноманіття,
екологія та
експериментальна
біологія. 2020. 22 (2),
98-108. DOI:
10.34142/2708-
5848.2020.22.2.11

4. Литвиненко Ю.І.,
Романова Д.А.,
Орлова-Гудім К.С.,
Гудім А.О., Вакал А.П.
Копрофільні
аскоміцети
Національного
природного парку
«Олешківські піски»
(Херсонська область,
Україна).
Чорноморський
ботанічний журнал.
2021. 17(1), 81-91. DOI:
10.32999/ksu1990-
553X/2021-17-1-6

5. Литвиненко Ю.І.,
Джаган В.В., Вакал
А.П. Сучасний стан та
перспективи
дослідження
дискоміцетів
Гетьманського
національного
природного парку.
Вісник Київського

національного
університету імені
Тараса Шевченка.
Біологія. 2022. 2(89),
32-38.

П. 4:
1. Москаленко М.П.,
Вакал А.П. Екологія
рослин і тварин:
методичні вказівки до
проведення
лабораторних робіт.
Суми, 2021. 28 с.
2. Вакал А.П.,
Литвиненко Ю.І.,
Москаленко М.П.
Загальна екологія :
методичні вказівки до
проведення
лабораторних робіт.
Суми : СумДПУ імені
А.С. Макаренка, 2022.
42 с.
3. Вакал А.П.,
Литвиненко Ю.І.,
Москаленко М.П.
Екологія біологічних
систем, : методичні
вказівки до
лабораторних робіт.
Суми : СумДПУ імені
А. С. Макаренка, 2023.
38 с.

П. 8:
Керівник наукової
колективної теми
«Фіторізноманіття
заповідних об'єктів
Сумської області» (№
державної реєстрації
роботи 0121U107487).

П. 9:
Член ботанічної
підкомісії
Міжвідомчої
регіональної комісії з
ведення переліку
видів рослин, тварин і
грибів, що підлягають
особливій охороні на
території Сумської
області при
Департаменті екології
та охорони природних
ресурсів Сумської
обласної державної
адміністрації.

П. 11:
Наукове
консультування
установ, що
здійснювалося на
підставі договору із
науковою установою:
Природний
заповідник
«Михайлівська
цілина» – дійсний
член науково-
технічної ради.

П. 14:
Керівництво
студентом, який
зайняв призове місце
на I етапі
Всеукраїнського

						<p>конкурсу студентських наукових робіт (Калько А. – 2019 рік).</p> <p>П. 15: Член журі II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Національного центру «Мала академія наук» (2018-2023 роки).</p> <p>П. 19 Член Українського ботанічного товариства.</p> <p>Підвищення кваліфікації 1. Закордонне стажування «Ефективні методики викладання у галузі біології, екології, географії, геології, хімії та фізики» за фахом «Природничі науки» (16.11.2020-28.12.2020 р., університет природничих наук у м. Люблін, Польща) (6 кредитів ECTS). 2. Стажування «Культура наукової української мови» (10.01.-18.02.2022 р., Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка) (6 кредитів ECTS).</p>	
451119	Барановський Микола Олександрович	Професор, Сумісництво	Природничо-географічний факультет	<p>Диплом спеціаліста, Київський ордена Леніна державний університет ім. Т.Г. Шевченка, рік закінчення: 1984, спеціальність: географія, Диплом доктора наук ДД 008736, виданий 10.11.2010, Диплом кандидата наук КН 002036, виданий 22.04.1993, Атестат доцента ДЦ-АР 001622, виданий 06.04.1995, Атестат професора 12ПР 007911, виданий 17.05.2012</p>	37	Географічні основи регіонаознавства	<p>Спеціальність за дипломом про вищу освіту «Географія». Кваліфікація за дипломом про вищу освіту «Географ, економіко-географ. Викладач» Доктор географічних наук за спеціальністю 11.00.02 – економічна та соціальна географія. Тема дисертації на здобуття наукового ступеня доктора географічних наук «Сільські депресивні території України: теоретико-методологічні засади суспільно-географічного дослідження».</p> <p>Профіль у Google Академії: https://scholar.google.com/citations?user=yLVR_awAAAAJ&hl=uk&oi=ao Профіль у Scopus: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57224930644</p>

&origin=recordPage
Профіль у Web of
Science:
<https://www.webofscience.com/wos/author/record/33068480>

Виконуються пункти
1, 3, 4, 7-9, 12, 15, 19
ліцензійних умов.

П. 1:

7 статей у фахових
виданнях України
категорії Б

1. Барановський М.О.
Адміністративно-
територіальна
реформа в Україні: чи
є реальні успіхи у
фінансовій діяльності
територіальних
громад? Науковий
вісник Херсонського
державного
університету. Серія:
Географія. 2019. 11, 9-
15.

2. Барановський М.О.
Smart-спеціалізація як
інструмент активізації
розвитку регіонів
України. Науковий
вісник Херсонського
державного
університету. Серія:
Географія. 2020. 13, С.
7-15. DOI:

10.32999/ksu2413-
7391/2020-13-1

3. Барановський М.О.
Субрегіональний
рівень
адміністративно-
територіальної
реформи в Україні:
дискусійні аспекти.
Вісник Київського
національного
університету імені
Тараса Шевченка.
Географія. 2020. 1/2
(76/77), 37-43. DOI:

10.17721/1728-
2721.2020.76-77.

4. Барановський М.О.,
Смаль В.В.,
Барановська О.В.
Старопромислові
регіони України:
особливості та тренди
сучасного розвитку
(на прикладі
Донецької та
Луганської областей).
Український
географічний журнал.
2021. 1, 34-43.

5. Барановський М.О.
Адміністративно-
територіальна
реформа в Україні: чи
є реальні успіхи у
фінансовій діяльності
територіальних
громад? Науковий
вісник Херсонського
державного
університету. Серія:
Географія. 2019. 11, 9-
15. DOI:

10.32999/ksu2413-7391/2019-11-1
6. Барановська О.В., Барановський М.О. Геоекологічний аналіз і оцінка території Чернігівської області. Фізична географія та геоморфологія. 2021. 1-3 (105-107), С. 18-24. DOI: 10.17721/phgg.2021.1-3.02

7. Барановський М.О., Барановська О.В. Сільські території України у несприятливих умовах: підходи до делімітації, особливості розвитку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: географія. 2021. 15, 9-16. DOI: 10.32999/ksu2413-7391/2021-15-1.

2 статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами Scopus/WoS:

1. Барановський М.О., Смаль В.В., Барановська О.В. Старопромислові регіони України: особливості та тренди сучасного розвитку (на прикладі Донецької та Луганської областей). Український географічний журнал. 2021. 1, 34-43.

2. Барановський М.О., Глушко Д.О. Територіальні трансформації в сільському господарстві Чернігівської області в умовах кліматичних змін: кейс кукурудзи та соняшнику. Вісник Харківського університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Геологія. Географія. Екологія». 2023. 58, 134-142.

П. 3:

1. Барановська О. В., Барановський М. О. Сучасні інформаційні технології при викладанні географічних дисциплін: навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 100 с.

2. Бородієнко О., Барановський М. Методика розроблення стратегічних та інвестиційних планів розвитку закладів

професійної (професійно-технічної) освіти. ПРООН, 2021. 100 с.

П. 4:

1. Барановський М. О., Барановська О. В., Мирон І. В. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційних робіт з географічних дисциплін. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 64 с.

2. Барановський М.О., Барановська О.В. Методика наукових географічних досліджень: навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2022. 56 с.

3. Барановський М.О. Регіонознавство: практикум. Ніжин: Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2022. 86 с.

4. Барановська О.В., Барановський М.О., Мирон І.В., Остапчук В.В. Атестаційний екзамен з географії: методичні рекомендації до виконання практичних завдань. Ніжин: НДУ імені Миколи Гоголя, 2023. 33 с.

П. 7:

1. Член спеціалізованої вченої ради Д 26.001.07 у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (2019-2021).

2. Офіційний опонент дисертації Атаманюк Марії-Тетяни Миколаївни «Економіко-географічна діагностика використання земельних ресурсів Українського Передкарпаття» на здобуття наукового ступеня кандидата географічних наук за спеціальністю 11.00.02 – економічна та соціальна географія (6 травня 2019 року).

3. Офіційний опонент дисертації Дячук Аліни Іванівни «Просторово-часова динаміка земельного фонду і людності фізико-географічних районів Чернівецької області» на здобуття

наукового ступеня кандидата географічних наук за спеціальністю 11.00.02 – економічна та соціальна географія (15 лютого 2021 року).
4. Офіційний опонент дисертації Пугача Сергія Олександровича «Комунікаційні мережі регіону: теорія, методологія, практика: соціально-географічне дослідження» на здобуття наукового ступеня доктора географічних наук за спеціальністю 11.00.02 – економічна та соціальна географія (22 грудня 2021 року).
5. Офіційний опонент дисертації Чайки І.М. «Сільське розселення України в умовах демографічної кризи: тенденції структурно-територіальних змін» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 103 Науки про Землю (23 лютого 2023 року).

П. 8:
Член редколегії фахового видання з географії категорії «Б» «Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Географія».

П. 9:
1. Член експертної комісії з акредитації освітньо-наукової програми Науки про Землю спеціальності 103 Науки про Землю (за другим магістерським рівнем) в Херсонському державному університеті (наказ МОН від 09.04. 2019 р. №250-л).
2. Член підкомісії 106 Географія науково-методичної комісії сектору вищої освіти Науково-методичної ради МОН України (наказ №592 від 13.04.2017 року) у 2017-2019 рр.

П. 12:
1. Барановський М.О. Сучасні особливості трансформації економіки старопромислових регіонів (на прикладі Донецької області) / Регіон-2019: стратегія оптимального

розвитку: матеріали міжнародної наук.-практичної конференції (м. Харків, 16-17 жовтня 2019 р.). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. С.86-89.

2. Барановський М.О. Трансформація ринку праці старопромислових регіонів (на прикладі Донецької області) / Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення: Матер. VIII Всеукр. наук.-практ. конференції (з міжнародною участю) (м. Херсон, 3-4 жовтня 2019 р.) / За заг. ред. І. Пилипенка, Д. Мальчикової. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. С. 26-28.

3. Барановський М.О. Нові завдання та пріоритети державної регіональної політики України на період до 2027 року / Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика. Матер. міжнар. наук.-практ. конференції (м. Чернівці, 7-9 травня 2020 р.). Чернівці: ВПП «Місто», 2020. С. 51-55.

4. Барановський М.О. Регіональний розвиток України упродовж 2014-2020 років: результати, проблеми, тренди / Регіон-2020: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної наук.-практичної конференції (м. Харків, 8-9 жовтня 2020 р.) / Гол. ред. колегії Л.М. Немець. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. С.15-18 (0,25 д.а.)

5. Барановський М.О. Перспективи реалізації концепції smart-спеціалізації в регіонах Українського Полісся / Механізми управління розвитком територій: збірн. наук. праць. Житомир: Поліський національний університет, 2020. С. 17-20.

6. Барановський М.О., Барановська О.В. Кліматичні зміни та розвиток аграрного виробництва: кейс

Чернігівської області / Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку. Збірн. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конфер. (22-23 жовтня, м. Херсон). Херсон: «ОЛДІ-ПЛЮС», 2020. С. 38-40.

7. Барановський М.О. Українське Полісся в пострадянську добу: проблеми розвитку, економічні трансформації, особливості сьогодення / Українське Полісся: проблеми та тренди сучасного розвитку. Матер. Всеукраїнської наук.-практ. конференції (м. Ніжин, 1-2 березня 2021 року). Ніжин: НДУ імені Миколи Гоголя, 2021. С. 86-89.

8. Барановський М.О. Smart-спеціалізація як новий інструмент забезпечення сталого просторового розвитку регіонів України / Стратегування та планування регіонального розвитку в Україні в контексті досягнення цілей 2030-Україна. Збірн. тез наук.-практ. відео-конференції (9 квітня 2021 року). К.: Інститут географії НАН України, 2021. С. 6.

9. Барановський М.О. Типи проблемних територій України: нові підходи чи імітація реформ / Регіон-2021: стратегія оптимального розвитку. Матер. Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Харків, 21 жовтня 2021 р.) / Гол. Ред. колегії Л.М. Немиць. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. С. 8-9.

10. Барановський М.О. Внутрішньорегіональні відмінності Українського Полісся: підходи до визначення, типи районів / Матер. II Всеукраїн. наук.-практ. конф. (м. Ніжин, 10-11 лютого 2022 року). Ніжин: НДУ імені Миколи Гоголя, 2022. С. 142-146.

11. Барановський М.О., Барановська О.В. Спроможність громад: порівняльний аналіз на прикладі Чернігівської та Сумської областей / Сьомі Сумські наукові географічні читання: збірник матеріалів Всеукраїнської конференції (Суми, 14-16 жовтня 2022 р.). СумДПУ імені А.С.Макаренка [упорядник Корнус А.О.]. Суми, 2022. С. 52-61 [Електронний ресурс].

12. Барановський М.О. Економічні наслідки війни з Росією: загальний огляд і регіональний зріз / Регіон-2022: стратегія оптимального розвитку. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (24 листопада 2022 року, м. Харків) / Гол. редак. колегії Л.М.Немець. Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2022. С. 144-147.

13. Барановський М.О. Особливості розвитку територій Чернігівщини а нових координатах регіональної політики / Соціально-економічні особливості та проблеми сучасного розвитку Чернігівської області. Матеріал. Всеукраїнської наук.-практ. конференції (м. Ніжин, 9-10 лютого 2023 року). Ніжин: НДУ імені Миколи Гоголя, 2023. С. 7-10.

14. Барановський М.О. Аграрне виробництво України в умовах війни: втрати, проблеми, перспективи відновлення. Географічна освіта: виклики і поступи: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 140-річчю географії у Львівському університеті (м. Львів, 18-20 травня 2023 року)/ відпов. Редактори: В. Біланюк, Є. Іванов. У 3-ох томах. Львів: Простір-М, 2023. Том. 1. С. 163-166.

15. Чи стане Західна Україна локомотивом

економічного відродження держави? Професор Ольга Заставецька – вчена, педагог, організатор географічної науки. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 27 квітня 2023 р.). Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2023. С. 27-30.

П. 15:

1. Член журі IV етапу Всеукраїнської олімпіади з географії (2019 р., Наказ МОН України №196 від 14.02.2019 року).
2. Голова журі III етапу Всеукраїнської олімпіади з географії (2019 рік; Наказ управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації №364 від 18.12.2019 року)

П.19: Член українського географічного товариства

Підвищення кваліфікації:

1. «Fundraising and organization of project activities in education establishments: European experience» (22.04.-28.05.2023 р., Jagiellonian University in Krakow, Польща) (6 кредитів ECTS);
2. Підвищення кваліфікації «Диверсифікація сільського туризму через збалансованість та креативність: поширення європейського досвіду в Україні» в рамках проекту Erasmus+ №620720-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO (25.03-17.06.2023 р., Запорізький національний університет) (3 кредити ECTS);
3. Підвищення кваліфікації «Тренінг для розробників освітніх програм» (2023 р., Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) (3 кредити ECTS);
4. Підвищення кваліфікації «Соціально-географічні процеси і регіональний

						розвиток в Україні» (6.12.2021-04.02.2022 рр., Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка) (6 кредитів ECTS).
38097	Петренко Сергій Іванович	Доцент, к. пед. н., Основне місце роботи	Фізико-математичний факультет	Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний інститут ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 1988, спеціальність: Математика і фізика, Диплом кандидата наук ДК 049396, виданий 23.10.2018, Аттестат доцента АД 004968, виданий 02.07.2020	10	Інформаційні технології в освіті <ul style="list-style-type: none"> • Спеціальність за дипломом про вищу освіту «Математика та фізика», кваліфікація «Вчитель математики та фізики». • Кандидат педагогічних наук за спеціальністю 13.00.14 – теорія і методика професійної освіти. Профіль в Google Академії: https://scholar.google.com.ua/citations?user=112j7rgAAAAJ Профіль у Scopus: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=7005477200 Профіль у Web of Science: https://www.webofscience.com/wos/author/record/13466898 <p>Виконуються пункти 1, 4, 10, 12, 14 ліцензійних умов.</p> П. 1: 4 статті у фахових виданнях України категорії Б: 1. Petrenko S.I., Dehtiarova N.V. Increasing teachers' ICT-competency level in the after-graduate education process. Інноваційна педагогіка. 2020. 21(3), 73-77. 2. Петренко С.І., Петренко Л.В. Модель формування інформатичної компетентності майбутніх учителів інформатики в процесі фахової підготовки. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2020. 2(96), 154-164. 3. Петренко С.І. Аналіз проблеми безпечної роботи учнів початкових класів у мережі Інтернет. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2020. № 1 (19). С. 85-92. 4. Петренко С. І.

Створення інформаційно-освітнього середовища необхідна умова формування ІКТ-компетентності учителів математики / С. І. Петренко, Л. В. Петренко. Актуальні питання природничо-математичної освіти. 2019. 1(13), 131-136. DOI: 10.5281/zenodo.3547748.

2 статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами Scopus/WoS:
1. Bakhov I., Rudenko Yu., Dudnik A., Dehtiarova N., Petrenko S. Problems of Teaching Future Teachers of Humanities the Basics of Fuzzy Logic and Ways to Overcome Them. International Journal of Early Childhood Special Education. 2021. 13(2), 844-854.
2. Rudenko Y., Naboka O., Petrenko S., Ostroha M., Pronikova M., Semenikhina O. Using Web Quests in Professional Training Student-Managers // 45th International Convention on Information, Communication and Electronic Technology, MIPRO-2022 – Proceedings, 2022, 770-775.

П. 4:
1. Дегтярьова Н.В., Петренко С.І., Шамшина Н.В. Спецлабпрактикум з інформатики. Збірник завдань. Суми : ФОП Цьома С.П., 2018. 56 с.
2. Петренко С.І. Комп'ютерні системи навчання (інформатика) Методичні рекомендації. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка. 2016. 84 с.
3. Дегтярьова Н.В., Петренко С.І., Удовиченко О.М., Безуглий Д.С. Фахове вступне випробування з інформатики : методичні рекомендації. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка. Частина І. 2016. 100 с.

П. 10:
1. Міжнародний проект «Школа відповідального

батьківства
«Медіапазли» (2020).
2. Міжнародний
проект
«Всеукраїнський
шкільний турнір із
медіа грамотності
(IREX)» (2022).

П. 12:

1. Дегтярьова Н.
Робота з графічними
віджетами при
вивченні мови
програмування python
в закладах загальної
середньої освіти / Н.
Дегтярьова, С.
Петренко, О.
Удовиченко. Освіта.
Інноватика. Практика.
2023. 11(4), 26-34.
DOI: 10.31110/2616-
650X-vol11i4-004
2. Руденко Ю.
Розвиток
медіаграмотності
молодого покоління:
практичний аспект
проблеми / Ю.
Руденко, Н.
Дегтярьова, С.
Петренко, В.
Горохова. Фізико-
математична освіта.
2022. 5(37), 56–63.
DOI: 10.31110/2413-
1571-2022-037-5-008
3. Момот Р.
Особливості
організації
комп'ютерної
перевірки знань з
інформатики учнів
основної школи / Р.
Момот, С. Петренко.
Освіта. Інноватика.
Практика. 2020. 7(1),
20-29.
4. Юрченко А.Ю.
Навчання
програмувати в
старшій школі крізь
призму чинних
навчальних програм /
А. О. Юрченко, О. В.
Семеніхіна, Ю. В.
Хворостіна, О. М.
Удовиченко, С. І.
Петренко. Фізико-
математична освіта.
2019. 2(20), ч. 2, 48-
55.
5. Юрченко А.
Дослідження рівня
знань майбутніх
учителів фізики при
використанні
цифрових лабораторій
/ А. О. Юрченко, О. М.
Удовиченко, Ю. В.
Хворостіна, С. І.
Петренко. Фізико-
математична освіта.
2019. 4(22), 137-141.
DOI: 10.31110/2413-
1571-2019-022-4-021.

П. 14:

1. Член
організаційного

						<p>комітету II етапу Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Середня освіта (Інформатика)» (2020-2021 н.р.) (Наказ СумДПУ ім. А.С. Макаренка №89 від 18.02.2021 р.)</p> <p>2. Член організаційного комітету II етапу Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Середня освіта (Інформатика)» (2021-2022 н.р.) (Наказ СумДПУ ім. А.С. Макаренка №67 від 04.02.2022 р.)</p> <p>3. Керівництво студентською науковою роботою, яка зайняла I місце на I етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт «ІКТ в освіті» (2022).</p> <p>Підвищення кваліфікації:</p> <p>1. Зарубіжне стажування «Innovations in Education. Innovative Technologies for Teaching Professional disciplines» (10.05-29.09.2021 р., Вища Технологічна школа в Катовіцах, Польща) (6 кредитів ECTS)</p>	
115002	Корнус Олесь Григорівна	Завідувач кафедри доцент, Основне місце роботи	Природничо-географічний факультет	<p>Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, рік закінчення: 2001, спеціальність: 010103 Географія та біологія, Диплом кандидата наук ДК 058695, виданий 10.03.2010, Атестація доцента 12ДЦ 040296, виданий 31.10.2014</p>	12	Туристсько-рекреаційні регіони світу	<p>Спеціальність за дипломом про вищу освіту «Географія та біологія».</p> <p>Кваліфікація за дипломом про вищу освіту «Вчитель географії та біології, організатор краєзнавчо-туристичної роботи».</p> <p>Кандидат географічних наук за спеціальністю 11.00.02 – «Економічна і соціальна географія».</p> <p>Профіль у Google академії https://scholar.google.com/citations?user=kR2sxTEAAAAJ&hl=uk&oi=ao Профіль у Scopus: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57198491514 Профіль у Web of Science: https://www.webofscience.com/wos/author/record/2176280</p>

Виконуються пункти
1, 3, 4, 8, 10, 12, 14, 15,
19 ліцензійних умов.

П. 1:

7 статей у фахових
виданнях України
категорії Б:
1. Kornus O., Siutkin S.,
Kornus A. Industrial
tourism in Sumy
region: resources and
perspectives. Часопис
соціально-
економічної географії.
2019. Вип. 26, 35-44.
2. Корнус А. О.
Кластерний підхід у
системі виробничого
туризму / А. О.
Корнус, О. Г. Корнус,
С. І. Сюткін. Географія
та туризм. 2019. 53,
DOI:
<https://doi.org/10.17721/2308-135X.2019.53.9-15>
3. Korol O., Kornus O.,
Kornus A. Peculiarities
of using geoinformation
systems in training of
future geography
specialists in higher
education institutions.
Часопис соціально-
економічної географії.
2020. 28, 35-42.
4. Скиба О.О., Корнус
О.Г., Тонкопей Ю.Л.,
Корнус А.О. Державна
політика в сфері
громадського здоров'я
в період пандемії
COVID-19 як фактор
сталого соціально-
економічного
розвитку. Україна.
Здоров'я нації. 2022.
1(67), 27-33. DOI:
[10.24144/2077-6594.1.1.2022.254632](https://doi.org/10.24144/2077-6594.1.1.2022.254632)
5. Ячменик М.,
Корнус О.,
Браславська О., Рожі І.
Особливості
формування «soft
skills» у здобувачів
вищої освіти в умовах
педагогічного закладу
вищої освіти. Збірник
наукових праць
Уманського
державного
педагогічного
університету. 2022. 2,
16-25. DOI:
<https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2022.262819>
6. Рейманн М.,
Корнус О., Венгерська
Н., Холодок В., Пацюк
В., Паланг Х. Розвиток
туристичного бізнесу
прифронтових громад
в умовах війни:
зарубіжний та
український досвід.
Регіональна
економіка. 2023. 1,
105-113. DOI:

<https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-1-14>
7. Данильченко О.С., Корнус А.О., Корнус О.Г., Король О.М., Карнаушенко Д.П. Геологічний музей – як осередок збереження унікальних зразків неживої природи. Актуальні питання природничо-математичної освіти. 2023. 1(21), 29-37.
DOI: 10.5281/zenodo.8028441

П. 3:
Корнус О.Г.
Суспільно-географічні аспекти розвитку деяких галузей сфери обслуговування населення Сумської області // Географія Сумської області: особливості природи, соціально-економічного розвитку та раціонального природокористування : колективна монографія / за заг. ред. А.О. Корнуса. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2021. – 212 с. – С. 96-131

П. 4:
1. Екскурсознавство з основами музеєзнавства: методичні вказівки для виконання практичних та самостійних робіт / укладач О. Г. Корнус. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 24 с.
2. Корнус О.Г., Корнус А.О., Шищук В.Д. Медична географія: методичні вказівки для виконання практичних та самостійних робіт. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2022. 32 с.
3. Туристсько-рекреаційні регіони світу: методичні вказівки для виконання практичних та самостійних робіт / укл. О.Г. Корнус, А.О. Корнус. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. 27 с.
4. Курортологія з основами рекреації: методичні вказівки для виконання практичних та самостійних робіт / укл. О.Г. Корнус, А.О.

Корнус. Суми:
СумДПУ імені А. С.
Макаренка, 2023. 36 с.
5. Методичні вказівки
до проведення
виробничої
(педагогічної)
практики у закладах
фахової передвищої та
професійної
(професійно-
технічної) освіти для
здобувачів освіти
другого рівня
(магістерського)
вищої освіти за ОПП
Середня освіта
(Географія. Біологія та
здоров'я людини)
(Редакція друга,
оновлена) / укладачі
О.Г. Корнус, О.М.
Король., А.О. Корнус
та ін. Суми : СумДПУ
імені А. С. Макаренка,
2023. 36 с.
6. Методичні вказівки
до проведення
виробничої
(педагогічної)
практики у закладах
загальної середньої
освіти для здобувачів
освіти другого рівня
(магістерського)
вищої освіти за ОПП
Середня освіта
(Географія. Біологія та
здоров'я людини)
(Редакція друга,
оновлена) / укладачі
О.Г. 7. Корнус, О.М.
Король, А.О. Корнус та
ін. Суми : СумДПУ
імені А. С. Макаренка,
2023. 36 с.
Теоретичні основи
рекреаційної географії
: навчальний посібник
/ С. І. Сюткін, А. О.
Корнус, О. Г. 8.
Корнус, О. С.
Данильченко, О. М.
Король; за заг. ред. С.
І. Сюткіна. Суми: ТОВ
«Видавничо-
поліграфічне
підприємство
«Фабрика друку»,
2022. 72 с.

П. 8:
1. Керівник наукової
теми
«Нозогеографічний
моніторинг стану
здоров'я населення
(№ державної
реєстрації
0121U100538) (2021-
2025 рр.)».
2. Член редакційної
колегії наукового
видання, включеного
до переліку фахових
видань України
категорії Б –
Слобожанський
науковий вісник.
Серія Природничі
науки (e-ISSN: 2786-

8125, p-ISSN: 2786-8117).

П. 10:

1. Дослідницький проект «The development of Ukrainian frontline communities and tourism business under war conditions and strategies for the future» (29.12.2022-28.03.2023 рр., Таллінський університет, Естонія).
2. Erasmus+ KA131 «Staff mobility for teaching» в Інституті географії та наук про довкілля університету Яна Кохановського в Кельце, Польща (23-27 травня 2022 р.).

П. 12

1. Рейманн М. Особливості розвитку туристичної діяльності у Сумській області в умовах війни та перспективи на майбутнє / М. Рейманн, О. Г. Корнус, Х. Паланг, А. О. Корнус. Наукові записки Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. Географічні науки. 2023. 2(4), 45-52. DOI: 10.5281/zenodo.7812068.
2. Корнус А. О. Виробничий туризм у Сумській області: передумови та перспективи розвитку / А. О. Корнус, О. Г. Корнус, С. І. Сюткін // Сучасні процеси трансформації у бізнесі та виробництві: теорія, методологія, практика (фінансовий сектор, аграрна галузь та сфера послуг) : монографія / за ред. Л. М. Савчук, Л. М. Бандоріної. – Дніпро : Журфонд, 2019. – Розділ 1. – С. 401–434.
3. Корнус, А. О. Туристсько-рекреаційний кластер Путивльського району: об'єкти, маршрути, їх використання / А. О. Корнус, О. Г. Корнус, О. В. Фурсеєв // Туристичні регіони: розвиток, інституційне середовище та розумне локальне управління : матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції «Адміністративно-територіальні vs економічно-просторові кордони регіонів» (19–20 березня 2020 р., м. Київ). Київ : КНЕУ, 2020. С. 541-546.

4. Король О.М., Корнус О.Г., Корнус А.О., Данильченко О.С., Сюткін С.І. Використання геопорталів у підготовці майбутніх вчителів географії // VII Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція «Інтеграція фундаментальних та прикладних досліджень в географічній, екологічній та хімічній освіті» (27 листопада, м. Умань, 2021) : збірник матеріалів. Умань: Візаві, 2021. С. 74-78.

5. Рейманн М., Корнус О.Г., Венгерська Н.С., Корнус А.О., Паланг Х. Розвиток туризму у сільській місцевості Сумської області в умовах російсько-української війни та перспективи на майбутнє // Актуальні проблеми дослідження довкілля : Матеріали X Міжнародної наукової конференції (Суми-Тростянець, 25-27 травня 2023 р.) / Ред. кол.: Корнус А. О., Міронець Л. П. та ін. Суми : Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, 2023. С. 160-164.

6. Венгерська Н.С., Корнус О.Г., Корнус А.О. Мережа інформаційно-рекреаційних центрів підтримки природно-заповідних територій «Шлях» як драйвер диверсифікації туризму на північному сході України // Актуальні проблеми дослідження довкілля : Матеріали X Міжнародної наукової конференції (Суми-Тростянець, 25-27 травня 2023 р.) / Ред. кол.: Корнус А. О., Міронець Л. П. та ін. Суми : Сумський державний педагогічний

університет імені А. С. Макаренка, 2023. С. 160-164.
7. Корнус А. О., Буц Ю. В., Корнус О. Г. Природно-заповідні системи і екологічна освіта // Еколого-просвітницька робота у природоохоронній справі. Збірка матеріалів II науково-практичної конференції з обміну досвідом (Сумська область, м. Путивль, 17 лютого 2022 року). Путивль, 2023. С. 3-6.

П. 14

1. Керівництво 2 студентами, які зайняли призові місця на II етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з географії: Перехожук С.В. – Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт зі спеціальності «Географія» (м. Переяслав-Хмельницький, 16-17 квітня 2019 р.) (диплом III ступеня), Ткаченко Я.Г. – Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з галузі знань «Географія» (м. Полтава, 16 квітня 2021 р.) (диплом III ступеня);
2. Керівництво постійно діючою студентською проблемною групою «Регіональні суспільно-географічні дослідження»;
3. Член оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції “Сумські наукові географічні читання” (2019, 2020, 2021, 2022, 2023)
4. Член оргкомітету II Всеукраїнської заочної наукової конференції «Освітні та наукові виміри природничих наук» (2021, 2022).

П. 15

Член журі II-III етапу Всеукраїнського конкурсу-захистів науково-дослідницьких робіт учнів - членів Національного центру “Мала академія наук України” (2019-2023), Член журі конкурсу «Краща розробка уроку з предметів

						<p>загальноосвітньої підготовки серед педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти у 2021/2022 навчальному році» (2022).</p> <p>П. 19 1. Член Українського географічного товариства 2. Член Асоціації географів-суспільників України</p> <p>Підвищення кваліфікації: 1. Стажування «Економічна і соціальна географія України: актуальні дослідження, сучасні проблеми та особливості викладання у закладах вищої освіти» (2022 р., Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) (6 кредитів ECTS). 2. Стажування «Культура наукової української мови» (16.10.-28.12.2020 р., Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка) (6 кредитів ECTS). 3. Стажування «Освітня програма підготовки експертів з проведення інституційного аудиту в закладах загальної середньої освіти в Сумській області» (19.04.-10.06.2022 р., Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка спільно з управлінням Державної служби якості освіти у Сумській області) (1,3 кредити ECTS). 4. Закордонне стажування «Ефективні методики викладання у галузі біології, екології, географії, геології, хімії та фізики» за фахом «Природничі науки» (16.11.2020-28.12.2020 р., університет природничих наук у м. Люблін, Польща) (6 кредитів ECTS).</p>	
367163	Король Олена Миколаївна	Старший викладач, Основне	Природничо-географічний факультет	Диплом спеціаліста, Сумський	9	Сучасні технології навчання	Спеціальність за дипломом про вищу освіту «Географія».

		місце роботи	<p>державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, рік закінчення: 2000, спеціальність: 0101 Фізика і математика, Диплом магістра, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, рік закінчення: 2021, спеціальність: 106 Географія, Диплом кандидата наук ДК 056536, виданий 26.02.2020</p>	географії	<p>Кваліфікація за дипломом про вищу освіту “Магістр географії. Географ”. Кандидат педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.</p> <p>Профіль у Google Академії: https://scholar.google.co.uk/citations?hl=en&user=iUieHDoA AAAJ Профіль у Scopus: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57218827420</p> <p>Профіль у Web of Science: https://www.webofscience.com/wos/author/reCORD/GQP-2959-2022</p> <p>Виконуються пункти 1, 3-5, 8, 12, 14, 19 ліцензійних умов</p> <p>П. 1: 8 статей у фахових виданнях України категорії Б 1. Король О.М., Корнус О.Г., Корнус А.О., Данильченко О.С. Особливості підготовки майбутніх бакалаврів географії засобами геоінформаційних технологій. Актуальні питання природничо-математичної освіти. 2020. 2(16), 138-146. DOI: 10.5281/zenodo.4890971 2. Король О.М., Корнус О.Г., Корнус А.О., Данильченко О.С. Використання інформаційно-комунікативних технологій на уроках географії в умовах дистанційного навчання. Актуальні питання природничо-математичної освіти. 2021. 1(17), 177-188. DOI: 10.5281/zenodo.5295761 3. Король О.М., Корнус О.Г., Корнус А.О., Данильченко О.С. Специфіка застосування міжпредметних зв'язків і професійно-спрямованих завдань в освітньому процесі геоінформатичної підготовки бакалаврів географічних спеціальностей. Актуальні питання</p>
--	--	--------------	---	-----------	---

природничо-математичної освіти. 2021. 1(18), 21-30. DOI: 10.5281/zenodo.5770052

4. Спасьонова С. О., Король О. М., Корнус О. Г. Методи та прийоми розвитку мотиваційної сфери учнів на уроках географії. Наукові записки малої академії наук України. 2022. 3(25), 117-125. DOI: <http://doi.org/10.51707/2618-0529-2022-25-13>

5. Kornus O. Modern state of preschool education in different parts of Ukraine / O. Kornus, A. Kornus, M. Konovalov, O/ Korol, O. Skyba. Часопис соціально-економічної географії. 2022. 32, 61-68. DOI: <https://doi.org/10.26565/2076-1333-2022-32-07>

6. Данильченко О. Геологічний музей – як осередок збереження унікальних зразків неживої природи / О. Данильченко, А. Корнус, О. Корнус, О. Карнаушенко. Актуальні питання природничо-математичної освіти. 2023. 1(21), 29–37. DOI: 10.5281/zenodo.8028441

7. Korol O., Kornus O., Kornus A. Peculiarities of using geoinformation systems in training of future geography specialists in higher education institutions. Часопис соціально-економічної географії. 2020. (28), 35-42.

8. Король О.М. Робота з елементарною ГІС в процесі інформатичної підготовки майбутніх бакалаврів географії. Фізико-математична освіта. 2020. 3(25) Ч. 2, С. 81-87.
1 стаття у виданні, що індексуються наукометричними базами Scopus/WoS:

1. Косенко Ю. М., Супрун М.О., Боряк О. В., Король О. М. Цифрові технології як інструмент формування абстрактних понять в учнів з порушеннями інтелектуального

розвитку.
Інформаційні
технології і засоби
навчання. 2021. 85(5),
76-89. DOI:
<https://doi.org/10.33407/itlt.v85i5>

П. 3:

1. Король О. М. Впровадження ІТ та ГІС технологій у процес підготовки студентів географічних спеціальностей (на засадах диференційованого підходу) : монографія / О. М. Король. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 160 с.
2. Korol. O. Educational possibilities of using geo -Information Resources in the process of training students of geographic specialties / Scientific and educational dimensions of natural sciences : Scientific monograph. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2023. С. 613-637.

П. 4:

1. Сюткін С.І. Теоретичні основи рекреаційної географії : навчальний посібник / С. І. Сюткін, А. О. Корнус, О. Г. Корнус, О. С. Данильченко, О. М. Король; за заг. ред. С. І. Сюткіна. Суми: ТОВ «Видавничо-поліграфічне підприємство «Фабрика друку», 2022. 72 с.
2. Корнус А. О., Корнус О. Г., Король О. М., Нешатаєв Б. М. Основи наукових досліджень: методичні вказівки для виконання практичних та самостійних робіт. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 40 с.
3. Методичні вказівки до написання кваліфікаційних робіт для спеціальностей 106 Географія та 014 Середня освіта (Географія) / укладачі О. Г. Корнус, А. О. Корнус, С. І. Сюткін, О. С. Данильченко, Б. М. Нешатаєв, О. М. Король. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 36 с.
4. Методичні вказівки

до проведення виробничої практики на підприємстві (установі) для спеціальності 106 Географія / укладачі О. Г. Корнус, А. О. Корнус, О. С. Данильченко, С. І. Сюткін, Б. М. Нешатаєв, О. М. Король. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 28 с.

5. Методичні вказівки до написання курсових робіт студентами спеціальностей 106 Географія та 014 Середня освіта (Географія) / укладачі О.Г. Корнус, А.О. Корнус, О.М. Король, С.І. Сюткін, О.С. Данильченко. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. 20 с.

6. Методичні вказівки до написання кваліфікаційних робіт за спеціальностями 106 Географія та 014 Середня освіта (Географія) (Редакція друга, оновлена і доповнена) / укладачі О.Г. Корнус, А.О. Корнус, О.С. Данильченко, О.М. Король, С.І. Сюткін. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2022. 43 с.

7. Методичні вказівки до проведення виробничої (педагогічної) практики у закладах загальної середньої освіти для здобувачів освіти другого рівня (магістерського) вищої освіти за ОПП Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини) / укладачі О.Г. Корнус, Л.П. Міронець, О.М. Король. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. 36 с.

8. Методичні вказівки до проведення виробничої (педагогічної) практики у закладах фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти для здобувачів освіти другого рівня (магістерського) вищої освіти за ОПП Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини) / укладачі О.Г. Корнус, Л.П. Міронець, О.М. Король. Суми :

СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. 36 с.
9. Король О.М., Корнус А.О. Дистанційний моніторинг навколишнього середовища засобами геоінформаційних Web-сервісів: Методичні вказівки для здобувачів освіти спеціальностей 014 Середня освіта (Географія) і 106 (Географія). Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2022. 44 с.
10. Методичні вказівки до проведення виробничої (педагогічної) практики у закладах фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти для здобувачів освіти другого рівня (магістерського) вищої освіти за ОПП Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини) (Редакція друга, оновлена) / укладачі О.Г. Корнус, О.М. Король, А.О. Корнус, О.С. Данильченко, О.М. Мащенко. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 36 с.
11. Методичні вказівки до проведення виробничої (педагогічної) практики у закладах загальної середньої освіти для здобувачів освіти другого рівня (магістерського) вищої освіти за ОПП Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини) (Редакція друга, оновлена) / укладачі О.Г. Корнус, О.М. Король, А.О. Корнус, О.С. Данильченко, О.М. Мащенко. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 36 с.

П. 5:
Захист дисертації на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук (2019).

П. 8:
Керівник наукової теми «Використання географічних інформаційних систем (ГІС) в освітньому процесі підготовки студентів географічних

спеціальностей» (№ державної реєстрації 0120U104914)

П. 12:

1. Король О. Щодо методологічних аспектів різнорівневого і різнозначущого формування інформатичної компетентності майбутніх бакалаврів освіти на засадах диференційованого підходу : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Математика та інформатика у вищій школі: виклики сучасності», (Вінниця, 15-16 травня 2019 р.) [Електронне наукове видання]: збірник матеріалів. Вінниця, 2019. – 269 с. С. 118-122.
2. Король О. М. Щодо питань формування інформатичної компетентності майбутніх бакалаврів освіти. Інформаційні технології – 2019: зб. тез VI Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців (16 травня 2019 р., м. Київ). К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. С. 57-59.
3. Король О.М., Корнус О.Г., Корнус А.О. ГІС-технології у підготовці майбутніх учителів географії // Monografia rokonferencyjna 30 Konferencji Miedzynarodowej Naukowo-Praktycznej "Science, Research, Development" (Czestochowa, 29.06.2020-30.06.2020). Warszawa, Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour». v.06. 2020. С. 10-12.
4. Король О.М. Особливості застосування Map Viewer програми ArcGis у підготовці майбутніх географів // П'яті Сумські наукові географічні читання: збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції (Суми, 9-11 жовтня 2020 р.). Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, Сумський відділ Українського

географічного товариства, 2020. С. 151-153.

5. Туркіна Ю. В., Король О. М. Використання геоінформаційних систем при вивченні охорони українського лісостепу // Актуальні проблеми дослідження довкілля. Збірник наукових праць (за матеріалами ІХ Міжнародної наукової конференції, 25-27 травня 2021 р., м. Суми) / Ред. кол.: 6. Міронець Л. П., Литвиненко Ю. І. та ін.; Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. С. 263-265.

7. Король О. М. Використання геоінформаційних технологій під час підготовки майбутніх географів – міждисциплінарний аспект / О. М. Король, О. Г. Корнус // Шості Сумські наукові географічні читання : збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції, (Суми, 15–17 жовтня 2021 р.). Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, Сумський відділ Українського географічного товариства, 2021. С. 181-183.

8. Король О.М., Корнус О.Г., Корнус А.О., Данильченко О.С., Сюткін С.І. Використання геопорталів у підготовці майбутніх вчителів географії // Інтеграція фундаментальних та прикладних досліджень в географічній, екологічній та хімічній освіті : зб. матеріалів VII Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конф., (26 листоп. 2021 р., Умань). Умань: УДПУ імені Павла Тичини. С. 74-78.

9. Федосенко І.Ю., Король О.М. Щодо питання визначення ролі геоінформаційних систем і технологій на сучасному етапі розвитку географії // Освітні та наукові

виміри природничих наук : збірник матеріалів III Всеукраїнської заочної наукової конференції, м. Суми, 9 листопада 2022 р. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. С. 120-123.

10. Федосенко І.Ю. Король О.М. Використання ГІС-технологій на уроках географії в старших класах. Актуальні проблеми дослідження довкілля. Збірник наукових праць (за матеріалами X Міжнародної наукової конференції, 25-27 травня 2023 р., м. Суми). Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2023. С. 324-326.

11. Яременко В., Король О.М. Роль кейс-технології у формуванні ситуацій успіху на уроках географії // Актуальні проблеми дослідження довкілля. Збірник наукових праць (за матеріалами X Міжнародної наукової конференції, 25-27 травня 2023 р., м. Суми). Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2023. С. 341-345.

12. Яременко В., Король О. Щодо питань проблемного навчання у застосуванні кейс-технологій на уроках географії. Проблеми та перспективи розвитку природничої освітньої галузі: збірник наукових праць / наук. ред. Ю. П. Шапран, укл. – Л. І. Довгопола. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2023. С. 472-478.

П. 14:
Керівництво студенткою, яка перемогла в I турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузі знань «Методика навчання природничо-математичних дисциплін» (м. Умань, 2022 р.); керівництво двома постійно діючими студентськими проблемними групами: «Використання ГІС-

						<p>технологій в географічних дослідженнях» і «Сучасні методичні аспекти навчання географії».</p> <p>П. 19: Член Українського географічного товариства</p> <p>Підвищення кваліфікації: 1. Стажування «Методика використання сучасних технологій навчання географії в контексті вимог Нової української школи» (08.05.-16.06.2023 р., Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Умань) (6 кредитів ECTS). 2. Стажування в рамках міжнародної мобільності «Географічна програма використання геоінформаційних систем» (30.05-14.07.2023 р., Varony College Велика Британія) (12 кредитів ECTS).</p>	
135922	Корнус Анатолій Олександрович	Доцент, Основне місце роботи	Природничо-географічний факультет	<p>Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний інститут ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 1993, спеціальність: Географія та біологія, Диплом кандидата наук ДК 001163, виданий 25.06.1998, Аттестат доцента ДЦ 004098, виданий 26.02.2002</p>	25	Теорія фізичної географії і раціональне природокористування	<p>Спеціальність за дипломом про вищу освіту «Географія та біологія». Кандидат географічних наук за спеціальністю 11.00.11 – конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів.</p> <p>Профіль в Google Академії: https://scholar.google.com/citations?user=K11CfpYAAAAJ&hl=uk Профіль у Scopus: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57198508125 Профіль у Web of Science: https://www.webofscience.com/wos/author/record/O-6053-2015</p> <p>Виконуються пункти 1, 3-5, 8-10, 12, 14, 19 ліцензійних умов</p> <p>П. 1: 5 статей у фахових виданнях України категорії Б: 1. Корнус А. Географія вирощування</p>

зернових та зернобобових культур у Сумській області / А. Корнус, О. Корнус, С. Сюткін, О. Данильченко. Часопис соціально-економічної географії. 2019. 27, 60-69. DOI: <https://doi.org/10.26565/2076-1333-2019-27-07>

2. Данильченко О. С. Водоохоронне ареалування території Сумської області / О. С. Данильченко, А.О. Корнус, О. Г. Корнус, С. І. Сюткін. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Географічні науки. 2019. 11, 106-113. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2019-11-14>

3. Korol O., Kornus O., Kornus A. Peculiarities of using geoinformation systems in training of future geography specialists in higher education institutions. Часопис соціально-економічної географії. 2020. 28, 35-42. DOI: [10.26565/2076-1333-2020-28-04](https://doi.org/10.26565/2076-1333-2020-28-04)

4. Данильченко О.С., Корнус А.О., Корнус О.Г., Харченко Ю.В. Динаміка мутності річкової води лівобережних приток Дніпра (на прикладі Сумської області). Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. 2021. 2(60), С. 23-33. DOI: <https://doi.org/10.17721/2306-5680.2021.2.3>

5. Данильченко О.С., Корнус А.О., Корнус О.Г., Сюткін С.І. Алгоритм дослідження річкових басейнів та розробки водоохоронних заходів (на прикладі річки Сумки). Актуальні питання природничо-математичної освіти. 2020. 2(16). С. 35-42, DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.4890897>

5 статей у виданнях, що індексуються наукометричними базами Scopus/WoS:

1. Kornus A. O., Kornus O. H., Shyshchuk V. D., Potseluev V. I. The regional nosogeographical analysis and factors affecting population respiratory morbidity (on example of the

Sumy region, Ukraine).
Journal of Geology,
Geography and
Geoecology. 2020.
29(3), 82-93. DOI:
10.15421/112008
2. Danylchenko O.S.,
Kornus A.O., Kornus
O.H., Vynarchuk O.O.
Assessment of the geo-
ecological potential of
the landscape districts
(on the example of
Sumy region, Ukraine).
Journal of Geology,
Geography and
Geoecology. 2021.
30(1), 13-24. DOI:
<https://doi.org/10.15421/112102>
3. Klok S., Kornus A.,
Kornus O.,
Danylchenko O., Skyba
O. Tropical nights
(1976–2019) as an
indicator of climate
change in Ukraine. IOP
Conference Series:
Earth and
Environmental Science.
2023. 1126, 012023.
DOI: 10.1088/1755-
1315/1126/1/012023
4. Kornus, A., Kornus,
O., Klok, S.,
Danylchenko, O.,
Babenko, O. Heatwaves'
characteristics detected
by heat and cold wave
index in Ukraine over
the last four decades.
Polish Journal of
Environmental Studies.
2023. 32(4), 3175-3183.
DOI:
10.15244/pjoes/161665
5. Vynarchuk O.O.
Assessment of the
geoecological potential
of the landscape
districts (on the
example of Sumy
region, Ukraine).
Journal of Geology,
Geography and
Geoecology. 2021.
30(1), 13-24. DOI:
<https://doi.org/10.15421/112102>

П. 3:
1. Корнус А. О.
Сільське господарство
Сумської області
(економіко-
географічне
дослідження) :
монографія. Сумський
державний
педагогічний
університет імені А. С.
Макаренка. Суми :
СумДПУ імені А. С.
Макаренка, 2019. 100
с.
2. Корнус А.О. Атлас
сільського
господарства Сумської
області. Суми : Вид-во
СумДПУ імені А.С.
Макаренка, 2019. 30 с.

3. Географія Сумської області: особливості природи, соціально-економічного розвитку та раціонального природокористування : колективна монографія / за заг. ред. А. О. Корнуса. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2021. 212 с.

4. Корнус А.О. Еколого-геоморфологічний аналіз ландшафтно-басейнових і адміністративно-територіальних систем Сумської області // Географія Сумської області: особливості природи, соціально-економічного розвитку та раціонального природокористування : колективна монографія / за заг. ред. А. О. Корнуса. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2021. С. 3-34.

5. Корнус А. О. Теорія фізичної географії і раціональне природокористування : Навчальний посібник / Укладач А. О. Корнус. Суми : Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань, 2023. 176 с.

П. 4:

1. Основи наукових досліджень : методичні вказівки для виконання практичних та самостійних робіт / А. О. Корнус, О. Г. Корнус, О. М. Король, Б. М. Нешатаєв. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 40 с.

2. Методичні вказівки до написання кваліфікаційних робіт за спеціальностями 106 Географія та 014 Середня освіта (Географія) (Редакція друга, оновлена і доповнена) / укладачі О.Г. Корнус, А.О. Корнус, О.С. Данильченко, О.М. Король, С.І. Сюткін. Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2022. 43 с.

3. Король О.М., Корнус А.О. Дистанційний моніторинг навколишнього середовища засобами

геоінформаційних Web-сервісів:
Методичні вказівки для здобувачів освіти спеціальностей 014 Середня освіта (Географія) і 106 (Географія). Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2022. 44 с.

П. 8:

1. Головний редактор видання, включеного до переліку фахових видань України категорії Б – Слобожанський науковий вісник. Серія Природничі науки (e-ISSN: 2786-8125, p-ISSN: 2786-8117).
2. Рецензент видання, включеного до переліку фахових видань України – «Journal of Geology, Geography and Geocology» (e-ISSN: 2617-2119, p-ISSN 2617-2909).

П. 9:

1. Член підкомісії зі спеціальності 106 Географія НМК сектору вищої освіти МОН (2017-2019). Наказ МОН №1041 від 14.07.17 р.
2. Експерт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти у складі трьох експертних груп з експертизи ОПП (ID програм у ЄДЕБО): 17372, 33506, 22527, 32555. (Накази НАЗЯВО №184-Е від 3.02.2021 р., №656-Е від 24.03.2021 р., №1780-Е від 5.10.2021 р., №2274-Е від 23.12.2021 р.).

П. 10:

1. Учасник міжнародного освітнього проекту «Зимова академія «Екологічна безпека ЄС та України в контексті глобальних кліматичних змін»» в рамках реалізації проекту ЄС Erasmus+ Jean Monnet Chair «EU Climate Leadership» 620031-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-CHAIR) (14-18.12.2020 р.).
2. Учасник міжнародного дослідницького проекту в рамках реалізації проекту ЄС Erasmus+ Jean Monnet Module «The Best

European Practices for the «Water Security» Platform to Achieve the Goals of Sustainable Development» 597938-EPP-1-2018-1-UA-EPPJMO-MODULE (2021 p.).

3. Учасник міжнародного освітнього проєкту «Outstanding personalities: studying experience and professional achievements for forming a successful personality and transforming of the world» в рамках Міжнародного освітнього гранту №IEG/U/2021/04/12 від The International Historical Biographical Institute (25 червня – 16 серпня 2021 р.).

П. 12:

1. Мироненко А. О. До питання гідрогеологічних умов формування стоку у басейні річки Сироватка / А. О. Мироненко, А. О. Корнус // Четверті Сумські наукові географічні читання: збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції (Суми, 11-13 жовтня 2019 р.) [упорядник Корнус А. О.] / СумДПУ імені А. С. Макаренка, Сумський відділ Українського географічного товариства. 2019. С. 51-55.

2. Корнус А. О. Особливості територіальної організації зернового господарства Сумської області / А. О. Корнус, О. Г. Корнус // Регіон – 2019: стратегія оптимального розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (м. Харків, 16–17 жовтня 2019 р.). Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. С. 99–102.

3. Данильченко О. С., Корнус А. О., Корнус О. Г., Сюткін С. І. Оцінка екологічного стану малої річки Пожня за візуальною тест-методикою / О. С. Данильченко, А. О. Корнус, О. Г. Корнус, С. І. Сюткін // Географические аспекты устойчивого развития регионов :

Сб. матеріалів ІІІ міжнарод. науч.-практ. конф., г. Гомель, 23–25 мая 2019 г. Гомель, 2019. С. 282-287.

4. Данильченко О.С., Корнус А.О., Корнус О.Г., Сюткін С.І., Нешатаєв Б.М. Алгоритм раціонального використання річок та їх басейнів // Monografia rokonferencyjna 25 Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej "Science, Research, Development" (Berlin, 30-31.01.2020). Warszawa, Wydawca "Diamond trading tour". – 2020. – С. 10-14.

5. Кругліченко М. М., Корнус А. О. Забруднення ґрунтового покриву нафтою та нафтопродуктами на території Сумської області // П'яті Сумські наукові географічні читання: збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції (Суми, 9-11 жовтня 2020 р.) [Електронний ресурс] / СумДПУ імені А. С. Макаренка, Сумський відділ Українського географічного товариства; [упорядник Корнус А. О.]. Елект. текст. дані. Суми. 2020. С. 180-184.

6. Корнус А.О., Василенко О.М. До питання дегуміфікації ґрунтів Сумської області // Сучасні технології у промисловому виробництві : матеріали та програма VIII Всеукраїнської науково-технічної конференції (м. Суми, 20–23 квітня 2021 р.) / редкол.: О. Г. Гусак, І. В. Павленко. Суми : Сумський державний університет, 2021. С. 131-132.

7. Клок С.В., Корнус А.О. Характеристика та сучасні тенденції розподілу атмосферних опадів по метеостанції Херсон // IV Міжнародна науково-практична конференція «Вплив

кліматичних змін на просторовий розвиток територій Землі: наслідки та шляхи вирішення» (10-11 червня 2021 року). Херсон, 2021. С. 183-187.

8. Klok S. Monitoring of Snow Cover at the Territory of Academic Vernadsky Polar Research Base / S. Klok, A. Kornus // Proceedings of the International Forum on Climate Change and Sustainable Development: New Challenges of the Century, (September, 9–11). Mykolaiv : PMBSNU, 2021. P. 39.

9. Klok S.V., Kornus A.O., Kornus O.H. Analysis of Precipitation and Their Extremeness according to Observation Data at Odessa Meteorological Station for the Period 1976-2019 // International Research-to-Practice Conference on «Climate Services : Science and Education»: Conference Proceedings. Odesa : Odessa State Environmental University, 22-24 вересня 2021, pp. 107-108.

10. Клок С.В., Корнус А.О. Окремі кліматичні характеристики території Шацьких озер: сьогодення, тренди та перспективи // Шацьке поозер'я в контексті змін клімату: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 70-річчю від дня народження професора Петліна В. М. (1–3 жовтня 2021 р.) / за заг. ред. В. О. Фесюка. Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2021. С. 22-31.

11. Вертель В. В. Про природоохоронну цінність та необхідність розширення ландшафтного заказника місцевого значення «Урочище Довжик / В. В. Вертель, А. О. Корнус, Г. І. Вертель // Шості Сумські наукові географічні читання : збірник матеріалів Всеукраїнської

наукової конференції,
(м. Суми, 15–17
жовтня 2021 р.) /
СумДПУ імені А. С.
Макаренка, Сумський
відділ Українського
географічного
товариства ;
[упорядник А. О.
Корнус]. Суми :
СумДПУ імені А. С.
Макаренка, 2021. С.
163–167.

12. Корнус А. О.,
Корнус О. Г., Король
О. М., Сюткін С. І.,
Данильченко О. С.
Розвиток
промисловості в
Сумській області у
роки післявоєнної
радянської
індустріалізації //
Історико-краєзнавчі
дослідження: традиції
та інновації:
матеріали V
Міжнародної наукової
конференції (Суми,
11–12 листопада 2021
р.). У 2 ч. Ч. 1. Суми:
ФОП Цьома С.П.,
2021. С. 76-78.

13. Корнус А. О.
Частота та
інтенсивність
тропічних ночей в
Україні [Електронний
ресурс] / А. О. Корнус,
С. В. Клок, О. М.
Пономарьов // Сьомі
Сумські наукові
географічні читання :
збірник матеріалів
Всеукраїнської
наукової конференції,
(м. Суми, 14–16
жовтня 2022 р.) /
СумДПУ імені А. С.
Макаренка, Сумський
відділ Українського
географічного
товариства ;
[упорядник А. О.
Корнус]. Суми :
СумДПУ імені А. С.
Макаренка, 2022. С.
70–74.

14. Корнус А. О.
Укладання карт
динаміки та
анімаційних карт з
використанням
можливостей онлайн
платформи European
Drought Observatory
[Електронний ресурс]
// Сьомі Сумські
наукові географічні
читання : збірник
матеріалів
Всеукраїнської
наукової конференції,
(м. Суми, 14–16
жовтня 2022 р.) /
СумДПУ імені А. С.
Макаренка, Сумський
відділ Українського
географічного
товариства ;
[упорядник А. О.

Корнус]. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. С. 164–169.

15. Тимофеев В. Є., Клок С. В., Корнус А. О., Корнус О. Г., Данильченко О.С. Українське Полісся як індикатор сучасних кліматичних змін. Українське Полісся: проблеми та тренди сучасного розвитку : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 10-11 лютого 2022 р. Ніжин: НДУ ім. Гоголя. С. 102-106.

16. Король О.М., Корнус О.Г., Корнус А.О., Данильченко О.С., Коваль Ю.А. Щодо питань фіксації наслідків військової агресії у Сумській області. Регіон – 2022: стратегія оптимального розвитку : матеріали міжнародної науково-практичної конференції 24 листопада 2022 р. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. С. 156-158.

17. Борисенко О. В., Авраменко В. В., Корнус А. О., Корнус О. Г. Web-картографування просторової структури та динаміки забудови міста Суми. Регіон – 2022: стратегія оптимального розвитку : матеріали міжнародної науково-практичної конференції 24 листопада 2022 р. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. С. 128-131.

18. Корнус А. О., Буц Ю. В., Корнус О. Г. Природно-заповідні системи і екологічна освіта // Еколого-просвітницька робота у природоохоронній справі. Збірка матеріалів II науково-практичної конференції з обміну досвідом (Сумська область, м. Путивль, 17 лютого 2022 року). Путивль, 2023. С. 3-6.

19. Корнус А. О., Максименко Т. І. Проблеми сільськогосподарського природокористування у Лебединському районі // Матеріали наукової конференції

за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка у 2019 р. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. С. 25.

20. Корнус А. О., Крикун А. С., Корнус О. Г., Кругліченко М. М. Медико-екологічна оцінка захворюваності населення Сумської області на хвороби системи кровообігу у районах видобутку нафти і газу // Сучасні технології у промисловому виробництві : матеріали та програма VII Всеукраїнської науково-технічної конференції (м. Суми, 21–24 квітня 2020 р.) / редкол.: О. Г. Гусак, І. В. Павленко. Суми : Сумський державний університет, 2020. С. 177-178.

21. Корнус А.О., Корнус О.О., Крикун А.С. До питання оцінки стану здоров'я населення нафтовидобувних районів Сумської області // Регіон – 2020: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 8 – 9 жовтня 2020 р.) / Гол. ред. колегі Л.М. Немець. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2020. С. 164-167.

22. Корнус А.О., Балдас Ю.О. Водні ресурси штучних водойм Чернігівської області // Матеріали наукової конференції за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка у 2020 р. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. С. 25-26.

23. Корнус А. О., Кругліченко М. М., Корнус О. Г. Географічні аспекти розміщення родовищ рідких паливних корисних копалин у Сумській області. Наукові записки

СумДПУ імені А.С. Макаренка.
Географічні науки.
2019. Вип. 10. С. 79-84.
24. Кисельов Ю. О.
Значення екотонів у
ландшафтній
структурі поверхні
суходолу / Ю. О.
Кисельов, С. П.
Сонько, В. П. Шлапак,
О. О. Кисельова, А. О.
Корнус.
Слобожанський
науковий вісник.
Серія Природничі
науки. 2023. Вип. 2. С.
12–20.

П. 14:

1. Керівник студентської наукової проблемної групи з фізичної географії, картографії та туризму (2019-2023 рр.)
2. Член оргкомітету міжнародної наукової конференції «Актуальні проблеми дослідження довкілля» (2017, 2019, 2021, 2023 рр.).
3. Член оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції «Сумські наукові географічні читання» (2017-2022 рр.).
4. Науковий керівник студента, який зайняв призове місце на I або II етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт.

П. 15

1. Член журі III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії (2019-2023 рр.).
2. Член журі II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Національного центру “Мала академія наук України” (2019-2023 рр.)

П. 19:

1. Член Українського географічного товариства
2. Член Українського метеорологічного та гідрологічного товариства
3. Член International Society for Development and Sustainability)
4. Член Асоціації географів-суспільників України

						<p>Підвищення кваліфікації:</p> <p>1. Стажування «Загальне землезнавство та регіональна фізична географія: актуальні дослідження, сучасні проблеми та особливості викладання у закладах вищої освіти» (13.12.2021-28.01.2022 р., Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) (6 кредитів ECTS).</p> <p>2. Курси підвищення кваліфікації «Культура наукової української мови» (10.01.-18.02.2021 р., СумДПУ імені А.С.Макаренка) (6 кредитів ECTS).</p> <p>3. Професійна програма стажування шляхом участі у Міжнародній науково-практичній конференції «Географічна наука і освіта: виклики і поступ» (18-20 травня 2023 року, Львівський національний університет імені Івана Франка) (2 кредити ECTS).</p>	
151302	Генкал Світлана Едуардівна	Доцент, Основне місце роботи	Природничо-географічний факультет	<p>Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний інститут ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 1993, спеціальність: Біологія та хамія, Диплом кандидата наук ДК 047240, виданий 02.07.2008, Атестат доцента 12ДЦ 026347, виданий 20.01.2011</p>	16	<p>Інноваційні технології навчання біології та основ здоров'я</p>	<p>Спеціальність за дипломом про вищу освіту «Біологія та хімія».</p> <p>Кандидат педагогічних наук за спеціальністю 13.00.09 – теорія навчання</p> <p>Профіль в Google Академії: https://scholar.google.com/citations?hl=ru&user=S7GtE7MAAAAJ Профіль у Web of Science: https://www.webofscience.com/wos/author/record/ACA-4614-2022</p> <p>Виконуються пункти 1, 4, 8, 12, 14, 19 ліцензійних умов</p> <p>П. 1: 5 статей у фахових виданнях України категорії Б. 1. Генкал С.Е. Формування критичного мислення учнів засобами проблемного навчання на уроках біології. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні</p>

технології. 2019. 4(88), 256-267. DOI: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2019.04/256-267>

2. Генкал С.Е. Організація продуктивного навчання як засобу формування біологічної компетентності учнів профільних класів. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2021. 2(106), 67-78. DOI: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2021.02/067-078>

3. Генкал С.Е. Акмеологічний підхід до формування професійної компетентності майбутніх вчителів біології. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, Кропивницький. 2021. 201, 73-77. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-201-73-77>

4. Генкал С.Е. Професійна готовність майбутніх учителів біології до організації проєктної діяльності учнів. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2021. 8(112), 114-126. DOI: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2021.08/114-126>

5. Генкал С.Е. Самореалізація учнів під час проєктної діяльності на уроках біології. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2022. 1(115), 199-210. DOI: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2022.01/199-210>

7 статей у виданнях, що індексуються наукометричними базами Scopus/WoS:

1. Pustovalov S., Kliuchko Y., Chukhrai L., Behal T., Cherniakova Z., Genkal S. Modern Pedagogical Technologies: Optimization and Provision of Educational Activities. International Journal of Computer Science and Network Security. 2021. 21(12), 81-84. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2021.21.12.12>

2. Denha N., Genkal S., Shandra N., Lystopad O., Mardarova I.,

Maksymenko A.
Structural and
Functional Model of
Professional Reflection
Development in
Teachers in the System
of Methodical Work.
Revista Românească
pentru Educație
Multidimensională.
2022. 14(1), 504-520.
DOI:
<https://doi.org/10.18662/rrem/14.1/532>

3. Gurevych, R., Koval, M., Gordiichuk, G., Shakhina, I., Genkal, S., Romanenko, V.
Improving the Training of Skilled Workers for Professional Activities in Educational Institutions of Ukraine.
Revista Românească pentru Educație Multidimensională, 2022. 14(1), 440-464.
DOI:
<https://doi.org/10.18662/rrem/14.1/528>

4. Prysiazhniuk L., Genkal S., Nadon V., Tomchenko M., Fomina I., Lytvyn A.
Psychological and Pedagogical Features of the Organization of Collective Forms of Work in Different Age-Related Groups. Revista Românească pentru Educație Multidimensională. 2022. 14(1Sup1), 172-190. DOI:
<https://doi.org/10.18662/rrem/14.1Sup1/544>

5. Chepurna L., Frolov D., Stepanchenko N., Zaplatynska A., Genkal S., Tovstohan V.
Forming of School Manual as a Scientific Problem in General and Special Psychopedagogy.
Revista Românească pentru Educație Multidimensională, 2022. 14(2), 513-538.
DOI:
<https://doi.org/10.18662/rrem/14.2/593>

6. Gvozdi S., Romaniuk R., Genkal S., Shorobura I., Stakhiv V., Pienov V. Features of Training Future Teachers of Natural Sciences in Modern Higher Education in the Context of Modern Neurosciences. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 2022. 13(2), 245-258.
DOI:
<https://doi.org/10.18662/brain/13.2/341>

7. Prykhodkina, N.,

Tymoshko, H., Sholokh, O., Makhynia, T., Koroliuk, S., Genkal, S. Peculiarities of Professional Training of Educational Managers in Conditions of Transformation Processes. Postmodern Openings, 2022. 13(2), 254-272. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/13.2/452>

П. 4:

1. Генкал С.Е. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Педагогічні технології в біологічній освіті» / [уклад. С.Е. Генкал]. Суми : ФОП Цьома С.П., 2018. 48 с.
2. Методичні рекомендації до лабораторних занять з дисципліни «Методика навчання біології в профільних класах» / [уклад. С.Е. Генкал]. – Суми : ФОП Цьома С.П., 2021. – 57 с.
3. Методичні рекомендації до написання та захисту кваліфікаційних робіт за спеціальністю 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) / [укладачі: С.Е. Генкал, В.М. Торяник, Ю.І. Литвиненко, А.П. Вакал, М.П. Москаленко]. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2023. 41 с.

П. 8:

Керівник колективної науково-дослідної роботи
«Методологічні засади формування професійних компетентностей майбутніх вчителів біології, географії та хімії» (Державний реєстраційний номер 0121U109984)

П. 12:

1. Генкал С.Е., Бугрим А.О. Впровадження технології «Ситуація успіху» на уроках біології // Теоретичні та прикладні аспекти досліджень з біології, географії та хімії: матеріали ІІІ Всеукраїнської наукової конференції студентів та молодих учених, м. Суми, 30 квітня 2020 р. Суми:

ФОП Цьома С. П.,
2020. С. 161-166.
2. Генкал С.Е., Цьома
Д.В. Розвиток
критичного мислення
учнів на уроках
біології шляхом
використання
методичного прийому
«Фішбоун».
Природничі науки.
2021. 18, 120–125. DOI:
10.5281/zenodo.573584
8
3. Генкал С.Е.,
Кущенко В.О.
Пізнавальний інтерес
як засіб формування
предметної
компетентності учнів
на уроках біології.
Природничі науки.
2021. 18, 115-119. DOI:
10.5281/zenodo.573560
9.
4. Дорошенко А. Ю.,
Генкал С. Е.
Використання кейс-
технології на уроках
біології // Збірник
наукових праць (за
матеріалами III
Міжнародної науково-
практичної
конференції
«Актуальні питання
сучасної педагогіки:
творчість,
майстерність» (18
травня 2022 р., м.
Кременчук).
Кременчук, 2022. С.
93-97.
5. Генкал С.Е.,
Бобирєва О.
Теоретичні основи
евристичного
навчання на уроках
біології // Матеріали
IX Міжнародної
науково-практичної
конференції «Освітні
інновації: філософія,
психологія,
педагогіка» (8 грудня.
2022 р.): збірник
наукових праць у 2-х
томах / За заг. ред.
О.В. Зосименко. Суми:
ФОП Цьома С.П.,
2022. Т.1. С. 267-273.
6. Заяц С.В., Генкал
С.Е. Реалізація
компетентнісного
підходу під час
використання
дидактичних ігор на
уроках біології // IX
Міжнародна заочна
науково-практична
конференція
«Актуальні питання
біологічної науки»
(Ніжин, 12 квітня 2023
р.): Збірник статей.
Ніжин: НДУ імені
Миколи Гоголя, 2023.
С. 156-161.

П. 14:
Керівник постійно

						<p>діючої студентської проблемної групи «Методика навчання біології у закладах загальної середньої освіти»</p> <p>П. 19: Дійсний член наукової організації «Центр українсько-європейського наукового співробітництва» (Свідоцтво № 1231332).</p> <p>Підвищення кваліфікації 1. Стажування «Удосконалення професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів біології: технологічний аспект» (15.10-15.11. 2019 р., Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти) (6 кредитів ECTS).</p>	
196417	Пухно Світлана Валеріївна	Доцент, Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут педагогіки і психології	<p>Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний інститут ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 1996, спеціальність: Історія і методика виховної роботи, Диплом кандидата наук ДК 041826, виданий 20.09.2007, Атестат доцента 12ДЦ 029550, виданий 23.12.2011</p>	18	Психологія освіти	<p>Спеціальність за дипломом про вищу освіту «Практична психологія». Кваліфікація за дипломом про вищу освіту «Практичний психолог у закладах освіти» Кандидат психологічних наук за спеціальністю 19.00.01 – загальна психологія, історія психології</p> <p>Профіль в Google академії: https://scholar.google.com.ua/citations?user=9i-VEQ4AAAAJ&hl=ua Профіль у Web of Science: https://www.webofscience.com/wos/author/record/ABW-2691-2022</p> <p>Виконуються пункти 1, 3, 12, 14 ліцензійних умов.</p> <p>П. 1: 6 статей у фахових виданнях України категорії Б: 1. Кузікова С. Б., Пухно С. В. Конфліктність майбутніх педагогів як психологічна проблема. Проблеми сучасної психології. 2019. 1(15), 106-112 2. Пухно С. В. Значення психологічної культури в процесі формування</p>

особистості майбутнього педагог. Психологічний часопис. 2019. 2(22), 197-213.

3. Пухно С. В. Емоційна спрямованість майбутніх педагогів як психологічна проблема. Актуальні проблеми психології. 2019. XI(19), 423-437.

4. Кузікова С. Б., Пухно С. В. Розвиток емоційно-вольового компоненту комунікативної компетентності майбутніх педагогів. Теоретичні і прикладні проблеми психології. 2019. 3(50), 175-187.

5. Пухно С.В. Особливості мотивації до навчання іноземних студентів закладу вищої освіти України / С. В. Пухно, Д. Б. Усик. Психологічний часопис. 2021. 7(4), 131-144.

6. Пухно С.В., Щербак Т.І. Емоційний інтелект як складова конфліктологічної компетентності майбутніх вчителів. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія. 2022. 33(72). № 5, 87-93. 3 статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами Scopus/WoS:

1. Sovhira S. The Impact of Globalization on Educational Activities in the Modern World. / S. Sovhira, V. Khryk, S. Zamrozevych-Shadrina, S. Pukhno, L. Badyeyeva, Yu. Smakovskiy. IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security. 2022. 22(3), 461- 466

2. Shum O. Distance Learning as a Means of Stimulating Self-Education of Higher Education Students / O. Shum, K. Fadyeyeva, S. Pustovalov, O. Skliar, O. Khymych, S. Pukhno. IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security. 2022. 22(4), 705-709.

3. Martyniuk L. Development of the theory of educational motivation in different

age periods / L. Martyniuk, S. Pukhno, V. Lukianykhin, N. Goretska, O. Hutchenko, S. Lypka. IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security, 2022. (22)9, 427-432.

П. 3:
Розділ колективної монографії.
Пухно С.В.
Особливості формування конфліктологічної культури майбутніх вчителів в системі вищої освіти. Science and education for sustainable development. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts University of Technology, Katowice Monograph 50. Publishing House of University of Technology, Katowice, 2022. С. 589-607. (авторська складова – 1,5 д.а.)

П. 12:
1. Пухно С. В.
Особливості когнітивної сфери студентів закладу вищої освіти як чинники формування професіоналізму майбутнього фахівця / С. В. Пухно, Д. О. Коханова, Ю. В. Сілютіна // Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти: збірник наукових статей / За заг. ред. Г. Л. Єфремової. Суми, 2021. С. 613-618.
2. Пухно С. В.
Формування навичок додання комунікативних бар'єрів у спілкуванні як складової комунікативної компетентності майбутнього вчителя в ході вивчення дисципліни «Психологія» // Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (16–17 листопада 2021 року,

м. Суми). Том 1. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. С. 224-226.

3. Пухно С. В. Формування конфліктологічної компетентності студентів закладу вищої освіти в ході вивчення дисципліни «Психологія» // Особистісно-професійна компетентність педагога: досвід, проблеми, перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Суми, 25 лист. 2021 р.) / за заг. ред. С. М. Грицай. Суми: НВВ КЗ СОШПО, 2021. С. 309-311.

4. Пухно С.В., Коноз К. Тривожність студентів закладу вищої освіти як психологічна проблема // Інновації в освіті: реалії та перспективи розвитку : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 25 листопада 2021 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С. 276-280.

5. Пухно С. В. Особливості формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя в ході вивчення навчальної дисципліни «Психологія» в умовах дистанційного навчання // Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця (НПК-2021): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (9 грудня 2021 р., м. Суми). Суми : ФОП Цьома С.П., 2021. С. 36-37.

П. 14:
Керівництво постійно діючим студентським науковим гуртком «Актуальні проблеми психології особистості»

Підвищення кваліфікації:
1. Стажування «Науково-методичний супровід підготовки здобувачів освіти за

						спеціальністю 053 Психологія в умовах дистанційної освіти» (7.11-16.12.2022 р., Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти) (6 кредитів ЄКТС). 2. Професійна програма стажування шляхом участі у V Міжнародній науково-практичній конференції «Психологічні координати розвитку особистості: реалії та перспективи» (27-28 квітня 2020 року, м. Полтава) (2 кредити ЄКТС).	
77431	Бойченко Марина Анатоліївна	Завідувач кафедри професор, Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут педагогіки і психології	<p>Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, рік закінчення: 2001, спеціальність: 030502 Англійська і німецька мови, Диплом магістра, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 2009, спеціальність: 000009</p> <p>Управління навчальним закладом, Диплом доктора наук ДД 008761, виданий 20.06.2019, Атестат доцента 12ДЦ 032775, виданий 26.10.2012, Атестат професора АП 002517, виданий 09.02.2021</p>	16	Актуальні питання інноваційного розвитку освіти	<p>Кваліфікація за дипломом про вищу освіту «Управління навчальним закладом». Доктор педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 - загальна педагогіка та історія педагогіки</p> <p>Профіль в Google Академії: https://scholar.google.com.ua/citations?user=pEhPM2cAAAAJ&hl=ua</p> <p>Профіль у Scopus: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57222965555</p> <p>Профіль у Web of Science: https://www.webofscience.com/wos/author/record/B-8776-2019</p> <p>Виконуються пункти 1, 3, 5-9, 12, 14, 15, 19 ліцензійних умов</p> <p>П. 1: 6 статей у фахових виданнях України категорії Б: 1. Boichenko M., Sbruijeva A. Methodological model of comparative research in gifted education in the USA, Canada and the UK. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2019. 4(88), 151-163. DOI: 10.24139/2312-5993/2019.04/151-163 2. Бойченко М., Пахотіна Т. Змістові засади патріотичного виховання школярів у Республіці Польща. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2020. 1 (95), 3-11. DOI:</p>

10.24139/2312-5993/2020.01/003-011
3. Boichenko M., Boichenko V. STEM-education in the USA and Ukraine: comparative analysis. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2019. 5(89), 3-13. DOI: 10.24139/2312-5993/2019.05/003-013

4. Бойченко М., Іонова І., Чистякова І. Виховна робота з обдарованою учнівською молоддю з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти США. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2019. 6(90), 3-12. DOI: 10.24139/2312-5993/2019.06/003-012

5. Бойченко М., Чистякова І. Соціально-педагогічна підтримка дітей з особливими потребами: досвід європейських країн. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2019. 9(93), 3-12. DOI: 10.24139/2312-5993/2019.09/003-012

6. Boichenko M. A., Sbruieva A. A., Boichenko, V. V. Preparation of STEM teachers in the USA and Ukraine: comparative study of teachers training programs. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. 2019. 3 (98), 60-68. DOI: 10.35433/pedagogy.3(98).2019.60-68

3 статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами Scopus/WoS:
1. Bilotserkovets, M., Fomenko, T., Gubina, O., Klochkova, T., Lytvynko, O., Boichenko, M., Lazareva, O. Fostering Media Literacy Skills in the EFL Virtual Classroom: A Case Study in the COVID-19 Lockdown Period. International Journal of Learning, Teaching and Educational Research. 2021. Vol. 20(2), 251-

269. DOI:
10.26803/ijlter.20.2.14
2. Boichenko M.,
Kozlova T., Kulichenko
A., Shramko R.,
Polyezhayev Y. Creative
activity at higher
education institutions:
Ukrainian pedagogical
overview. Amazonia
Investiga. 2022. 11(59),
161-171. DOI:
10.34069/AI/2022.59.11
.15.

П. 3:
1. Boichenko M.
Pedagogical support of
gifted children and
youth in the out-of-
school education
institutions in the USA,
Canada and Ukraine /
Topical issues of history
of education and
comparative education.
Lviv-Toruń: Liha-Pres,
pp. 4-20. SENSE,
Category C. DOI:
10.36059/978-966-
397-188-9/4-20
2. Boichenko M. Gifted
education in Ukraine:
challenges of COVID-19
/ Education in the post-
coronavirus world: the
place of information
and innovative
technologies. Eds.: A.
Ostenda, O. Dzhus.
Katowice: Publishing
House of Katowice
School of Technology,
2021, pp. 127-133.

П. 5:
Захист дисертації на
здобуття наукового
ступеня доктора наук
за спеціальністю
13.00.01 загальна
педагогіка та історія
педагогіки (2019 р.).

П. 6:
1. Консультування
здобувача Дацко О.В.,
яка у 2021 році
одержала документ
про присудження
наукового ступеня
кандидата
педагогічних наук за
спеціальністю 13.00.01
– загальна педагогіка
та історія педагогіки.
2. Консультування
Чуричканич І.Е., яка у
2020 р. одержала
документ про
присудження
наукового ступеня
доктора філософії за
спеціальністю 011
Освітні, педагогічні
науки.
3. Консультування
здобувача Куліченко
А.К., яка у 2022 році
одержала документ
про присудження

наукового ступеня
доктора педагогічних
наук за спеціальністю
13.00.01 – загальна
педагогіка та історія
педагогіки.

П. 7:

1. Член (заступник
голови)
спеціалізованої вченої
ради Д 55.053.01 у
Сумському
державному
педагогічному
університеті імені А.С.
Макаренка (Наказ
МОН України № 530
від 06.06.2022 р.).
2. Член разових
спеціалізованих
вчених рад Сумського
державного
педагогічного
університету імені А.С.
Макаренка: ДФ
55.053.004, ДФ
55.053.008, ДФ
55.053.010, ДФ
55.053.015, ДФ
55.053.022, ДФ
55.053.025, ДФ
55.053.026, ДФ
55.053.027, ДФ
55.053.028, ДФ
55.053.035, ДФ
55.053.037.

П. 8:

1. Виконання функцій
заступника головного
редактора наукового
журналу «Педагогічні
науки: теорія, історія,
інноваційні
технології» (Категорія
Б).
2. Член редакційної
колегії наукового
журналу «Inclusion
and diversity»
(Категорія Б).

П. 9:

1. Експерт з
акредитації освітніх
програм
Національного
агентства із
забезпечення якості
вищої освіти.
2. Експерт
конкурсного відбору
фундаментальних
наукових досліджень,
прикладних наукових
досліджень, науково-
технічних
(експериментальних)
розробок МОН
України (2022).

П. 12:

1. Бойченко М. А.,
Бойченко В. В.
Розвиток технічної
обдарованості
школярів в умовах
STEM-освіти у США.
Обдаровані діти –
інтелектуальний

потенціал держави //
Матеріали XII
Міжнародної науково-
практичної
конференції (1-8
липня 2019 р., м.
Чорноморськ). К.:
Інститут обдарованої
дитини НАПН
України, 2019. С. 43-
46.

2. Бойченко М. А.
Витоки освіти
обдарованих: від
давніх цивілізацій до
кінця XIX століття //
Геніальність і
обдарованість:
перспективи творчості
в ситуації
інформаційного світу:
матеріали
Міжнародної науково-
практичної
конференції (23
жовтня 2019 р., м.
Київ). К.: Інститут
обдарованої дитини
НАПН України, 2019.
С. 16-21.

3. Бойченко М.А.,
Бойченко А.В.
Педагогічна
підтримка артистично
обдарованої
учнівської молоді в
Польщі // Інноваційні
технології навчання
обдарованих дітей та
молоді: матеріали XI
Міжнародної науково-
практичної
конференції (13
жовтня 2019 р., м.
Одеса). К.: Інститут
обдарованої дитини
НАПН України, 2019.
С. 45-49.

4. Бойченко М.А.
Розвиток цифрового
інтелекту обдарованих
школярів у світлі
концепції Нової
української школи //
Освіта для XXI
століття: виклики,
проблеми,
перспективи:
матеріали I
Міжнародної науково-
практичної
конференції (29-30
жовтня 2019 р., м.
Суми), Т. 2. Суми:
Вид-во СумДПУ імені
А.С.Макаренка, 2019.
С. 95-97.

5. Бойченко М.
Інтернаціоналізація
докторської освіти:
досвід Європейського
Союзу //
Інноваційний
розвиток вищої
освіти: глобальний,
європейський та
національний виміри
змін: матеріали V
Міжнародної науково-
практичної
конференції (23-24

						<p>квітня 2019 р., Суми). Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, С. 67-69.</p> <p>П. 14: Керівництво студентською проблемною групою «Актуальні проблеми освіти обдарованих»</p> <p>П. 15: Керівництво школярами, які стали переможцями конкурсу-захисту науково-дослідних робіт учнів-членів Малої академії наук з педагогіки: В. Півень (2019) II етап – 1 місце Я. Бондаренко (2019) II етап – 3 місце Я. Бондаренко (2020) II етап – 3 місце П. Меша (2021) II етап – 3 місце Д. Гордієнко (2021) II етап – 1 місце, III етап – 2 місце П. Меша (2022) II етап – 2 місце А. Троша (2022) II етап – 1 місце, III етап – 1 місце</p> <p>П. 19: Член Української асоціації дослідників освіти</p> <p>Підвищення кваліфікації: 1. Стажування «The global development of modern science in the context of the publication sphere: historical, geopolitical and comparative aspects» (13.03.-23.04.2023 р., Baltic International Academy, Латвія) (6 кредитів ЄКТС).</p>	
181799	Торяник Валентина Миколаївна	Доцент, Основне місце роботи	Природничо-географічний факультет	<p>Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний інститут ім. А.С. Макаренка, рік закінчення: 1989, спеціальність: біологія і хімія, Диплом кандидата наук КН 013351, виданий 20.02.1997, Атестація доцента КН 013351, виданий 20.02.1997</p>	25	Еволюційне вчення	<p>Спеціальність за дипломом про вищу освіту «Біологія та хімія». Кандидат біологічних наук за спеціальністю 03.00.15 – генетика. Тема дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук «Спонтанна мутаційна мінливість озимої пшениці в різних еколого-географічних регіонах України».</p> <p>Профіль в Google Академії: https://scholar.google.com/citations?hl=ru&user=n2elnwKA</p>

АААЖ
Профіль у Scopus:
<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57886391900>

Профіль у Web of Science:
<https://www.webofscience.com/wos/author/record/46629453>

Виконуються пункти 1, 4, 12, 14, 19 ліцензійних умов

П. 1:
3 статті у фахових виданнях України категорії Б:
1. Торяник В.М., Міронець Л.П. Мінливість рисунку «сивої» плями на листку *Trifolium repens* L. як біоіндикатор умісту у ґрунті сільськогосподарських угідь нітратного азоту та важких металів. Фактори експериментальної еволюції організмів. 2020. 27, 309-313.
2. Торяник В.М., Міронець Л.П. Освітні та наукові аспекти історії генетики і селекції у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка. Фактори експериментальної еволюції організмів. 2021. 28, 171-175.
3. Торяник В.М., Міронець Л.П., Радько О.В. Біогехімічна активність різних фенотипів *Trifolium repens* L. щодо деяких важких металів. Фактори експериментальної еволюції організмів. 2022. (31), 153-157.
2 статті у виданнях, що індексуються наукометричними базами Scopus/WoS:
1. Hryhoriv Y., Butenko S., Hotvianska A., Nozdrina, Rozhko V., Karpenko O., Sykalo O., Kustovska A., Toryanik V., Salatenko I. Influence of Cultivation Technology on the Growth and Development of Sweet Corn Plants of Hybrid Moreland F1. Ecological Engineering & Environmental Technology. 2022. 23(6), 104-110. DOI: <https://doi.org/10.12912/27197050/152917>

2. Hryhoriv Y.A., Bordun R.M., Vereshchahin I., Onopriienko V., Kravchenko N., Toryanik V., Tykhonova O., Kriuchko L., Butenko A. Kuzmenko R. The influence of care systems on biometric and yield indicators of oats. Modern phytomorphology. 2023. 17(2), 66-70.

П. 4:

1. Торяник В.М. Робочий зошит з «Генетики з основами селекції». Суми: ФОП Цьома С.П., 2021. 77 с.
2. Методичні рекомендації до розв'язування типових задач з генної інженерії (для самостійної роботи здобувачів вищої освіти) / укладач В.М. Торяник. Суми: ФОП Цьома С.П., 2022. 18 с.
3. Методичні рекомендації до розв'язування типових задач з молекулярної біології (для самостійної роботи здобувачів вищої освіти) / укладач Торяник В.М. Суми: ФОП Цьома С.П., 2022. 32 с.
4. Методика розв'язання задач та завдань з біології: методичні вказівки до практичних занять та виконання здобувачами освіти самостійної роботи / укладач Торяник В.М. Суми: ФОП Цьома С.П., 2023. 39 с.
5. Методологія та організація наукових досліджень: методичні вказівки до практичних занять та виконання здобувачами освіти самостійної роботи / укладач Торяник В. М. Суми: ФОП Цьома С.П., 2023. 28 с.

П. 12:

1. Торяник В. М. Аналіз господарсько-цінних ознак вітчизняних сортів пшениці м'якої озимої як вихідного матеріалу для селекції нових високопродуктивних сортів в умовах Іванівської дослідно-селекційної станції. Слобожанський науковий вісник. Серія Природничі

науки. 2023. 1, 39-43.
DOI:
10.32782/naturalspu/2023.1.8

2. Торяник В. М. До питання екологічної та природоохоронної освіти студентів // Актуальні проблеми дослідження довкілля. Збірник наукових праць (за матеріалами VIII Міжнародної наукової конференції, присвяченої 10-річчю створення Гетьманського національного природного парку, 24-26 травня 2019 р., м. Суми). Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. С. 332-333.

3. Біда Т. М., Торяник В. М. Особливості фенотипічного поліморфізму *Trifolium repens* L. за рисунком сивої плями на листку у фітоценозах пасовищ з різним екологічним режимом // Актуальні проблеми дослідження довкілля. Збірник наукових праць (за матеріалами IX Міжнародної наукової конференції, 25-27 травня 2021 р., м. Суми). Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. С. 207-209.

4. Василенко М.О., Торяник В.М. Результати попереднього сортовипробування селекційних номерів пшениці м'якої озимої в умовах Іванівської дослідно-селекційної станції // Актуальні проблеми дослідження довкілля : Матеріали X Міжнародної наукової конференції (Суми-Тростянець, 25-27 травня 2023 р.). Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2023. С. 210-212.

5. Торяник В.М., Бабич М.О. Порівняльна характеристика зустріваності фенів нормальних ознак зовнішності серед населення міст Шостки, Сум та Харкова // Освітні та наукові виміри природничих наук : збірник матеріалів I Всеукраїнської заочної наукової конференції, присвяченої 90-річчю

						<p>заснування природничо-географічного факультету Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (м. Суми, 8 грудня 2020 р.). Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2020. С. 84-87.</p> <p>6. Василенко М.О., Торяник В.М. Оцінка біологічних та господарськоцінних ознак вихідного матеріалу для селекції нових високопродуктивних сортів пшениці м'якої озимої // Освітні та наукові виміри природничих наук : збірник матеріалів III Всеукраїнської заочної наукової конференції (м. Суми, 9 листопада 2022 р.). Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. С. 10-11.</p> <p>П. 14: Керівник постійно діючої студентської проблемної групи «Медико-генетичні дослідження населення».</p> <p>П. 19: Член Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова.</p> <p>Підвищення кваліфікації: 1. Закордонне стажування «Ефективні методики викладання у галузі біології, екології, географії, геології, хімії та фізики» за фахом «Природничі науки» (16.11.2020-28.12.2020 р., університет природничих наук у м. Люблін, Польща) (6 кредитів ECTS). 2. Стажування «Культура наукової української мови» (10.01.-18.02.2022 р., Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка) (6 кредитів ECTS).</p>
--	--	--	--	--	--	---

Таблиця 3. Матриця відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання

--	--	--	--	--	--

Програмні результати навчання ОП	ПРН відповідає результату навчання, визначеному стандартом вищої освіти (або охоплює його)	Обов'язкові освітні компоненти, що забезпечують ПРН	Методи навчання	Форми та методи оцінювання
<p><i>ПРН15. Здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками у т.ч. іноземною мовою, має практичні навички ділового спілкування.</i></p>	☐	<p>Іноземна мова за професійним спрямуванням</p>	<p>Абстрактно-дедуктивний; конкретно-індуктивний; частково-пошуковий; евристичний; інтерактивні (дистанційні освітні технології, презентація, діалоговий); практичні методи навчання (вправи).</p>	<p>Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної магістрантами роботи, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), контрольні роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: залік.</p>
		<p>Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої освіти</p>	<p>Практико-орієнтоване навчання, навчання на основі досвіду.</p>	<p>Оцінювання змістових аспектів звіту з практики у відповідності до її програми. Форма підсумкового контролю: залік.</p>
		<p>Виробнича (педагогічна) практика в закладах фахової передвищої освіти / професійної (професійно-технічної) освіти</p>	<p>Практико-орієнтоване навчання, навчання на основі досвіду.</p>	<p>Оцінювання змістових аспектів звіту з практики у відповідності до її програми. Форма підсумкового контролю: залік.</p>
<p><i>ПРН14. Демонструє здатність зрозуміти і недвозначно здійснювати навчання учнів географії, біології та основам здоров'я на базі власних знань, висновків та аргументації фахівців і нефахівців, зокрема осіб, які навчаються, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою освітньо-професійну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя.</i></p>	☐	<p>Актуальні питання інноваційного розвитку освіти</p>	<p>Абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, проблемно-пошуковий, евристичний, інтерактивні (діалогічний, презентації, дистанційні освітні технології) й практичні методи навчання (вправи, практичні роботи).</p>	<p>Засобами діагностики навчальних досягнень є тести, а також індивідуальні творчі освітні проекти. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), виконання індивідуального творчого освітнього проекту. Форма підсумкового контролю: залік.</p>
		<p>Психологія освіти</p>	<p>Лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, проблемно-пошуковий метод, електронне навчання на платформі Moodle.</p>	<p>Для поточного контролю використовуються форми: усні опитування; обговорення теоретичних питань; проведення психодіагностичних методик, оброблення та аналіз їхніх результатів; виконання, обговорення та оцінювання практичних завдань; обговорення студентами виконаних індивідуальних навчально-дослідних завдань (у вигляді письмової роботи). Результати самостійної роботи контролюються з використанням технології дистанційного навчання. Форма підсумкового контролю: залік.</p>

		Сучасні технології навчання географії	Інтерактивні лекції, лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, електронне навчання на платформі Moodle.	Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної магістрантами роботи, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, завдань самостійної роботи, контрольної роботи за результатами виконання самостійної роботи.
		Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої освіти	Практико-орієнтоване навчання, навчання на основі досвіду.	Оцінювання змістових аспектів звіту з практики у відповідності до її програми. Форма підсумкового контролю: залік.
		Виробнича (педагогічна) практика в закладах фахової передвищої освіти / професійної (професійно-технічної) освіти	Практико-орієнтоване навчання, навчання на основі досвіду.	Оцінювання змістових аспектів звіту з практики у відповідності до її програми. Форма підсумкового контролю: залік.
<i>ПРН8. Демонструє уміння оцінювати та аналізувати потенціал регіону, виявляти особливості та характерні риси різних типів регіонів і особливості раціонального природокористування в них, розробляє алгоритм дослідження туристсько-рекреаційних регіонів.</i>	☐	Туристсько-рекреаційні регіони світу	Частково-пошуковий, проблемно-пошуковий; інтерактивні (дистанційні освітні технології, презентація); практичні методи навчання (практична робота, розрахунково-графічні роботи); інноваційні методи (think-pair-share, метод ілюстрацій, практико-орієнтоване навчання), лекції з мультимедійним супроводом, електронне навчання на платформі Moodle.	Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної роботи студентами. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), оцінка за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: залік.
		Географічні основи регіонознавства	Інтерактивні лекції, лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, проблемно-пошуковий, практичні методи навчання (вправи, практичні, графічні роботи), електронне навчання на платформі Moodle.	Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної роботи магістрантами, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), контрольні роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: залік.
		Теорія фізичної географії і раціональне природокористування	Інтерактивні лекції, лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, електронне навчання на платформі Moodle.	Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної роботи студентами, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), контрольні роботи за результатами виконання

				самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: іспит.
<p><i>ПРН13. Проявляє повагу до індивідуального і культурного різноманіття, професійну толерантність до виявлення альтернативних думок та принципів.</i></p>	☐	<p>Актуальні питання інноваційного розвитку освіти</p>	<p>Абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, проблемно-пошуковий, евристичний, інтерактивні (діалогічний, презентації, дистанційні освітні технології) й практичні методи навчання (вправи, практичні роботи).</p>	<p>Засобами діагностики навчальних досягнень є тести, а також індивідуальні творчі освітні проекти. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), виконання індивідуального творчого освітнього проекту. Форма підсумкового контролю: залік.</p>
		<p>Психологія освіти</p>	<p>лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, проблемно-пошуковий метод, електронне навчання на платформі Moodle.</p>	<p>Для поточного контролю використовуються форми: усні опитування; обговорення теоретичних питань; проведення психодіагностичних методик, оброблення та аналіз їхніх результатів; виконання, обговорення та оцінювання практичних завдань; обговорення студентами виконаних індивідуальних навчально-дослідних завдань (у вигляді письмової роботи). Результати самостійної роботи контролюються з використанням технології дистанційного навчання. Форма підсумкового контролю: залік.</p>
		<p>Сучасні технології навчання географії</p>	<p>інтерактивні лекції, лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, електронне навчання на платформі Moodle.</p>	<p>Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної магістрантами роботи, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, завдань самостійної роботи, контрольної роботи за результатами виконання самостійної роботи.</p>
		<p>Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої освіти</p>	<p>Практико-орієнтоване навчання.</p>	<p>Оцінювання змістових аспектів звіту з практики у відповідності до її програми. Форма підсумкового контролю: залік.</p>
		<p>Виробнича (педагогічна) практика в закладах фахової передвищої освіти / професійної (професійно-технічної) освіти</p>	<p>Практико-орієнтоване навчання.</p>	<p>Оцінювання змістових аспектів звіту з практики у відповідності до її програми. Форма підсумкового контролю: залік.</p>
<p><i>ПРН12. Визначає відповідності власних професійних компетентностей чинним вимогам, сильні та слабкі сторони власної педагогічної діяльності, несе</i></p>	☐	<p>Інноваційні технології навчання біології та основ здоров'я</p>	<p>Інтерактивні лекції, лекції-дискусії, лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, метод мозкового штурму, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький методи, пошукова практична робота, дискусії, метод візуально-</p>	<p>Методами формативного оцінювання є: усне опитування, самокорекція виконаної роботи студентами, самооцінювання, доповідь, самостійне творче завдання, розробка розгорнутих конспектів уроків з біології відповідно до конкретної технології</p>

<p>відповідальність за розвиток власних компетентностей з урахуванням освітніх інновацій та інформаційно-комунікаційних технологій, індивідуальних освітніх потреб учнів тощо, планує власний професійний розвиток відповідно до визначених цілей.</p>		<p>графічної наочності, електронне навчання на платформі Moodle.</p>	<p>навчання, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, участь у дискусіях. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), контрольні роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: іспит.</p>
	<p>Психологія освіти</p>	<p>Лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, проблемно-пошуковий метод, електронне навчання на платформі Moodle.</p>	<p>Для поточного контролю використовуються форми: усні опитування; обговорення теоретичних питань; проведення психодіагностичних методик, оброблення та аналіз їхніх результатів; виконання, обговорення та оцінювання практичних завдань; обговорення студентами виконаних індивідуальних навчально-дослідних завдань (у вигляді письмової роботи). Результати самостійної роботи контролюються з використанням технології дистанційного навчання. Форма підсумкового контролю: залік.</p>
	<p>Актуальні питання інноваційного розвитку освіти</p>	<p>Абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, проблемно-пошуковий, евристичний, інтерактивні (діалогічний, презентації, дистанційні освітні технології) й практичні методи навчання (вправи, практичні роботи).</p>	<p>Засобами діагностики навчальних досягнень є тести, а також індивідуальні творчі освітні проекти. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), виконання індивідуального творчого освітнього проекту. Форма підсумкового контролю: залік.</p>
	<p>Інформаційні технології в освіті</p>	<p>Інтерактивні лекції, дистанційні лекції з мультимедійним супроводом, лабораторні роботи з елементами пошуку, електронне навчання на платформі Moodle.</p>	<p>Виконання лабораторних робіт та їхній захист, оцінювання самостійної роботи, комп'ютерне тестування. Форма підсумкового контролю: залік.</p>
	<p>Сучасні технології навчання географії</p>	<p>Інтерактивні лекції, лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, електронне навчання на платформі Moodle.</p>	<p>Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної магістрантами роботи, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, завдань самостійної роботи, контрольної роботи за результатами виконання самостійної роботи.</p>
	<p>Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої</p>	<p>Практико-орієнтоване навчання, навчання на основі досвіду.</p>	<p>Оцінювання змістових аспектів звіту з практики у відповідності до її програми. Форма підсумкового</p>

		освіти		контролю: залік.
		Виробнича (педагогічна) практика в закладах фахової передвищої освіти / професійної (професійно-технічної) освіти	Практико-орієнтоване навчання, навчання на основі досвіду.	Оцінювання змістових аспектів звіту з практики у відповідності до її програми. Форма підсумкового контролю: залік.
<p><i>ПРН11. Знає основні теорії та принципи еволюції органічного світу, еволюційні пристосування живих організмів до навколишнього середовища, генетичні основи видоутворення, упорядковує та пояснює теоретичні і фактологічні знання щодо еволюційних теорій розвитку органічного світу, встановлює вплив генетичних чинників та характеристик навколишнього середовища на перебіг еволюційних процесів.</i></p>	☐	Екологія біологічних систем	Інтерактивні лекції з мультимедійним супроводом; методи теоретичного дослідження (формалізація, частково-пошуковий метод,), загальнологічні методи (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, моделювання); практичні методи (вправи, практичні роботи, творчі роботи, інтерактивні методи (обмін думками (think-pair-share)), електронне навчання на платформі Moodle.	Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної роботи студентами, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання лабораторних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), контрольні роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: іспит.
		Еволюційне вчення	інтерактивні лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття; методи теоретичного дослідження (формалізація, частково-пошуковий метод,), загальнологічні методи (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, моделювання); наочні методи (демонстрації, ілюстрації), практичні методи (вправи, практичні роботи, творчі роботи, інтерактивні методи (обмін думками (think-pair-share)), електронне навчання на платформі Moodle.	Методами формативного оцінювання є: усне опитування, та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної здобувачами освіти роботи, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання завдань практичних занять (поточний контроль) та оцінки за виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: залік.
<p><i>ПРН10. Демонструє уміння використовувати знання про закономірності функціонування живих організмів, процеси життєдіяльності організму, вплив навколишнього середовища на фізіологічні процеси та способи пристосування живого організму до умов навколишнього середовища у професійній діяльності.</i></p>	☐	Екологія біологічних систем	Інтерактивні лекції з мультимедійним супроводом; методи теоретичного дослідження (формалізація, частково-пошуковий метод,), загальнологічні методи (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, моделювання); практичні методи (вправи, практичні роботи, творчі роботи, інтерактивні методи (обмін думками (think-pair-share)), електронне навчання на платформі Moodle.	Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної роботи студентами, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання лабораторних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), контрольні роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: іспит.
		Еволюційне вчення	Інтерактивні лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття; методи теоретичного дослідження (формалізація, частково-пошуковий метод,), загальнологічні методи (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, моделювання); наочні методи (демонстрації, ілюстрації), практичні методи (вправи, практичні	Методами формативного оцінювання є: усне опитування, та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної здобувачами освіти роботи, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання завдань практичних занять (поточний контроль) та оцінки за виконання індивідуального навчально-

			роботи, творчі роботи, інтерактивні методи (обмін думками (think-pair-share)), електронне навчання на платформі Moodle.	дослідного завдання (ІНДЗ) самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: залік.
<i>ПРН9. Знає сучасні теоретичні основи біологічної екології, наукові уявлення про специфіку адаптацій різних груп живих організмів до екологічних умов та різноманіття еколого-біологічних груп рослин і тварин, усвідомлює роль навколишнього середовища для життя і здоров'я людини.</i>	☐	Екологія біологічних систем	Інтерактивні лекції з мультимедійним супроводом; методи теоретичного дослідження (формалізація, частково-пошуковий метод,), загальнологічні методи (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, моделювання); практичні методи (вправи, практичні роботи, творчі роботи, інтерактивні методи (обмін думками (think-pair-share)), електронне навчання на платформі Moodle.	Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної роботи студентами, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання лабораторних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), контрольні роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: іспит.
		Еволюційне вчення	інтерактивні лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття; методи теоретичного дослідження (формалізація, частково-пошуковий метод,), загальнологічні методи (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, моделювання); наочні методи (демонстрації, ілюстрації), практичні методи (вправи, практичні роботи, творчі роботи, інтерактивні методи, обмін думками (think-pair-share)), електронне навчання на платформі Moodle.	Методами формативного оцінювання є: усне опитування, та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної здобувачами освіти роботи, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання завдань практичних занять (поточний контроль) та оцінки за виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: залік.
<i>ПРН7. Знає та уміє інтерпретувати теоретичні положення регіонознавства, здійснювати типологію та класифікацію різних типів регіонів, оцінювати сукупний вплив різних груп факторів на регіональний розвиток.</i>	☐	Туристсько-рекреаційні регіони світу	Частково-пошуковий, проблемно-пошуковий; інтерактивні (дистанційні освітні технології, презентація); практичні методи навчання (практична робота, розрахунково-графічні роботи); інноваційні методи (think-pair-share, метод ілюстрацій, практико-орієнтоване навчання), лекції з мультимедійним супроводом, електронне навчання на платформі Moodle.	Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної роботи студентами. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), оцінка за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: залік.
		Географічні основи регіонознавства	Інтерактивні лекції, лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, проблемно-пошуковий, практичні методи навчання (вправи, практичні, графічні роботи), електронне навчання на платформі Moodle.	Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної роботи магістрантами, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), контрольні роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: залік.

<p><i>ПРН5. Розуміє та пояснює теоретичні аспекти сучасної фізичної географії, теоретичні основи та прикладні аспекти раціонального природокористування, регіонознавства, сучасну природничо-наукову картину світу.</i></p>	☐	<p>Теорія фізичної географії і раціональне природокористування</p>	<p>Інтерактивні лекції, лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, електронне навчання на платформі Moodle.</p>	<p>Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної роботи студентами, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), контрольні роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: іспит.</p>
		<p>Географічні основи регіонознавства</p>	<p>Інтерактивні лекції, лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, проблемно-пошуковий, практичні методи навчання (вправи, практичні, графічні роботи), електронне навчання на платформі Moodle.</p>	<p>Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної роботи магістрантами, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), контрольні роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: залік.</p>
		<p>Туристсько-рекреаційні регіони світу</p>	<p>Частково-пошуковий, проблемно-пошуковий; інтерактивні (дистанційні освітні технології, презентація); практичні методи навчання (практична робота, розрахунково-графічні роботи); інноваційні методи (think-pair-share, метод ілюстрацій, практико-орієнтоване навчання), лекції з мультимедійним супроводом, електронне навчання на платформі Moodle.</p>	<p>Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної роботи студентами. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), оцінка за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: залік.</p>
<p><i>ПРН4. Знає сучасні технології навчання географії, біології та основ здоров'я і методичку підготовки й проведення уроків та інших видів занять у закладах загальної середньої освіти, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, використовує сучасну систему оцінювання знань, активні методи й форми навчання</i></p>	☐	<p>Актуальні питання інноваційного розвитку освіти</p>	<p>Абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, проблемно-пошуковий, евристичний, інтерактивні (діалогічний, презентації, дистанційні освітні технології) й практичні методи навчання (вправи, практичні роботи).</p>	<p>Засобами діагностики навчальних досягнень є тести, а також індивідуальні творчі освітні проекти. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), виконання індивідуального творчого освітнього проекту. Форма підсумкового контролю: залік.</p>
		<p>Інноваційні технології навчання біології та основ здоров'я</p>	<p>Інтерактивні лекції, лекції-дискусії, лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, метод мозкового штурму, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький методи, пошукова практична робота,</p>	<p>Методами формативного оцінювання є: усне опитування, самокорекція виконаної роботи студентами, самооцінювання, доповідь, самостійне творче завдання, розробка розгорнутих конспектів уроків з біології відповідно</p>

<p><i>та організації самостійної і дослідницької роботи учнів, дотримується академічної доброчесності.</i></p>			<p>дискусії, метод візуально-графічної наочності, електронне навчання на платформі Moodle.</p>	<p>до конкретної технології навчання, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, участь у дискусіях. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), контрольні роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: іспит.</p>
	Сучасні технології навчання географії	Інтерактивні лекції, лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, електронне навчання на платформі Moodle.	<p>Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної магістрантами роботи, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, завдань самостійної роботи, контрольної роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: іспит.</p>	
	Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої освіти	Практико-орієнтоване навчання.	<p>Оцінювання змістових аспектів звіту з практики у відповідності до її програми. Форма підсумкового контролю: залік.</p>	
	Виробнича (педагогічна) практика в закладах фахової передвищої освіти / професійної (професійно-технічної) освіти	Практико-орієнтоване навчання.	<p>Оцінювання змістових аспектів звіту з практики у відповідності до її програми. Форма підсумкового контролю: залік.</p>	
	Інформаційні технології в освіті	Інтерактивні лекції, дистанційні лекції з мультимедійним супроводом, лабораторні роботи з елементами пошуку, електронне навчання на платформі Moodle.	<p>Виконання лабораторних робіт та їхній захист, оцінювання самостійної роботи, комп'ютерне тестування. Форма підсумкового контролю: залік.</p>	
<p><i>ПРНЗ. Знає основи психології освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти, володіє суб'єкт-суб'єктною педагогічною взаємодією та навичками педагогічного спілкування з учнями, враховуючи їх індивідуальні особливості, залучає батьків до освітнього процесу на засадах</i></p>	☐	Актуальні питання інноваційного розвитку освіти	<p>Абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, проблемно-пошуковий, евристичний, інтерактивні (діалогічний, презентації, дистанційні освітні технології) й практичні методи навчання (вправи, практичні роботи).</p>	<p>Засобами діагностики навчальних досягнень є тести, а також індивідуальні творчі освітні проекти. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), виконання індивідуального творчого освітнього проекту. Форма підсумкового контролю: залік.</p>
	Психологія освіти	Лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, проблемно-пошуковий метод, електронне навчання на платформі Moodle.	<p>Для поточного контролю використовуються: усні опитування; обговорення теоретичних питань; проведення психодіагностичних методик, оброблення та аналіз їхніх результатів; виконання, обговорення та</p>	

партнерства.			оцінювання практичних завдань; обговорення студентами виконаних індивідуальних навчально-дослідних завдань (у вигляді письмової роботи). Результати самостійної роботи контролюються з використанням технології дистанційного навчання.	
		Сучасні технології навчання географії	Інтерактивні лекції, лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, електронне навчання на платформі Moodle.	Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної магістрантами роботи, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, завдань самостійної роботи, контрольної роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: іспит.
		Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої освіти	Практико-орієнтоване навчання, навчання на основі досвіду.	Оцінювання змістових аспектів звіту з практики у відповідності до її програми. Форма підсумкового контролю: залік.
		Виробнича (педагогічна) практика в закладах фахової передвищої освіти / професійної (професійно-технічної) освіти	Практико-орієнтоване навчання, навчання на основі досвіду.	Оцінювання змістових аспектів звіту з практики у відповідності до її програми. Форма підсумкового контролю: залік.
ПРН2. Знає та застосовує інформаційно-комунікаційні технології для виконання професійних обов'язків вчителя географії, біології та основ здоров'я, хмарні технології для підтримки освітнього процесу, віртуальні платформи для спілкування та роботи над проектами, створює продукти навчального та методичного спрямування.	☐	Іноземна мова за професійним спрямуванням	Абстрактно-дедуктивний; конкретно-індуктивний; частково-пошуковий; евристичний; інтерактивні (дистанційні освітні технології, презентація, діалоговий); практичні методи навчання (вправи).	Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної магістрантами роботи, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), контрольні роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: залік.
		Інформаційні технології в освіті	Інтерактивні лекції, дистанційні лекції з мультимедійним супроводом, лабораторні роботи з елементами пошуку, електронне навчання на платформі Moodle.	Виконання лабораторних робіт та їхній захист, оцінювання самостійної роботи, комп'ютерне тестування. Форма підсумкового контролю: залік.
		Інноваційні технології навчання біології та основ здоров'я	Інтерактивні лекції, лекції-дискусії, лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, метод мозкового штурму, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький методи, пошукова практична робота, дискусії, метод візуально-графічної наочності,	Методами формативного оцінювання є: усне опитування, самокорекція виконаної роботи студентами, самооцінювання, доповідь, самостійне творче завдання, розробка розгорнутих конспектів уроків з біології відповідно до конкретної технології навчання, презентації

			електронне навчання на платформі Moodle.	результатів виконаних завдань та досліджень, участь у дискусіях. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), контрольні роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: іспит.
		Сучасні технології навчання географії	Інтерактивні лекції, лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, електронне навчання на платформі Moodle.	Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної магістрантами роботи, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, завдань самостійної роботи, контрольної роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: іспит.
		Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої освіти	Практико-орієнтоване навчання, навчання на основі досвіду.	Оцінювання змістових аспектів звіту з практики у відповідності до її програми. Форма підсумкового контролю: залік.
		Виробнича (педагогічна) практика в закладах фахової передвищої освіти / професійної (професійно-технічної) освіти	Практико-орієнтоване навчання, навчання на основі досвіду.	Оцінювання змістових аспектів звіту з практики у відповідності до її програми. Форма підсумкового контролю: залік.
<i>ПРН1. Знає та використовує іноземну мову як у професійній сфері, так і дослідницькій діяльності та широкому діапазоні соціальних і культурних контекстів. Уміє іноземною мовою усно і письмово висловлювати її тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди.</i>	☐	Іноземна мова за професійним спрямуванням	Абстрактно-дедуктивний; конкретно-індуктивний; частково-пошуковий; евристичний; інтерактивні (дистанційні освітні технології, презентація, діалоговий); практичні методи навчання (вправи)	Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної магістрантами роботи, самооцінювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), контрольні роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: залік.
<i>ПРН6. Уміє упорядковувати та інтерпретувати факти щодо загальної структури географічної науки на основі взаємозв'язку основних вчень про будову географічної оболонки, впорядковує та класифікує сучасну</i>	☐	Інформаційні технології в освіті	Інтерактивні лекції, дистанційні лекції з мультимедійним супроводом, лабораторні роботи з елементами пошуку, електронне навчання на платформі Moodle.	Виконання лабораторних робіт та їхній захист, оцінювання самостійної роботи, комп'ютерне тестування. Форма підсумкового контролю: залік.
		Теорія фізичної географії і раціональне природокористування	Інтерактивні лекції, лекції з мультимедійним супроводом, практичні заняття, частково-пошуковий метод, електронне навчання на	Методами формативного оцінювання є: усне опитування та коментарі викладача за його результатами, обговорення та самокорекція виконаної

<i>систему фізико-географічних наук, організовує самостійну науково-дослідницьку роботу з географії, природокористування з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.</i>		платформі Moodle.	роботи студентами, самооціювання. Сумативне оцінювання включає оцінки за виконання практичних робіт, письмове тестування за результатами вивчення тем (поточний контроль), контрольні роботи за результатами виконання самостійної роботи. Форма підсумкового контролю: іспит.
--	--	-------------------	--